

CEZA YARGILAMALARINDA GÖREV YAPAN BİRİNCİ, İKİNCİ VE ÜÇÜNCÜ DERECE MAHKEMELERİN “KANUNLA ÖNCEDEN KURULMUŞ, BAĞIMSIZ VE TARAFSIZLIK” NİTELİKLERİNDEN YOKSUN OLUŞUNA DAİR SOMUT OLAY VE OLGULARA DAYALI RAPOR¹

Giriş

1- Ceza yargılamaları adli yargı içindeki mahkemelerce yapılmakta olup, adli yargıda üç dereceli bir yargı sistemi mevcuttur: asliye ve ağır ceza mahkemeleri (ilk derece), bölge adliye mahkemeleri ceza daireleri² (ikinci derece) ve Yargıtay (üçüncü derece). İlk ve ikinci derece yargı organları, *Hâkimler Savcılar Yüksek Kurulunun* (HSYK) denetim ve gözetimi altında yargılama faaliyetleri yürütmekteydiler. Bu mahkemeler, 16 Nisan 2017 tarihli Anayasa değişikliği sonrası, artık ismi *Hâkimler Savcılar Kurulu* (HSK) olarak değişen ve 13 üyeden oluşan organın otoritesi altında yargılama faaliyetleri yürütmektedirler. İlk ve ikinci derece mahkemelerin bağımsızlık ve tarafsızlıkları, HSYK ve 16 Nisan 2017 sonrası HSK'nın uygulamaları dikkate alınarak değerlendirilebilir. HSK'nın tek bir hâkimi verdiği bir karardan dolayı görevden alması, başka bir şehre ataması, hakkında disiplin soruşturması açması veya hakimlik mesleğinden çıkarması, tüm hakimleri ve diğer tüm hakimlerin kararlarını, dolayısıyla bağımsızlığını etkiler. Zira bu mahkemelerin başkan ve üyeleri HSK (önceden HSYK) tarafından atanır ve görevden alınır. Meslekte yükselmelerine HSK (önceden HSYK) karar verir. Bu hâkimler hakkındaki disiplin ve ceza soruşturması izni verme yetkisi de aynı organa aittir. Meslekten ihraç cezası dâhil tüm disiplin cezaları da HSK (önceden HSYK) tarafından verilir. Yargıtay ile Danıştay üyelerini de HSK (önceden HSYK) seçer. Kısaca, Venedik Komisyonunun 13 Mart 2017 tarihli Raporunda belirtildiği gibi, HSYK'yı (şimdi HSK'yı) kontrol eden güç, Türk Yargısını kontrol etme imkânına sahip olur.³

2- Mahkemelerin bağımsız olup olmadığı, özellikle mahkeme üyelerinin atanma şekli ile üyelerin görev süresi, dış etkilere karşı teminatların bulunup bulunmaması ve bağımsızlık görüntüsü verip vermemesi gibi ölçütler dikkate alınarak değerlendirilebilir (*Findlay v. The United Kingdom*, § 73). AIHM'ye göre, "genel olarak, hâkimlerin atandığı süre içerisinde yetkileri devam ederken, görev süreleri dolmadan görevlerine son verilememesi ilkesi, hâkimlerin bağımsızlığının olmazsa olmazlarından ve AIHS'nin 6. maddesinin gereklerinden biridir. Ancak, iç hukukta hâkimlerin görev süreleri dolmadan görevlerine son verilememesinin açıkça öngörülmemiş olması, doğrudan bağımsızlık ilkesinin ihlaline yol açmaz. Önemli olan, uygulamada hâkimlerin atandıkları süre dolmadan (fiilen) görevlerine son verilememesi ve bağımsızlık açısından diğer güvencelere saygı gösterilmiş olmasıdır." (*Campbell and Fell v. The United Kingdom*, § 80 - *Lauko v. Slovakia*, § 63). Bir hâkimin atandığı mahkemeden görev süresi dolmadan alınması, yargı bağımsızlığını yok eder ve hukuk devleti ilkesine aykırılık oluşturur. Kural olarak hâkimler, görev süreleri dolmadan ve talepleri olmadan, üyesi oldukları mahkemeden

¹ Bu rapor 15 Temmuz 2019 tarihinde tamamlanmıştır.

² Bölge adliye mahkemeleri Türkiye'de 20 Temmuz 2016 tarihinden itibaren yürürlüğe konmuştur.

³ Bkz. Venedik Komisyonu'nun 13 Mart 2016 tarih ve "Turkey - Opinion on the Amendments to the Constitution adopted by the Grand National Assembly on 21 January 2017 and to be submitted to a national referendum on 16 April 2017" (Opinion No. 875/2017) isimli Görüşleri, § 114 vd.

sadece üst bir mahkemeye seçilmeleri veya mahkemelerin yeniden organizasyonu durumunda alınabilir. Disiplin soruşturması yoluyla görevden alınma veya meslekten ihraca gelince, “*hâkimler, sadece çok ciddi gerekçe ve somut bulgulara dayalı kusurlu veya suç oluşturan davranışları ya da yetersizlikleri nedeniyle ve adil bir yargılama sonucu açığa alınabilir veya meslekten çıkarılabilirler.*”

3- AİHS'nin 6. maddesi anlamında bir suç isnadıyla karşılaşan her birey, *kanunla önceden kurulmuş, bağımsız ve tarafsız bir mahkeme önünde yargılanma hakkına* sahiptir. Bu güvenceler, ilk, ikinci ve üçüncü derece yargı organları ile Anayasa Mahkemesi önündeki yargılamada da teminat altına alınmış olmalıdır. Aşağıda, birinci, ikinci ve üçüncü derece mahkemelerin belirtilen niteliklerden yoksun olduğuna dair somut bilgi, bulgu ve olaylardan en önemlilerine yer verilmiştir.

I- HSYK (HSK), İLK VE İKİNCİ DERECE YARGI ORGANLARININ BAĞIMSIZ VE TARAFSIZ OLMADIĞINI GÖSTEREN SOMUT OLGULAR

4- Türk Hukukunda ilk ve ikinci derece ceza mahkemelerinin başkan ve üyeleri HSYK (şimdi HSK) tarafından atanır; meslekte yükselmeleri ve görevden alınmaları da HSYK'nın (şimdi HSK) kararına bağlıdır. Bu hâkimler hakkında disiplin ve ceza soruşturması açılması ve disiplin cezası verilmesi yetkisi de HSYK'ya (şimdi HSK) aittir. **İlk ve ikinci derece yargıyı yöneten HSYK (şimdi HSK) bağımsız değilse, mahkemelerin bağımsızlığı da ciddi şekilde tehlikeye girer.** Bu nedenledir ki, Anayasanın 159. maddesi, “*Hâkimler ve Savcılar Kurulu mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre kurulur ve görev yapar*” düzenlemesini öngörmüştür. Tüm bu nedenlerle, ilk ve ikinci derece mahkemelerin bağımsızlık ve tarafsızlığı, özellikle HSYK (şimdi HSK) uygulamaları dikkate alınarak değerlendirilebilir. HSYK'nın (HSK) ilk derece hâkimleri açısından (Bunlara “*idari mahkemeleri*” de dâhildir.) yaptığı uygulamalar, aynı zamanda ikinci derece hâkimlerini de (Buna “*bölge idare mahkemeleri*” de dâhildir.) doğrudan etkiler. Kısaca HSYK'nın (şimdi HSK) ilk ve ikinci derece yargı organlarından herhangi birinde görev yapan herhangi bir hâkime yönelik alacağı ağır bir tedbir (örneğin, verdiği bir karar nedeniyle, tamamen hâkimin takdir yetkisinde kalan bir hususla ilgili disiplin soruşturması başlatma ve/veya görevine son verme), ilk ve ikinci derece mahkemelerin herhangi birinde görev yapan hâkimleri de yakından etkiler. Bir hâkimin delillerin değerlendirilmesi hususunda aldığı bir karar nedeniyle cezalandırıldığını gören, duyan veya gazete manşetlerinde okuyan diğer tüm hâkimler, aynı cezalandırma ile kendilerinin de karşılaşacağını düşünerek, aynı delilleri farklı şekilde değerlendirmekten kaydı duyar; HSK'nın aleyhlerine alacağı herhangi bir tedbirden korkarak, bağımsız şekilde delilleri değerlendiremez. Bu nedenle, yargı bağımsızlığına ilişkin olan HSYK (şimdi HSK) uygulamaları, tüm ilk ve ikinci derece yargı organları (adli yargı - idari yargı) açısından bir bütün olarak değerlendirilmelidir.

A- HSYK'nın 13 Ekim 2014 Tarihli Seçimler Sonrası Oluşumu

5- 12.9.2010 tarihli referandum sonrası yürürlüğe giren Anayasa değişikliği ile HSYK'nın 7 üyeden oluşan daha önceki yapısı değiştirilmiş ve 22 üyeli yeni bir yapı oluşturulmuştur. Anayasanın değiştirilen 159. maddesi uyarınca, HSYK üyelerinin büyük çoğunluğu, ilk derece ve üst mahkeme üyelerinin kendi aralarından seçtiği üyelerden oluşmuştur. HSYK seçimleri her dört yılda bir yenilenecek şekilde öngörülmüştü. Toplam 22 üyenin 10'u ilk derece mahkemeleri hâkim ve savcılar tarafından, 3 üye Yargıtay, 2 üye ise Danıştay üyeleri arasından seçilmekteydi. 4 üye Cumhurbaşkanınca atanıp, 1 üye Türkiye Adalet Akademisi Genel Kurulunca seçilmekteydi. Kurul başkanı Adalet Bakanı olup, Adalet Bakanlığı müsteşarı kurulun doğal üyesidir.

6- 13.10.2010 tarihinde yapılan seçimlerle belirlenen üyelerin görev süreleri dolunca, ilk derece yargı mensuplarınca, 10 üyenin belirlenmesi için, 13.10.2014 tarihinde yeni bir seçim yapılmıştır. Bu seçimler yapılmadan önce, yürütmenin organize ettiği iddia olunan *Yargıda Birlik Platformu* (YBP), bir grup hâkim ve savcıyı, adli ve idari yargıdan kendi adayları olarak belirleyip kamuoyuna açıklamıştır.

7- Seçimlerinden hemen önce, o tarihteki Ak Parti Meclis Grup Başkanvekilleri Mahir Ünal ve Mustafa Şentop, YBP listesindeki adayların seçilememesi durumunda seçim sonuçlarını tanımayacaklarını açıklamışlardır⁴. Aynı tarihteki Adalet Bakanı Bekir Bozdağ ise, seçimleri YBP listesindeki adayların kazanması halinde, hâkim ve savcılara aylık 1000 Türk Lirası civarında maaş zammı yapacaklarını açıklamıştır.

8- Adalet Bakanlığında çalışan hâkim ve savcı kökenli bürokratlar, illerdeki mahkemelerde resmi olarak görevlendirilerek (masrafları devlet bütçesinden karşılanarak), YBP listesindeki adayların kazanması için çalışma yapmışlardır. Bakanlık görevlileri, adliyelerde hâkim ve savcılarını ziyaret ederek, YBP adaylarına oy vermelerini talep etmişlerdir. Tüm bu seçim çalışmalarında, kamuya ait araçlar ve il valiliklerinin imkânları kullanılmıştır.

9- 4 Ekim 2014 tarihinde, o tarihteki Başbakan Ahmet Davutoğlu, YBP temsilcilerini Başbakanlıkta kabul ederek bu gruba olan desteğini kamuoyuna göstermiştir. YBP temsilcileri, Başbakan ile yapılan bu toplantı sonrası, seçilmeleri kazanmaları halinde "yürütme organı ile uyum içinde çalışacaklarını", hâkim ve savcılarının maaşlarına 1000 Türk Lirası civarında zam yapılmasını sağlayacaklarını, disiplin cezası almış hâkim ve savcılara disiplin affı getireceklerini ve böylece 1500 civarındaki hâkim ve savcının disiplin cezalarının tamamının affedileceğini⁵, Yargıtay ve Danıştay'ın üye sayılarını artıracaklarını kamuoyuna deklare etmişlerdir. Tamamı yasa değişikliğini gerektiren tüm bu vaatler toplumun gözü önünde yaşanmış olup, özellikle yargı mensupları olmak üzere herkesin malumudur.

10- HSYK seçimlerinde, toplam 10 üyenin 8'ini, "yürütme ile uyum içinde çalışma" sözü veren YBP adayları kazanmıştır. O tarihteki Adalet Bakanı, 13 Ekim 2014 akşamı, Ankara Hâkimevi önünde yaptığı basın açıklamasında, seçim

⁴ www.cumhuriyet.com.tr/.../AKP_demokrasisi_Kazanirsak_mesru_kaybedersek_gayrimesru.html

⁵ www.memurlar.net/haber/482227/.

sonuçlarından memnuniyetlerini açıklamıştır. Dört üye Cumhurbaşkanı tarafından atanmış, bir üye yürütmeye bağlı olan Adalet Akademisinden seçilmiştir. Adalet Bakanı ile müsteşarın doğal üye olduğu dikkate alındığında, HSYK'nın 22 üyesinden 15'i, "yürütme ile uyum içinde çalışma sözü veren veya yürütmenin doğrudan atadığı üyelerden" oluşmuştur.

11- 13 Ekim 2014 tarihli HSYK seçimlerinden hemen sonra, disiplin affına ilişkin yasa Ak Partili milletvekillerinin oyları ile kabul edilmiştir. Böylece disiplin cezası almış 1500 civarındaki hâkim ve savcının disiplin cezası affedilmiştir. Adalet Bakanı ve YBP üyelerinin söz verdiği 1 154 Türk Lirası aylık maaş zammı da aynı şekilde kabul edilen bir yasa ile gerçekleştirilmiştir. YBP temsilcilerinin son vaadi olan Yargıtay ve Danıştay'ın üye sayısının artırılması hususu da 12 Aralık 2014 tarihinde Resmi Gazetede yayınlanan bir yasa ile gerçekleşmiştir.

12- YBP üyelerinin tüm vaatleri yasa değişikliğini gerektiren türden vaatlerdir. HSYK'nın yasa yapma yetkisi olmadığına göre, bu vaatlerin tamamının Ak Parti milletvekillerinin oyları ile kabul edilen yasalarla gerçekleştiği dikkate alındığında, YBP listesinden HSYK üyeliğine seçilen üyelerin yürütme organı ile, "yargı bağımsızlığı ve kuvvetler ayrılığı" ilkeleri ile uyuşmayan bir ilişki içinde oldukları değerlendirilmektedir. Bahse konu vaatler hususunda yürütme organından sözler alınmamış olsa, YBP üyelerinin bu vaatleri dile getirmeleri dahi imkân dâhilinde olmaz. HSYK seçimlerinden kısa bir süre sonra, vaatlerin tamamına ilişkin yasa değişikliklerinin Ak Partili milletvekillerinin oyları ile hayata geçirilmesi, YBP listesinden seçilen HSYK üyeleri ile yürütme arasında, *yargı bağımsızlığı ve kuvvetler ayrılığı ilkeleri* ile uyumlu olmayan bir ilişki olduğunu gösterir.

13- Yukarıda belirtilen şekilde oluşan 15 HSYK üyesi, 13.10.2014 tarihinden görev sürelerinin sona erdiği tarihe kadar, *birkaç yer değişikliğine itiraz hariç*, HSYK Genel Kurulu'nda alınan kararların tamamında aynı yönde oy kullanmışlardır. 15 üyenin tamamı, Yargıtay ve Danıştay üyelik seçimleri dâhil tüm kararlarda aynı yönde oy kullanmışlardır.

14- Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliği organlarının belgelerinde, *Yargıda Birlik Platformu* (Sonradan "*Yargıda Birlik Derneği*" (YBD)'ne dönüşmüştür.), "*government oriented*" (Hükümet yönelimli) veya "*Hükümete yakın*" bir dernek olarak nitelendirilmiştir.⁶

15- Aynı zamanda Yargıda Birlik Derneği üyesi olan (olay tarihindeki) HSYK üyesi Turgay Ateş, 13 Haziran 2016 tarihinde Malatya'da bir toplantıda şu açıklamaları yapmıştır: "*Biz şunu gördük: Yargının içindeki maalesef malum yapı temizlenmeden yargı düştüğü yerden kalkamayacak. Bizim HSYK'mızın birinci önceliği, Yargıda Birlik Derneği'nin bize verdiği güçle bu amacı gerçekleştirmek. Tabi bu amacı gerçekleştirebilmek için HSYK'nın elinde çeşitli usuller var. Bu usuller mevzuat çerçevesinde ancak netice bulabiliyor. Bu süreç çok uzuyor. Biz, Devlet Denetleme Kurulu'nun HSYK'dan da istediği "mücadele anlamında ne tür şey yapabiliriz" şeklindeki öneriye ben bizzat şahsım olarak ve kuruldaki başka arkadaşlarımız da, 'Bir mevzuata ihtiyacımız olduğunu, bu mevzuat çerçevesinde bu yapı ile mücadele noktasında ciddi bir faaliyete girebileceğimizi' kendi adıma da arz*

⁶ Örneğin, 12-16 Ekim 2015 tarihli GRECO "Evaluation Report - Turkey", s. 31. - EU Commission, Turkey 2018 Report, 17 April 2018, s. 25.

ettim. Bu faaliyet mevzuat çalışması yapılmadıktan sonra tabii elimizdeki prosedüre göre bu arkadaşlarımızla mücadele edeceğiz. Neticeyi ne kadar alabiliriz, o Allah'tan. Ama biz vazifemizi sonuna kadar yapmak adına her gün aynı irade ile bu çalışmaya devam edeceğiz.”⁷

16- Aynı toplantıda açıklama yapan o tarihte Adalet Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı olan Yüksel Kocaman ise, “Sayın HSYK üyemizin de bahsettiği üzere, Ankara’da tam bir uyum içerisinde Adalet Bakanlığı, HSYK, Yargıda Birlik Derneğimiz çalışma içerisinde. Belki istenen hedeflere çok kısa sürede ulaşamıyoruz, eleştirilen yanlar mutlaka var. Ama bu bir süreç. Herkes iyi niyetle elinden geleni yapıyor. Bunun mevzuat ayağı var, HSYK’nın yapacağı işler var, Bakanlığımızın yapacağı işler var. Uyum içinde iyi niyetle çalışılıyor. Aksaklıkların, eksikliklerin farkındayız. Bu bir süreç; daha kısa sürede daha iyi neticelere ulaşacağız diye ümit ediyoruz.”⁸ açıklamasını yapmıştır.

17- Yukarıdaki iki açıklama, bir taraftan HSYK’nın yürütme erki içerisindeki bir kurumdan talimat aldığını ve bu çerçevede “mücadele” ettiğini gösterdiği gibi, diğer taraftan da Yargıda Birlik Derneği, Adalet Bakanlığı (yürütme) ve HSYK arasındaki “yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı” ve Anayasanın 159. maddesi ile uyumlu olmayan ilişkiyi göstermektedir.

18- Anayasaya göre, HSYK, “mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre kurulur ve görev yapar” (AY m. 159 § 1). Mahkemelerin bağımsızlığının olmazsa olmaz unsurlarından biri de hâkimlerin görev süreleri dolmadan üyelikten çıkarılamamalarıdır. 15 Temmuz 2016 tarihli darbe girişiminin üzerinden on iki saat geçmeden, **16 Temmuz 2016 tarihinde**, darbe girişimi ile herhangi bir ilişkisi olmayan beş HSYK üyesinin üyeliğine, ön soruşturma yürütülmeden, savunma hakları tanınmadan ve görev süreleri dolmadan son verilmiştir. Beş üye, ağır cezalı suçüstü hali olmamasına rağmen, herhangi bir yasal güvenceye uyulmadan, yetkisiz bir savcılıkça gözaltına alınarak yetkisiz bir hâkimlik tarafından tutuklanmıştır. Yerlerine yasal olarak geçmesi gereken dört yedek üyenin üyeliğine de aynı gün aynı şekilde son verilmiştir.⁹

19- Beş HSYK üyesi ile onların yerine geçecek dört yedek üyenin üyeliklerinin, minimum güvencelere riayet etmeden ve savunma hakkı tanınmadan, çok kısa sürede sonlandırılması, HSYK’nın hâkimlik teminatı ve mahkemelerin bağımsızlığı ilkelerine saygı göstererek görev yapması gerektiği ilkesine (AY m. 159 § 1) aykırılık oluşturur. Zira bir hâkim kendi talebi olmadan, üst bir mahkemeye seçilmeden, çalıştığı mahkeme reorganizasyona maruz kalmadan veya görev süresi dolmadan, atandığı mahkeme üyeliğinden alınmaz. Önceden yürütülmüş ve adil bir disiplin yargılama süreci olmadan, görev yaptığı mahkeme üyeliğinden alınamayacağı gibi mesleğinden de ihraç edilemez. Bu ilkeler, mahkemelerin bağımsızlığının ve hâkimlik teminatının olmazsa olmazları arasındadır.

20- HSYK üyeleri, Yargıtay ve Danıştay üyelerini seçme yetkisine sahiptir. Yargıtay’ın tüm üyelerinin üyelikleri 23.7.2016 tarihinde Resmi Gazetede yayınlanan yasa ile sonlandırılmış ve yeni üye seçimi yapılmıştır. HSYK, Yargıtay’ın 267 üyesini, **25 Temmuz 2016 tarihinde** (9 HSYK üyesinin üyeliği

⁷ <http://www.cnnturk.com/turkiye/hakim-ve-savcilar-iftarda-bulustu-devletin-yanindayiz>

⁸ <http://www.cnnturk.com/turkiye/hakim-ve-savcilar-iftarda-bulustu-devletin-yanindayiz>

⁹ <http://t24.com.tr/haber/hsyk-5-uyesinin-uyeligini-dusurme-karari-aldi,350314>

sonlandırıldıktan 9 gün sonra) belirlemiştir. HSYK, aynı yasa ile tüm üyelerin üyeliği sonlandırılmış olan Danıştay'ın da 75 üyesini aynı gün belirlemiş, bu mahkemenin 25 üyesi ise doğrudan Cumhurbaşkanınca atanmıştır. Böylece, iki yüksek mahkeme, darbe girişiminden on gün sonra yeniden oluşturulmuştur.

B- 16 Nisan 2017 Tarihli Anayasa Değişikliği Sonrası HSK'nın Yapısı

21- 16 Nisan 2017 tarihinde yapılan referandum uyarınca Anayasanın bazı hükümleri değiştirilmiştir. 22 üyeli HSYK'nın ismi "***Hâkimler ve Savcılar Kurulu***" (HSK) olarak değiştirilmiş, daire sayısı üçten ikiye, üye sayısı da 13'e indirilmiştir. Bu üyelerden Adalet Bakanı ve müsteşarı dahil, altısını doğrudan Cumhurbaşkanı atama yetkisine sahipken, yedi üye Parlamento tarafından belirlenmektedir.

22- Bahse konu Anayasa değişikliği ile, kural olarak 13 Ekim 2018 tarihinde görev süreleri dolacak olan tüm HSYK üyelerinin üyelikleri Mayıs 2017 tarihinde sonlandırılmış ve aynı tarihte yeni HSK üyeleri belirlenmiştir. Önceki üyelerin görev süreleri dolmadan Anayasa değişikliği ile üyelikleri derhal sonlandırılarak, hâkimlik teminatı ve bağımsızlık ilkelerine aykırılık ortaya çıkmıştır.

23- 16 Nisan 2017 tarihli Anayasa değişikliğine dair referandum oylaması öncesi, Venedik Komisyonu 13 Mart 2016 tarihinde bu hususa özgü bir rapor yayınlamıştır. Avrupa Konseyi bünyesinde işlev yapan Venedik Komisyonunun 16 Nisan 2017 tarihli Anayasa değişikliklerine dair Görüşlerde (*Opinion No. 875/2017*) yargıya ilişkin olarak kısaca, Anayasa değişiklikleri ile Türk yargısının yürütmenin (Başkanın) kontrolüne gireceği ifade edilmiştir. Komisyon'a göre, "*otoriter tek kişilik bir başkanlık sistemine dönüşme riski taşıyan anayasa değişikliği, kuvvetler ayrılığı ilkesine dayalı demokratik rejime aykırıdır. Türk Yargısının bağımsız olmadığı yönünde uzun zamandır var olan kaygılar dikkate alındığında, neredeyse üyelerinin yarısını (6/13) doğrudan Başkanın atayacağı HSYK ile, zaten yetersiz olan yargının yürütmeyi kontrol etme gücü daha da zayıflayacaktır*". Venedik Komisyonu'na göre, bağımsız olmadığı yönünde uzun zamandır kaygılar bulunan Türk Yargısı, Anayasa değişikliği ile neredeyse tamamen (nötr olmayan partili) Başkanın kontrolüne geçecektir. HSYK'yı kontrol eden güç, tüm hâkim ve savcılar kontrol edecek ve yargı bağımsızlığını kaybedecektir.¹⁰

24- Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri Nils Muiznieks de, 07.06.2017 tarihinde yayınladığı görüşlerinde, "*Yeni Hâkimler ve Savcılar Kurulu'nun, yargı bağımsızlığı için gerekli güvenceleri sunmadığını*" (*New Council of Judges and Prosecutors does not offer adequate safeguards for the independence of the judiciary*) ifade etmiştir.¹¹

¹⁰ Venedik Komisyonu'nun 13 Mart 2016 tarih ve "*Turkey - Opinion on the Amendments to the Constitution adopted by the Grand National Assembly on 21 January 2017 and to be submitted to a national referendum on 16 April 2017*" (Opinion No. 875/2017) isimli Görüşleri, paras. 119, 128, 129, 133. www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx

¹¹ <https://www.facebook.com/CommissionerHR/posts/806253422883903> <https://twitter.com/CommissionerHR/status/872468324013223936>

C- İlk ve ikinci derece mahkemeler

1- İlk derece mahkemeleri

25- Mahkemelerin bağımsızlığının en önemli göstergelerinden biri de, hakimlerin üyesi oldukları mahkemedeki görev süreleri dolmadan, bu mahkeme hakimliğinden alınamamalarıdır. Hâkimler, bir üst mahkemeye seçilmedikleri, mahkemeler yeniden organize edilmediği veya kendileri talep etmedikleri sürece, görev süreleri doluncaya kadar üyesi oldukları mahkemeden alınamazlar. Bu ilke, yargı bağımsızlığının olmazsa olmazlarından biridir (bkz. *Campbell and Fell v. The United Kingdom*, § 80 - *Lauko v. Slovakia*, § 63).

26- Son yıllarda birçok hâkim, bir üst mahkemeye seçilmedikleri halde, talepleri olmadan ve görev süreleri dolmadan, üyesi oldukları mahkemeden alınarak başka mahkemelere atanmışlardır. Bazı hâkimler verdikleri kararlar nedeniyle, kısa bir süre sonra görev yaptığı mahkemeden alınıp başka mahkemelere atanmıştır. Onlarca hakim hakkında verdikleri kararlar nedeniyle soruşturma açılmış, meslekten ihraç edilmiş, gözaltına alınmış ve/veya tutuklanmıştır. Kısaca, Türkiye’de ilk ve ikinci derece mahkeme hâkimlerinin, atandıkları mahkemede önceden belirlenmiş sabit bir süre (örneğin 4 yıl) çalışma ve bu süre dolmadan söz konusu mahkemeden alınamama gibi herhangi bir güvenceleri yoktur. Ayrıca 15 Temmuz 2016 tarihinden 5000’e yakın yargı mensubu minimum güvencelere uyulmadan hâkimlik mesleğinden ihraç edilmiştir.

27- Ancak yargı bağımsızlığı ilkesine aykırı uygulamalar belirtilenlerle sınırlı değildir. Hâkimlerin dış baskılara ve özellikle yürütme organından gelecek baskılara karşı da herhangi bir güvenceleri yoktur. Tüm bu nedenlerle Türkiye’de mahkemeler artık bağımsızlık ve tarafsızlık görüntüsü de vermemektedir (*Findlay v. The United Kingdom*, § 73). Aşağıda bu hususlarda da bazı somut olay ve örneklere yer verilmiştir.

28- Hâkim ve savcı atamalarının yapıldığı HSYK 1. Dairesi’nin iki üyesi, 15.01.2014 tarihinde Adalet Bakanının teklifi üzerine değiştirilmiştir. Kısa bir süre sonra bazı hâkim ve savcılar görevlerinden alınarak başka illere atanmıştır.

29- 28.06.2014 tarihinde Resmî Gazetede yayınlanan yasa ile, **tutuklama ve tutuklamaya itiraz, arama, el koyma, kayyım atama ve tekzip yargılamaları** konularında münhasıran yetkili, sınırlı sayıda **sulh ceza hâkimlikleri** kurulmuştur.¹² HSYK 1. Dairesi, 16.07.2014 tarihinde birçok ile sulh ceza hâkimi atamış, İstanbul Adliyesi’nde de altı ayrı sulh ceza hâkimi görevlendirmiştir. 20.07.2014 tarihinde, o tarihteki Sayın Başbakan, “*Paralel yapıyla mücadele için, biliyorsunuz ..., sulh ceza hâkimliği ile alakalı da atamalar yapıldı. Bunların hepsi yarından itibaren görevlerini yapmaya başlayacaklar. Gerek emniyet, gerek yargıda nelerin olacağını göreceğiz.*” açıklamasını yapmıştır¹³.

¹² 6.6.2016 tarih ve “*The functioning of democratic institutions in Turkey*” isimli AKPM Raporu (Doc. 14078, paras. 5 ve 69. Bu rapor, AKPM’nin 22.6.2016 tarihli oturumunda bazı değişikliklerle kabul edilmiştir (*Resolution 2121(2016)*). Bkz. <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=22957&lang=en>

¹³ <http://haber.star.com.tr/politika/basbakan-erdogan-paralel-yapiyla-mucadele-etmeyen-bedelini-agir-oder/haber-915819>

Görev Süreleri Dolmadan Görev Yerleri Değiştirilen Hâkimler

30- Yukarıda belirtildiği gibi, mahkemelerin bağımsızlığının olmazsa olmazlarından biri de, hâkimlerin, bir üst mahkemeye seçilme durumu hariç, talepleri olmadan ve görev süreleri dolmadan, çalıştıkları mahkemedeki görevlerinden alınamamalarıdır (*Campbell and Fell v. The United Kingdom*, § 80 – *Lauko v. Slovakia*, § 63).

31- 27.11.2014 tarihli HSYK kararnamesi ile 13 Ekim 20104 tarihli HSYK seçimlerinde yüksek oy alan adaylar, talepleri olmadan ve görev süreleri dolmadan başka illere atanmıştır. Örneğin, Ankara Adliyesinde bir yıllık görev süresi dolmamış olan ve seçimlerde 4816 hâkim ve savcının oyunu alan Hâkim Ayşe Neşe Gül Edirne iline atanmıştır.

32- Türkiye’de, çalıştıkları adliyelerdeki görev süreleri dolan hakim ve savcıların başka mahkemelere atanması kural olarak her yıl Haziran ve Kasım aylarında iki kez yapılmaktadır. Normal bir kararname dönemi olmamasına rağmen, 15.01.2015 tarihinde yeni bir kararname daha yayınlanmış ve görev süreleri dolmamış 888 hâkim ve savcının görev yeri talepleri olmadan değiştirilmiştir.

33- 12.6.2015 tarihli yaz kararnamesi ile de toplam 2665 hâkim ve savcının tayinleri başka illere yapılmıştır. Kural olarak her yıl ortalama 1600-1700 arası hâkim ve savcının yaz kararnamesi ile atamaları yapılırken, bu kez yaklaşık 900 hâkim ve savcı, talepleri olmadan ve görev süreleri dolmadan başka illere atanmıştır. Bazı hâkimlerin görev yerleri, bir yıl içerisinde birkaç kez değiştirilmiştir. Örneğin, hâkim Bahattin Aras’ın görev yeri, bir yıl içerisinde toplam beş kez değiştirilmiştir.

34- 06.06.2016 tarihli yaz kararnamesinde de benzer bir uygulama yaşanmıştır. Bu kararname ile, normal sayının neredeyse iki katı olan 3228 hâkim ve savcının görev yeri değiştirilmiş ve yüzlerce hâkim, talepleri olmadan ve görev süreleri dolmadan başka illere atanmıştır. Karşıyaka hâkimi ve YARSAV Başkan Yardımcısı Murat Aydın ve eşi Gülay Aydın, görev süreleri dolmadan Trabzon’a atanmıştır. CHP Milletvekili Mahmut Tanal, HSYK 2016 Yılı Haziran Kararnamesi sonrası şu açıklamayı yapmıştır: “*Halen çalışma süreleri bulunan hâkim ve savcılar talepleri olmadığı halde görevlerinden alınıp gönderildiler. Artık yargının kararları kin ve öfke ile değerlendiriliyor. Sanki hâkimlerin verdiği kararların şeceresi tutuluyor. Hâkim ve savcının aldığı kararlar Hükümeti sevindiren kararsa ileride ödüllendirilir. Reza Zarrab’ın adamlarını tahliye eden hâkimler taltif edildi. Hükümetin çok sevmediği, istemediği şekilde karar veren hâkim ve savcılar soruşturma geçirerek açığa alındı, cezaevine atıldı.*”.

35- 31 Mayıs 2019 tarihinde HSYK toplam 3 722 hakim ve savcının görev yerini değiştirmiştir. Bunlarda 3 358’i adli yargı hâkim ve savcılarını, 364’ü ise idari yargı hakimlerine ilişkindir.¹⁴

Verdikleri Kararlar Nedeniyle Görev Yerleri Değiştirilen Hâkimler

36- Yargı bağımsızlığı açısından, görev süresi dolmadan hâkimlerin görevden alınmasına göre daha ciddi olan durum, bir hâkimin sadece verdiği karar nedeniyle

¹⁴ <https://www.haberturk.com/son-dakika-hsk-dan-yeni-kararname-3-bin-722-hakim-ve-savcının-gorev-yeri-degisti-2481592>; http://im.haberturk.com/images/others/2019/05/31/31.05.2019601_adli_sral.pdf

görevden alınmasıdır. Hâkimler, sadece verdikleri kararlar nedeniyle üyesi oldukları mahkemeden alınıp, haklarında disiplin soruşturması başlatılarak herhangi bir yaptırıma maruz bırakıldığında, yargı bağımsızlığı ilkesi ciddi şekilde ihlal edilmiş olur.

37- Sulh ceza hâkimliklerinin bağımsız ve tarafsız olmadıkları ve doğal hâkim güvencesinden yoksun oldukları yönündeki gerekçeleri haklı bularak, dosyayı Anayasa Mahkemesi'ne gönderen Eskişehir 1. Sulh ceza hâkimi Kemal Karanfil, 6 ay önce bu göreve atanmış olmasına rağmen, bu görevden alınarak 15.1.2015 tarihinde Zonguldak iline atanmıştır.

38- Ankara'da o tarihteki Sayın Başbakanın çalışma ofisine dinleme cihazı konulduğu iddiasıyla açılan davada beraat kararı veren Ankara 7. Ağır Ceza Mahkemesi hâkimleri İsmail Bulun ve Numan Kılınç, bu karardan kısa bir süre sonra, 25.7.2015 tarihinde görevlerinden alınmıştır. Tutuklu Hasan Palaz'ı tahliye eden 2. Ağır Ceza Mahkemesi üyesi Fatma Ekinci de başka bir mahkemeye atanmıştır.

39- 16.07.2014 tarihli HSYK Kararnamesi ile Ankara Adliyesine atanan ilk sulh ceza hâkimleri Hülya Tıraş, Seyhan Aksar, Hasan Çavaç, Bahadır Çoşlu, Yavuz Kökten, Orhan Yalmanlı, Deniz Gül, Faruk Kırmacı'dır. İlk kez atama yapılan 16.07.2014 tarihinden 28.07.2015 tarihine kadar geçen bir yıllık süre zarfında, Ankara'da görev yapan sekiz sulh ceza hâkiminden yedisi (8. Sulh ceza hâkimi hariç) görevden alınmıştır. İlk olarak bazı polisleri serbest bırakan sulh ceza hâkimleri Yavuz Kökten ve Süleyman Köksaldı görevden alınmıştır. 01.03.2015 tarihinde tutuklamaya sevk edilen 24 polisi tutuklamayan Orhan Yalmanlı ve bu karara yapılan itirazları reddeden Hasan Çavaç ile daha önce şüpheli polisleri serbest bırakan Seyhan Aksar, dokuz gün sonra, 09.03.2015 tarihinde görevden alınmıştır. Ankara 7. Sulh ceza hâkimi Hülya Tıraş, 14.07.2015 tarihinde, 110 gün tutuklu kalan 25 şüpheli hakkında tahliye kararı verdikten iki hafta sonra bu görevden alınmıştır. 23.07.2015 tarihinde ise, aynı dosyada tahliye kararı veren Yaşar Sezikli ile Ramazan Kanmaz görevden alınmıştır. Ayrıca eski istihbarat polislerine yapılan usulsüz dinleme operasyonunda tutuklamaya sevk edilen 18 polisi serbest bırakan Osman Doğan da görevinden alınmıştır. Benzer görevden almalar, İstanbul ve İzmir başta olmak üzere diğer illerdeki sulh ceza hâkimliklerinde de yaşanmıştır.

40- Tutuklu hâkimler Metin Özçelik ve Mustafa Başer'in 24.7.2015 tarihli aylık tutukluluk incelemesinde, iki hâkimin tahliye edilmesi yönünde oy kullanan Bakırköy 2. Ağır Ceza Mahkemesi üyesi Nilgün Güldalı, bir gün sonra iş mahkemesinde görevlendirilmiştir.

41- Youtube'a erişimin engellenmesi yönündeki TİB kararının yürütmesinin durdurulmasına karar veren Ankara 4. İdare Mahkemesi Başkanı Cihangir Cengiz, görev süresi dolmadan Konya İdare Mahkemesine atanmıştır.

42- İstanbul'un silüetini bozan 16/9 kulelerinin yıkılması yönünde karar alan ve 3. Havalimanının ÇED raporu için yürütmenin durdurulması kararı veren İstanbul 4. İdare Mahkemesi başkan ve iki üyesi, görev süreleri dolmadan başka illere atanmıştır.

43- Gezi Parkı ve çevresindeki Taksim Meydan Projesi'ni iptal eden kararı alan İstanbul 10. İdare Mahkemesinin Başkanı Rabia Başer Bölge İdare Mahkemesi'nde görevlendirilmiş, üye Ali Kurt da Van iline tayin edilmiştir.

44- 17 Aralık 2013 tarihli soruşturmada şüpheliler hakkında tutuklama kararı veren hâkim Cemil Gedikli, 1 yıl 6 ay içerisinde, talebi olmadan önce İstanbul'dan Erzurum'a, daha sonra da Kastamonu'ya atanmıştır.

45- Bazı gazetelerde çıkan haberlerin iftira olduğunu içeren bir iddianameyi kabul eden Bakırköy 2. Asliye Ceza Mahkemesi hâkimi Osman Burhanettin Toprak, görev süresi dolmadan, 15.10.2015 tarihinde Konya'ya atanmıştır.

46- 01.11.2015 tarihli genel seçimlerden bir süre önce, bazı televizyon kanalları Digtürk isimli yayın platformundan çıkarılmıştır. Bazı televizyon kanallarının açtığı davada, televizyon kanalları lehine karar veren Mersin 1. Tüketici Mahkemesi hâkimi Mustafa Çolaker, 7.12.2015 tarihinde bu görevinden alınarak Çorum ilinde görevlendirilmiştir. Hakkında inceleme başlatılmış ve müfettiş atanmıştır.¹⁵

47- Ankara sulh ceza hâkimi olarak TİB'deki casusluk haberi için tekzip kararı veren hâkim Süleyman Köksaldı, görev süresi dolmadan Ankara 21. İş Mahkemesi hâkimi olarak görevlendirilmiştir¹⁶.

48- Sabah Gazetesi'nde, 26.07.2015 tarihinde, "*Paralele kararsız hâkime yetki ayarı*" başlıklı bir haber yayınlanmıştır. Haberde, "*Paralel yapı soruşturmalarında kararlı tutum takınan hâkimler ağır ceza mahkemesi üyeliği gibi görevlere getirilirken, ikircikli davranan hâkimler aile ve asliye ceza mahkemelerinde görevlendirildi.*" ifadeleri kullanılmıştır¹⁷. İstanbul sulh ceza hâkimi Hulusi Pur, sulh ceza hâkimi olarak kısa süre çalıştıktan sonra Ağır Ceza Mahkemesi başkanlığına atanmıştır.

49- 28.2.2016 tarihinde, Artvin'deki maden ocağı işletme iznine ilişkin yürütmeyi durdurma kararı veren iki hâkim başka illere atanmıştır.

50- Hâkim Aydın Başer, Balıkesir hâkimi iken Cumhurbaşkanına hakaret ettiği iddiasıyla yargılanan bir sanığın beraatına karar verdiği için 2018 yılında Zonguldak hakimliğine atanmıştır. Başer 5 Mart 2019 tarihinde Erzurum hakimliğine, 1 Haziran 2019 tarihinde de Kars hakimliğine atanmıştır.¹⁸

51- 12 Haziran 2015 tarihinde, HSYK 2 664 hâkim ve savcuyu çalıştıkları ilden başka illere atamıştır;¹⁹ 25 Temmuz 2015 tarihinde de 2 800 hâkimin görev yapacakları mahkemeleri yeniden belirlemiştir.²⁰ **26 Temmuz 2015** tarihinde, Cumhurbaşkanının damadı Maliye ve Hazine Bakanı Berat Albayrak'ın kardeşi tarafından yönetilen Sabah Gazetesi şu haberi yayınlamıştır: "*HSYK yargıda 'yetki ayarı' yaptı. HSYK, kapsamlı yaz kararnamesinden sonra ... 2 800 hâkimin yetkilerini yeniden belirledi. Yetki kararnamesinde, paralel yapı ile mücadelede yeterince kararlı olmayan hakimlerin çalıştıkları mahkemeden alınarak başka*

¹⁵ <http://www.baroturk.com/hsyk-begenmedigi-kararlari-veren-hakimleri-cezalandırmaya-devam-ediyor-15115h.htm>

¹⁶ <http://www.halkinhabercisi.com/suleyman-aslani-birakan-hakime-odul>

¹⁷ <http://t24.com.tr/haber/sabah-paralelle-mucadelede-kararsiz-hakimlerin-yetkileri-alindi,304066>

¹⁸ <http://notkon.com/haber/muhelif-hakimler-yer-degi-12845/>

¹⁹ <https://www.memurlar.net/haber/519880/2-bin-664-hakim-ve-savcinin-yeri-digisti-iste-tam-liste.html>

²⁰ <http://www.hukukihaber.net/mesleki-hukuk/hsyk-mustemir-yetki-kararnamesi-h61401.html>

*mahkemelerde görevlendirildikleri gözlemlendi. Kararnameyle değişiklik yapılan mahkemelerin başında **ağır ceza mahkemeleri**, ticaret mahkemeleri ve **sulh ceza hakimlikleri** geldi. ... **Toplam 138 sulh ceza hakiminin bu yetkisi alınarak bu hakimler (diğer) mahkemelerde görevlendirildi.**”²¹*

52- HSK, **26 Temmuz 2018** tarihinde, sabah 04:00’de tamamladığı toplantıda aldığı kararla, toplam 3 320 hâkim ve savcının görev yerini değiştirmiştir. İktidar yanlısı *Karar Gazetesi*, aynı gün sabah 08:21’de yayınladığı haberde bu hususla ilgili şu bilgilere yer vermiştir: “*Bu sabah saatlerinde netlik kazanan yaz kararnamesi ile FETÖ’ye de neşter vuruldu. ... FETÖ ile mücadele önemli görevler üstlenen bazı hâkim ve savcılar terfi ettirilerek, başsavcı vekili yapıldı.*”²²

Yargının Yürütmeden Bağımsız Olmadığına İlişkin olaylar ve olgular

53- Sayın Cumhurbaşkanı, 10 Ağustos 2014 tarihli Cumhurbaşkanlığı seçimlerinden sonra, önceden “Gülen Hareketi” ismiyle bilinen oluşumu Milli Güvenlik Siyaset Belgesi’ne (“MGSB” veya “Kırmızı Kitap”) “**terör örgütü**” olarak koyduracağını kamuoyuna açıklamıştır. Başkanlık ettiği birkaç Milli Güvenlik Kurulu toplantısından sonra, bu hareketin artık Milli Güvenlik Siyaset Belgesi’ne konduğunu ifade etmiştir. 12.5.2015 tarihinde Belçika dönüşünde, uçakta gazetecilere “*Yargı bundan sonra Kırmızı Kitaba göre karar verecek*” demiştir²³. Bu açıklamanın üzerinden 38 gün geçtikten sonra, İstanbul 5. Sulh ceza hâkimi, tutuklamaya ilişkin 23.6.2015 tarihli kararının gerekçesinde, açıkça Milli Güvenlik Siyaset Belgesi’ne dayanmıştır. İstanbul Anadolu 3. sulh ceza hâkimliği ise, 8.9.2015 tarihli kararında (No. 2015/2983) açıkça şu gerekçeye yer vermiştir: “*Milli Güvenlik Siyaset Belgesinde tavsiye olarak Paralel Devlet Yapılanması (PDY/Fetullahçı Terör Örgütü, Fetö) olarak kabul edilmiş, bu tavsiye üzerine, Bakanlar Kurulu Kararıyla da bu yapılanmalar terör örgütü olarak kabul ve ilan edilen terör örgütüne finansal destek sağladıkları ...*”. Benzer ifadeler, İstanbul Anadolu 9. Sulh ceza hâkiminin 7 Eylül 2015 tarih ve 2015/1291 değişik iş sayılı kararında da tekrarlanmıştır. Bu örnekleri artırmak mümkündür.

54- Koza-İpek Holding’e ait 18 şirkete kayyım atama kararı veren Ankara 5. Sulh ceza hâkimi, 26.10.2015 tarihli bu kararında şu gerekçeye yer vermiştir: “*Bu büyüklükte ve yoğunlukta **Devletimizin** yapısına yönelik hükûmeti yıkmaya, değiştirmeye, görevlerini yapmaya engel olmaya çalıştığı iddia edilen FETÖ/PDY adı altındaki böyle bir Örgütün faaliyetlerine katılan, yardım eden olduğu raporlarla belirtilen şirketlere sadece denetim yönünden kayyum atanması bu suçların işlenmesine engel olamayacağı gibi, delillerin toplanması ve maddi gerçeğin ortaya çıkarılması yönünden yetersiz kalacaktır*”. Bu karardan 3 ay 15 gün sonra, İstanbul Anadolu 1. Sulh ceza hâkimi de, 11.02.2016 tarihli kararının gerekçesinde aynı ifadeleri kullanmıştır: “*Bu büyüklükte ve yoğunlukta, **Devletimizin** yapısına yönelik, Hükûmeti yıkmaya, değiştirmeye, görevlerini yapmaya engel olmaya çalıştığı iddia edilen FETÖ/PDY adı altındaki böyle bir örgütün faaliyetlerine katılan, yardım eden*

²¹ <http://www.sabah.com.tr/gundem/2015/07/26/hsykdan-yargiya-yetki-ayari>

²² <http://www.karar.com/guncel-haberler/hsk-yaz-kararnamesi-ile-3-bin-320-hakim-ve-savcinin-gorev-yeri-degisti-924462>

²³ <http://www.habererk.com/siyaset/erdogandan-u-donusu/15294>

olduğu raporlarla belirtilen şirketlere ...". Bu durumun tesadüf olması mümkün görünmemektedir.

55- Sayın Cumhurbaşkanı, 20.3.2015 tarihinde Ukrayna ziyareti dönüşü, "Paralelle bağlantılı davalarda karar veren hâkimleri yakından takip ediyoruz" demiştir.

56- Paralel yapıyla bağlantılı oldukları iddia edilen tutuklu 62 polis ile bir gazeteciye tahliye eden İstanbul Asliye ceza hâkimleri Metin Özçelik ve Mustafa Başer, sırasıyla 30 Nisan ve 1 Mayıs 2015 tarihlerinde tutuklanmıştır. Tutuklama kararlarında, verdikleri yargısal kararlar dışında başkaca somut suç delili gösterilmeden (bkz. 20.1.2016 tarihli AYM kararı, para. 135 ve Karşıoy Gerekeçesi), söz konusu iki hâkim, Hükümete darbe teşebbüsü ve silahlı terör örgütü üyeliği ile suçlanmıştır.

57- 25.4.2015 tarihli tahliye kararından hemen sonra, HSYK toplanarak iki hâkim hakkında soruşturma açmıştır. O tarihteki Başbakan Sayın Ahmet Davutoğlu, 27.04.2015 tarihinde yaptığı Gümüşhane seçim mitinginde, tahliye kararlarını kast ederek, bu kararlarla Hükümete karşı "darbe yapılmaya çalışıldığını" iddia etmiş ve verilen kararların uygulanmasına "asla izin vermeyeceklerini" belirtmiştir. HSYK 1. Daire Başkanı Halil Koç, tahliye kararlarını kast ederek, "Elbet bunun bir karşılığı olacak" şeklinde Sabah Gazetesi'ne açıklama yapmıştır. HSYK Başkanı da olan dönemin Adalet Bakanı Kenan İpek ise, "... bu fiil ve eylemlerin hukuki bir sonucu bulunduğu kuşkusuz, ... hukuk çerçevesinde hak ettiği karşılığı mutlaka bulacaktır" şeklinde basın açıklaması yapmıştır. Bu açıklamalar üzerine, 25.4.2015 tarihli tahliye kararları uygulanmamış ve iki hâkim, kararın üzerinden 5 gün geçmeden tutuklanmıştır. (bkz. *Venice Commission Declaration on Interference with judicial independence in Turkey, adopted on 20 June 2015*).

58- Yargıtay Başkanı Sayın İsmail Rüştü Cirit, 1.5.2015 tarihinde "iki hâkimin tamamen yetkisiz hareket ettiğini" ifade etmiştir.

59- HSYK, 17-25 Aralık 2013 tarihli operasyonları yürüten dört savcı ile bir hâkimi 12.05.2015 tarihinde meslekten ihraç etmiştir. Dönemin Başbakanı Sayın Ahmet Davutoğlu, bir gün sonra, bu olayı kast ederek, "17-25 Aralık'ı sahiplerine iade ettik" açıklamasını yapmıştır.

60- 12.06.2015 tarihinde, o tarihteki HSYK Genel Sekreteri Bilgin Başaran Yeni Şafak isimli gazeteye açıklamalarda bulunmuştur. Gazeteye göre, "... HSYK'nın paralel yapı soruşturmalarında görev alan yargı mensuplarının arkasında olduğunu dile getiren HSYK Genel Sekreteri Bilgin Başaran, Mayıs ayında gerçekleştirilen kamikaze hâkim vakasının bir benzerinin planlanması veya hayata geçirilmesi durumunda ise gereğinin aynı şekilde yeniden yapılacağını ifade etti."

61- 20.11.2015 tarihinde, "İçişleri Bakanlığı, "Gizli" ibareli bir yazıyı (Sayı: ... -2043.(31420) 152488 – Konu: Yargı kararları) HSYK'ya göndererek, bakanlık aleyhine karar veren 78 idare mahkemesinde görev yapan hâkimler hakkında işlem yapılmasını istemiştir. Bunun üzerine, HSYK 3. Dairesi söz konusu hâkimler hakkında inceleme kararı almış, 2. Daire ise bu hâkimlerden terfi sırası gelen 12 hâkimin terfi işlemini durdurmuştur. Benzer talepler Diyarbakır, Sakarya ve Siirt Valilikleri tarafından da yapılmış olup, bahse konu valilikler, kendileri aleyhine karar

veren mahkemeleri ve kararlarını HSYK'ya göndererek, işlem yapılmasını talep etmiştir²⁴.

62- Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanıp 81 ilin istihbarat şube müdürlüklerine gönderilen 6 Ekim 2015 tarihli ve “*Paralel Devlet Yapılanması (PDY) Faaliyetleri*” konulu bir evrakta il istihbarat şube müdürlüklerine şu talimat verilmiştir: “*PDY soruşturmaları kapsamında tutuklanan şüphelileri, itiraz üzerine serbest bırakan hâkim ve mahkemelere ilişkin bir belge düzenleyerek, bu belgeyi 8 Ekim 2015 tarihine kadar göndermenizi arz ederim.*”²⁵ Bu tarihten bir hafta sonra, **15 Ekim 2015** tarihinde HSYK 156 hâkim ve savcının görev yerini değiştirmiştir.²⁶ Bu olaydan şu sonuçlar çıkmaktadır: Emniyet Genel Müdürlüğü, bahse konu talimatı il istihbarat şube müdürlüklerine, bir hafta sonra yayınlanacak HSYK kararnamesine yetiştirmek amacıyla vermiştir. Yürütmenin arzu ettiği şekilde karar vermeyen hakimler ülke genelindeki istihbarat polislerince tespit edilmekte ve Emniyet Genel Müdürlüğüne (Ankara'ya) bildirilmektedir. Emniyet Genel Müdürlüğü de istenen kararları vermeyen hakimlere ilişkin listeyi HSYK'ya iletmekte, HSYK da söz konusu hâkim ve savcılarının görev yerlerini değiştirmektedir.

63- 6 Nisan 2017 tarihinde katıldığı bir canlı televizyon programında Cumhurbaşkanı Sayın Erdoğan, Ana muhalefet partisi CHP Genel Başkanının 15 Temmuz 2016 tarihli darbe teşebbüsünün, “*kontrollü bir darbe girişimi*” olduğu yönündeki eleştirilerine cevap verirken, şu ifadeleri kullanmıştır: “... *Cezaevlerinde olanları sen mi içeri soktun? Devletin bütün kademelerinde olanları toparlayıp içeri alan biz değil miyiz? Cezaevinde olanları toparlayıp içeri alan biz değil miyiz*” (@ciftler76, 7/04/2017, 07:05. Ayrıca, www.haberatlantis.com, 07 Nisan 2017).

64- 12 Nisan 2017 tarihinde, Cumhurbaşkanı, “*15 Temmuz Şehitleri Yakınları ve Gaziler Programı*” isimli toplantıda, CHP Genel Başkanı'nın darbe teşebbüsünün “*kontrollü darbe*” olduğu yönündeki eleştirilerine cevap olarak ayrıca şu açıklamaları yapmıştır: “*Şu anda cezaevlerinde binlerce kişi (tutuklu) var. Bunları yürütme organı olarak (içeri) alan (tutuklayan) kim? Sen misin? Biz aldık (tutukladık).*” (bkz. www.t24.com.tr, 12/04/2017, 20:14 - @t24comtr, 12/04/2017, 20:14).

65- 26 Ekim 2015 tarihinde Koza İpek Holding'e bağlı 18 şirkete kayyım atayan Ankara 5. Sulh ceza hâkimi Yunus Süer, 30 Haziran 2017 Cuma günü, Adalet Bakanlığı eski Müsteşarı Birol Erdem'in tutuklu eşinin tahliyesine karar vermiştir. Bu karar aynı gün başka bir hâkimlik tarafından yok sayılsa da, Yunus Süer 3 Temmuz 2017 tarihli HSK kararname ile **üç gün sonra** Çorum'a sürülmüştür. Cumhuriyet Gazetesinin haberine göre, “*Süer'in tahliye kararı başını yaktı ve bu zamana kadar aldığı Hükümetin hoşuna gidecek kararların tümü bir çırpıda silindi.*”²⁷ Binlerce tutuklama kararına imza atmış olan Yunus Süer, kendisine ait olan @yunussuer isimli Twitter hesabında, hesabının ana sayfasında ve resminin hemen altında şu açıklamayı paylaşmıştır: “*Devlete ihanet eden kelleler ibret-i alem*

²⁴ www.haberdar.com/gundem/bakanlik-aleyhimizde-karar-veriyorlar-diye-hakimleri-sikayet-etti-kurul-harekete-gecti-h17382.html

²⁵ <https://twitter.com/tolgademir96/status/1147219207182049280>

²⁶ <https://www.memurlar.net/haber/541755/hsyk-156-hakim-savcının-gorev-yerini-degistirdi.html>

²⁷ Alican Uludağ / Canan Coşkun, “*Partili HSK'den kıyım kararname... 780 hâkim ve savcının görev yeri değişti*”, 4 Temmuz 2017. Bilindiği gibi birçok kişi Gülen Hareketi isimli oluşum tarafından açılan özel okullara çocuklarını gönderdiği gerekçesiyle tutuklanmıştır. Bu tutuklama kararlarına imza atan Yunus Süer'in çocuğu da aynı okullarda okumuştur.

için kesilip kanlarıyla toprak sulanmadıkça ihanet bitmez". (@feyzi_isbasaran, 4/07/2017, 00:12). Devlet adına tutuklama ve mal varlığına el koyma kararı verdiği dikkate alındığında, bu açıklama şiddet içermenin ötesinde, tarafsızlığı yok edecek niteliktedir.

66- 3 Temmuz 2017 tarihli HSK kararnamesi ile Soma'da 301 madencinin ölümüne ve 162 madencinin de yaralanmasına yol açan 13 Mayıs 2014 tarihli maden kazasına dair davayı karara bağlamak üzere olan Akhisar Ağır Ceza Mahkemesinin başkanı Aytaç Ballı ile üye Esra Dokur, görev süreleri dolmadan ve talepleri olmadan başka illere atanmışlardır. Aytaç Ballı İzmir'e düz hâkim olarak, Esra Dokur ise Aydın iline atanmıştır. Üçüncü üye ise bir süre önce bu mahkemeden alınıp başka bir mahkemeye atanmıştır. Bu önemli davada karar verilmek üzere iken yapılan bu değişiklik ile yargıya müdahale edilmiş ve 3 üyeli bir mahkemenin üç üyesi de talepleri olmadan bu mahkemeden karar verilmek üzere iken alınarak, mahkemelerin kendilerini yöneten kuruma karşı bağımsız olmadığı gösterilmiştir.

67- 5 Aralık 2018 tarihli duruşmada, tutuklu yargılanan avukatlardan Selçuk Kozağaçlı şu açıklamayı yapmıştır: “*Cezaevi müdürü, Eylül ayındaki ilk duruşmadaki tahliye kararından sonra, Adalet Bakanı Yardımcısı Selahaddin Menteş'in kendisini aradığını ve serbest bırakılmamız için talimat verdiğini söyledi. Menteş, Cezaevi müdürüne, 'Bu gece yeniden tutuklanacaklar. Sabaha kadar bırakmayın. Hâkimi arayacağım' demiştir.*”²⁸ Selçuk Kozağaçlı ilk duruşmadaki tahliye kararından 12 saat sonra tekrar tutuklanmıştır.

Yargının Dış Etkilere Karşı Koruma Altında Olmadığına Dair Olaylar

68- Mahkemelerin bağımsızlığının göstergelerinden biri de hâkimlerin dış etkilere karşı koruma altına alınmış olmasıdır (*Findlay v. The United Kingdom*, § 73). Hâkimlerin dış etkilere karşı koruma altında olması, yargı bağımsızlığının göstergelerinden biridir. Hâkimler dış etkilere karşı koruma altına alınmamışsa, Anayasa, kanunlar ve genel olarak hukuk kuralları ile vicdani kanaatleri dışında (AY m. 138/1), dosyada yer almayan etkenleri dikkate alarak karar vermektelerse, mahkemeler yargı bağımsızlığı ilkesinin gereklerine aykırı olarak karar vermektedirler. Türkiye'de mahkemelerin dış etkenlere karşı koruma altında olmadığına birçok somut bulgusu bulunmakta olup aşağıda bunlardan sadece bazılarına yer verilmiştir.

69- 4 Mart 2016 tarihinde öğleden sonra, o tarihte Türkiye'de en çok satılan gazete olan Zaman Gazetesini işleten Feza Gazetecilik A.Ş. isimli şirkete İstanbul 6. Sulh ceza hâkimliği tarafından kayyım atanmıştır. @baskentcii isimli twitter hesabı (bu hesabın Ak Partili bir görevli tarafından yönetildiği iddia edilmiştir.), 18 Kasım 2015 tarihinde “*Zaman gazetesine de mi kayyum atanacak?*”; 26 Kasım 2015 tarihinde ise “*Zaman Gazetesi ve STV'ye kayyum yolda*” şeklinde paylaşımlarda bulunmuştur. 25 Aralık 2015 tarihinde ise “*Zaman gazetesine kayyum atanacak*” şeklinde yazan aynı hesap, 12 Şubat, 15 Şubat ve 29 Şubat 2016 tarihlerinde de bu paylaşımı tekrarlamıştır. Aynı hesap, 1 Mart 2016 tarihinde ise, “*Cihan Haber Ajansı, Aksiyon, Today's Zaman, Zaman Gazetesi, Zaman Kitap, Radyo Cihan,*

²⁸ <http://t24.com.tr/haber/selcuk-kozaagacli-adalet-bakani-yardimcisi-hakimi-ayarliyorum-salivermeyin-talimati-verdi,765139>

Irmak TV, Cihan medya dağıtımına kayyum atanacak” paylaşımında bulunmuştur. Kayyım atıldığı gün saat 9:26’da ise, “*CİHAN haber ajansı, Aksiyon dergisi, Today’s Zaman, Zaman Gazetesi, Zaman Kitap, Radyo Cihan, Irmak TV, Cihan medya dağıtımına kayyum atanacak*” (@baskentcii, 4/03/16 09:24) tweet’i atılmış ve mesai bitimine kısa bir süre kala da İstanbul 6. sulh ceza hâkimi kayyım atama kararı vermiştir. Diğer birçok yargı kararından önce de, aynı twitter hesabı, önceden kimlerin tutuklanacağını veya hangi şirketlere kayyım atanacağını açıklamış ve aynı yönde kararlar alınmıştır.

70- 04.04.2016 tarihinde, Fatih Tezcan isimli gazeteci, o tarihteki Adalet Bakanı Bekir Bozdağ’a hitaben yazdığı bir Twitter mesajında, “*Şırnak’ta PKK’lı terörist Ahmet U.’yu mahkemedен serbest bırakan hâkim Ayşe Özel. Sicil no 100601. Gereğini yapar mısınız? @bybekirbozdağ*” (@fatihtezcan 10:02 - 04 Nis 16) ifadelerini kullanmıştır²⁹. HSYK, mesajda ismi geçen hâkim hakkında hemen soruşturma başlatmıştır (@defnebulbul1 6.04.16 16:00)³⁰.

71- 4 Nisan 2017 tarihli Akşam Gazetesinde “*Bylock’a inanmayan hakim-savcılar var*” başlıklı yazısında, Murat Kelkitlioğlu isimli gazeteci şu bilgilere yer vermiştir: “*4- Bu noktada sizinle bir bilgiyi paylaşacağım! Biliyorsunuz MİT, uzun süren titiz çalışma sonrası bir Bylock’çu listesi çıkardı. (...) 5- MİT üşenmiyor, oluşturdukları bir heyetle adliyelere giderek hâkim ve savcılara ‘Bylock’ ile ilgili birifing veriyor. (...) 6- Ancak bazı hâkim ve savcılar, hala “Biz bu FETÖ-Bylock bağlantısını çözemedik, bu yüzden delil olmayabilir” diyormuş. (...) 7- Tahliyeler de böyle veriliyormuş! Ya arkadaş bu hainler bu Bylock’la haberleşip ülkeyi işgale kalkışmadı mı? Bundan büyük kanıt mı olur?” (bkz. @kelkitlioglumrt, 4/04/2017, 07:47, 07:48, 07:49, 07:50).*

72- Siyasi boyutu olan yargılamalarda, duruşma salonlarında, Emniyet veya istihbarat görevlileri duruşmaları izlemekte, herhangi bir tahliye kararı verildiğinde derhal müdahale edilerek, çoğu zaman tahliye edilenler cezaevi kapısında tekrar gözaltına alınmaktadır. Tahliye talep eden savcı veya tahliye kararı veren hâkimlerin görevden alınması için girişimde bulunmaktadır. Tüm bunlar hâkim ve savcılar arasında konuşulmaktadır. Aşağıda belirtilen Kırşehir örneği bu durumun somut kanıtlarından biridir. 2017 yılının ilk aylarında Balıkesir’deki bir duruşmada, sanıkların duruşma salonunda bulunan bir emniyet görevlisini göstererek, kendilerine bu şahsın işkence yaptığını ifade etmesi üzerine, söz konusu emniyet görevlisi koşarak duruşma salonunu terk etmiştir.

73- Sayın Cumhurbaşkanı, 7 Haziran 2017 tarihinde Gölbaşı’nda düzenlenen “*İç Güvenlik Birimleri İftar Programı’nda*” şu açıklamayı yapmıştır: “*Başdanışmanlarımın tamamıyla duruşmaları takip ediyorum. Yarisı Ankara, yarisı İstanbul olmak üzere duruşmaları takip ediyorlar. Günbegün raporlarını alıyorum; ne oluyor, ne bitiyor? Takip ediyorum.*”

²⁹ <https://twitter.com/fatihtezcan/status/716883579821809664>

³⁰ <https://twitter.com/defnebulbul1/status/717698529762869248>

15 Temmuz 2016 tarihli Darbe Girişimi Sonrası Yaşanan Somut Olaylar

74- Her ne kadar Anayasanın 139. maddesi hâkimlik teminatı (*irremovability*) ve bağımsızlığını (*independence*) güvence altına almış ise de, 23 Temmuz 2016 tarih ve 667 sayılı OHAL KHK'sının 3. Maddesi, hiçbir ön soruşturma yürütülmeden, Anayasa Mahkemesi, Yargıtay ve Danıştay üyeleri dâhil tüm hâkim ve savcılarını, savunmaları alınmadan, tek taraflı bir kararla meslekten ihraç edilebileceklerini öngörmüştür. Dolayısıyla 667 sayılı KHK'nın 3. maddesi ile Anayasada öngörülen hâkimlik güvenceleri ortadan kaldırılmıştır. Bu hüküm birkaç ay sonra yasalaştığı için kalıcı etkiye sahiptir. Bu hükme dayalı olarak, 5000'e yakın yargı mensubu, adil bir yargılama süreci işletilmeden, meslekten ihraç edilmiştir. Oysa “*hâkimler, sadece çok ciddi gerekçe ve somut bulgulara dayalı olan kusurlu veya suç oluşturan davranışları ya da yetersizlikleri nedeniyle ve adil bir yargılama sonucu açığa alınabilir veya meslekten çıkarılabilirler.*”³¹ 667 sayılı KHK'nın 3. maddesi Anayasada öngörülen yargı bağımsızlığı ve hâkimlik teminatını ortadan kaldırdığı için, bu düzenleme yürürlükte kaldığı sürece yargı bağımsızlığı ilkesi teoride de geçerliliği olmayan bir ilkeye dönüşmüştür. Bu madde yürürlükte kaldığı sürece, ilk ve ikinci derece yargı mensuplarına uygulanabileceği gibi, Yargıtay, Danıştay ve Anayasa Mahkemesi üyelerine de uygulanabileceğinden, bu mahkemelerin bağımsız olduğu söylenemez. 667 sayılı KHK'nın 3. maddesinin varlığı, Türkiye'de yargının bağımsız olmadığına kanıt olarak yeterlidir. Olağanüstü halin ne zaman sona ereceği ve bu yasal düzenlemenin ne zaman yürürlükten kaldırılacağı veya iptal edileceği bilinmediği için, OHAL sona ermediği ve bahse konu düzenlemenin bir şekilde varlığına son verilmediği sürece, yargı bağımsızlığı ilkesi de (AY m. 139) askıdadır. Tüm bu nedenlerle, OHAL döneminde yapılan yargılamalarda verilen kararlar adil yargılanma hakkının gerekleriyle uyumlu değildir. En temel bağımsızlık göstergelerinden biri olan “meslekten çıkarılmama” güvencesinden yoksun hakimlerin bağımsız olması mümkün değildir.

75- 15 Temmuz 2016 tarihli darbe girişimi sonrası 5000'e yakın hâkim ve savcı, herhangi bir adil yargılama süreci işletilmeden, tek taraflı HSYK kararıyla, Anayasanın 129/2 ve 139. maddelerine aykırı olarak meslekten ihraç edilmişlerdir. 2500'den fazla hâkim ve savcı, Anayasanın 159/9 ve 2802 sayılı Yasanın 88. maddesine aykırı olarak gözaltına alınıp tutuklanmıştır. Meslekten ihraç edilen ve/veya tutuklanan hâkimler arasında 2 AYM üyesi, 140 Yargıtay ve 48 Danıştay üyesi de vardır. Ağır cezalı suçüstü hali hariç yakalanmaları yasak olan hâkimlerden bazıları, duruşma esnasında meslektaşlarının gözü önünde gözaltına alınıp polisler tarafından götürülmüşlerdir.³² Bir meslektaşının gözleri önünde gözaltına alınıp götürüldüğünü gören bir hâkim, korkmadan, bağımsız şekilde karar alması mümkün gözükmemektedir. Her an meslekten çıkarılma ve/veya tutuklanma korkusu altında çalışan bir hakimin bağımsız kararlar alması mümkün gözükmemektedir.

76- 30 Ocak 2017 tarihinde Diyarbakır 8. Ağır ceza mahkemesi tutuklu yargılanan HDP milletvekili İdris Baluken'in tahliyesine karar vermiştir. Bu olaydan

³¹ “*Judges can be suspended or removed only on serious grounds of misconduct or incompetence after fair proceedings*” (@UNHumanRights – 27/7/16 – 09.00).

³² BM İnsan Hakları Yüksek Komiseri Zeid Ra'ad Al Hussein, 8.3.2017 tarihinde, Türkiye'de gazeteci ve hâkimlerin tutuklanmasının nedeninin terör örgütü üyeliği olmadığını, gerçekte eleştirel gazeteci ve yargıçların hedef alındığını açıklamıştır.

hemen sonra mahkeme başkanı Cem Boztaş Ankara'ya düz hakim olarak atanmış ve 21 Şubat 2017 tarihinde de söz konusu milletvekili yeniden tutuklanmıştır.³³

77- Kırşehir'de yapılan 1 Şubat 2017 tarihli duruşma esnasında, hâkim Fatih Mehmet Aksoy, tutuklu yargılanan 39 tutuklu sanığı kast ederek, “*Dayanamıyorum, bunların hepsini serbest bırakacağım*” demiştir. Bunun üzerine, duruşma savcısı “*İki saat sonra seni Bylock'çu yaparım*” şeklinde hâkimi tehdit etmiştir. Sadece *Bylock*³⁴ kullandığı gerekçesiyle on binlerce kamu görevlisi ihraç edilmiş ve/veya tutuklanmıştır. Doğu Perinçek³⁵ ile mutat görüşen ve duruşma salonunda bulunan Emniyet Müdürü Veysel Murat Tuğrul'un girişimi ile, iki saat geçmeden HSYK kararıyla bu hâkim açığa alınmıştır. Aynı gün içinde, bir Emniyet görevlisinin girişimiyle, Kırşehir'den Ankara'ya ulaşarak, bir hâkimin vereceği karar nedeniyle duruşma arasında açığa alınması, yargıçların dış etkilere ve yürütmeye karşı herhangi bir korumalarının olmadığını göstermektedir. Hâkim Fatih Mehmet Aksoy, savcının belirttiği gibi, gerçekten de aynı gün akşam saatlerinde *Bylock* kullandığı iddiasıyla gözaltına alınmış³⁶ ve daha sonra da tutuklanmıştır.³⁷ *Bylock* kullandığı gerekçesiyle 2 Şubat 2017 tarihinde açığa alınan hâkim Aksoy'un *Bylock* kullanıcısı olmadığı neredeyse bir yıl sonra, 31 Aralık 2017 tarihinde tespit edilmiş ve göreve iadesine karar verileceği açıklanmıştır.³⁸

78- 31 Mart 2017 tarihinde, sekiz aydır tutuklu olan 26 gazeteciden 21'inin tahliyesine karar veren İstanbul 25. Ağır Ceza Mahkemesinin başkanı İbrahim Lorasdağı ve üyeler Barış Cömert ve Necla Yeşilyurt Gülbicim, sadece bu karar nedeniyle, 3 Nisan 2017 tarihinde HSYK tarafından haklarında soruşturma başlatılarak açığa alınmışlardır. 8 sanığın tahliyesi yönünde görüş bildiren duruşma savcısı da aynı gün açığa alınarak diğer yargı mensuplarına çok ağır bir mesaj verilmiştir.

79- Tahliye kararından hemen sonra, Cem Küçük isimli gazeteci, @cemkucuk55 Twitter adresinden, şu tweetleri paylaşmıştır: “*10-Eğer bu hainler yeniden tutuklanmazsa birileri çok ağır bedel ödeyecek. Bilerek söylüyorum bunu. Yıkılacak ortalık.*” (6:39 PM - 31 Mar 2017), “*13- Bekir Bozdağ (Adalet Bakanı) bu akşam HSYK'yi acil toplamalı ve bazı hâkimler ile ilgili işlem yapılmalı. Milletın talebi budur.*” (6:50 PM – 31 Mar 2017). “*14- Adı belli FETÖ'cülerı tahliye eden her savcı ve hâkim meslekten ihraç edilecek. DEVLET'in kesin kararı budur. Herkes bunu bilsin.*” (7:08 PM – 31 Mar 2017). “*15-Bu mahkemelerin ve devletin sahibi millettir. Millete rağmen hiçbir tahliye yapılamaz. Kimse milletin ve devletin sabrını zorlamasın.*” (10:09 PM – 31 Mart 2017). “*Adalet Bakanlığımız, HSYK harekete geçti. Hainler salınmayacak Allah'ın izniyle.* (31/03/2017, 21:40)”.³³

80- Ersoy Dede isimli gazeteci ise Twitter'dan “*Bu yetmez @cemkucuk55 .. tahliye kararlarının altında imzası olan hakimler tek tek toplanacak.*” (@ersoydede, 31/03/2017, 21:46) açıklamasını yapmıştır.

³³ <http://www.brusselschr.org/opinion-turkeys-politicized-judiciary/>

³⁴ *Bylock*, *Whatsapp* benzeri bir iletişim uygulamasıdır.

³⁵ Doğu Perinçek, yargı, emniyet, ordu ve MİT'te kendisine bağlı etkili bir (paralel) oluşuma sahip olduğunu açıkça ifade eden ve iktidarı destekleyen ulusalcı sol bir partinin genel başkanıdır.

³⁶ www.haberturk.com, “Hakim FETÖ'cülerı yargılarken açığa alındı”, 02 Şubat 2017, 02:53:34.

³⁷ <http://www.kirsehirhaberturk.com/agir-ceza-mahkemesi-baskani-tutuklandi.html>

³⁸ <https://www.yenisafak.com/gundem/o-hakim-de-mor-beyin-magduru-2940916>

81- Fatih Tezcan isimli gazeteci ise, aynı akşam şu açıklamayı yapmıştır: "*Tayyip Erdoğan Gebertilecek*" deyip canlı yayında idam ipiyle şov yapan piçi serbest bırakan mahkeme heyetinin tamamı FETÖ'DEN TUTUKLANSIN" (@fatihtezean, 31/03/2017, 20:35).

82- Ömer Turan isimli gazeteci de, 31 Mart 2017 tarihi saat 23.50 civarında, @omerturantv isimli twitter hesabından şu tweeti paylaşmıştır: "*HSYK bu gece acil toplanmalı, fetöcülerini serbest bırakan savcı ve hâkimleri hemen ihraç etmeli. Bu isimler sonra da fetöden tutuklanmalı.*"

83- Bu yayınlardan birkaç saat sonra, 1 Nisan 2017 tarihinde, saat 00:17'de Adalet Bakanlığı Müsteşarı ve HSYK üyesi Kenan İpek, Twitter hesabından şu açıklamayı yapmıştır: "*FETÖ/PDY silahlı terör örgütüne karşı **TÜRK YARGISININ ve HSYK'nın yürüttüğü mücadele ilk günkü AZİM ve KARARLILIKLA sürdürülecektir.***" (@kenanipek53, 1/04/2017, 00:17). Bu mesajlardan sonra, tahliye edilen 21 kişi, cezaevi araçlarında bekletilerek haklarında tekrar gözaltı ve tutuklama kararları verilmiş ve fiilen hiçbir zaman serbest bırakılmadan, yeniden cezaevine gönderilmişlerdir.

84- HSYK Başkanvekili Mehmet Yılmaz, açığa alma kararının gerekçesini 7 Nisan 2017 tarihinde şu şekilde açıklamıştır: "*Delillerin henüz toplanmamış olması ve dosyanın tekemmül etmemiş olması, verilen tahliye kararının makul, mantıklı ve geçerli nedenlere dayanmadığı, tutarsız ve hukukilikten uzak olduğu ... ölçülülük ilkesi gözetilmeden verilen tahliye kararının toplumda infial uyandırdığı ve kamuoyu vicdanını yaraladığı*" gerekçesiyle HSYK dört yargı mensubunu görevden uzaklaştırmıştır (www.hukukihaber.net, 07 Nisan 2017). Böylece yargısal bir karar, idari bir organ olan HSYK tarafından hukuken denetlenmiş, yargısal karar veren hâkimler açığa alınmış ve HSYK kontrolü altındaki ilk ve ikinci derece mahkemeleri hâkimlerinin bağımsızlığı ortadan kaldırılmıştır (*Cooper v. The United Kingdom*). Ayrıca bir mahkemenin verdiği herhangi bir kararın "*toplumsal infiale yol açtığı ve kamuoyu vicdanını yaraladığı*" gerekçe gösterilerek, o mahkemenin üyeleri açığa alınıyorsa, bu durum Türkiye'de hâkimlerin dış etkilere karşı son derece korumasız olduğunu gösterir. Mahkemelerin bağımsızlığının göstergelerinden biri de hâkimlerin dış etkilere karşı koruma altına alınmış olmasıdır (*Findlay v. The United Kingdom*, para. 73).

85- İstanbul 25. Ağır ceza mahkemesinin başkan ve üyelerinin sadece 21 gazetecinin tahliyesine dair verdikleri karar nedeniyle açığa alınıp haklarında disiplin soruşturması başlatılması üzerine, İnsan Hakları Hukuku uzmanı Prof. Dr. Yaman Akdeniz 3 Nisan 2017 tarihinde Twitter hesabından şu mesajı paylaşmıştır: "***Türkiye'de artık herhangi bir gazetecinin veya herhangi birisinin FETÖ davalarında adil yargılanması mümkün değil.***" (@cyberrights, 3/04/2017, 20.19).

86- Antalya 2. Ağır Ceza Mahkemesi, 17 Mart 2017 tarihinde tutuklu yargılanan 20 polisin³⁹, 30 Mart 2017 tarihinde ise 8 tutuklu sanığın tahliyesine karar vermiştir.⁴⁰ Bu tahliye kararlarından hemen sonra, 5 Nisan 2017 tarihinde 2. Ağır ceza mahkemesi Başkanı Yücel Dağdelen, HSYK tarafından Manisa iline düz hâkim olarak, üye hâkim Saim Karakaya ise Siirt iline atanmıştır.⁴¹ Aynı mahkemenin diğer

³⁹ http://www.cumhuriyet.com.tr/m/haber/turkiye/700771_FETO_davasinda_20_tahliye.html

⁴⁰ <http://www.antalyakorfez.com/guncel/21362/2/gazetecileretahliye>

⁴¹ <http://www.hsyk.gov.tr/Eklentiler/files/05-04-2017-Adli-Karar-517.pdf>

iki üyesi Ayşegül Yıldız Kaya ile Ali Emre Sula ise 6 Nisan 2017 tarihinde, Antalya Adliyesinde başka mahkemelerde görevlendirilmiştir.⁴² Böylece dört hakim, görev süreleri dolmadan, verdikleri kararlar nedeniyle çalıştıkları mahkemeden alınmış ve benzer davalarda karar verecek hâkimlere ağır bir mesaj verilmiştir. Verilen tahliye kararlarına savcılık itiraz etmiş ve başkanlığını İbrahim Altınkaynak'ın yaptığı 3. Ağır ceza mahkemesi 20 sanık hakkında, CMK m. 104'e açık aykırı olarak yeniden tutuklama kararı vermiştir. Tekrar tutuklama kararı veren heyetin başkanı İbrahim Kaynak, 8 Nisan 2017 tarihinde yeni kurulan terör ve siyasi suçları yargılamakla görevli Antalya 10. Ağır Ceza Mahkemesi başkanlığına atanmıştır.⁴³

87- 18 Mart 2017 tarihli duruşmada Malatya Ağır Ceza Mahkemesi Albay Avni Angun'ün tahliyesine ve Genelkurmay Başkanı Hulusi Akar ile bazı üst düzey generallerin dinlenmesine karar vermiştir. Bu karardan hemen sonra bu Ağır ceza mahkemesinin başkanı Vedat Koç mahkeme başkanlığından alınarak yerine başka bir başkan atanmıştır. Yeni başkanın başkanlığında toplanan 3 üyeli mahkeme, CMK m. 104'e açıkça aykırı olarak, Albay Avni Angun'ün yeniden tutuklanmasına karar vermiştir. Tahliye kararından sonra duruşma savcısı da değiştirilmiştir.⁴⁴

88- Ankara 14. Ağır Ceza Mahkemesi 2 Mayıs 2017 tarihinde gazeteci Ayşenur Parıldak'ın tahliyesine karar vermiştir. Bu karar da bazı gazeteciler tarafından sert bir şekilde eleştirilmiştir. Ayşegül Parıldak fiilen serbest bırakılmadan bekletilmiş ve 8 saat sonra, nedeni bilinmeyen bir şekilde, aynı mahkeme tarafından, CMK m. 104'e açıkça aykırı olarak yeniden tutuklanmıştır. Bu olaydan 6 gün sonra, 8 Mayıs 2017 tarihinde, mahkeme başkanı İsmail Ademoğlu, bu mahkemenin başkanlığından alınmış ve başka bir mahkeme üyeliğine atanmıştır.⁴⁵

89- 24 Haziran 2018 tarihli genel seçimlerde HDP Hakkâri Milletvekili seçilen ve Diyarbakır 9. Ağır ceza mahkemesinde tutuklu olarak yargılanan Leyla Güven hakkında, milletvekili seçilmiş olması nedeniyle tahliye talebinde bulunulmuştur. Bu talep 9. Ağır ceza mahkemesince olumlu karşılanmış ve 29 Haziran 2018 tarihinde saat 11:00 AM'de tahliye kararı verilmiştir. Ancak savcının itirazı üzerine Leyla Güven serbest dahi bırakılmadan, 10. Ağır ceza mahkemesince, beş saat sonra yeniden tutuklanmıştır.⁴⁶ 49 gündür cezaevinde açlık grevi yapan Leyla Güven'in avukatları, 26 Aralık 2018 tarihli duruşmada, 29 Haziran 2018 tarihinde tahliye kararı veren 9. Ağır ceza mahkemesi başkanının değiştirildiğine tanıklık etmişlerdir.⁴⁷

90- Tuğgeneral İsmail Gürgen, darbe girişiminin olduğu tarihte Gelibolu 18. Mekanize Piyade Tugay Komutanı olup, 12 Temmuz 2016 tarihinden itibaren yıllık izne ayrılmış olarak Denizli'de bulunmaktadır. Darbe girişiminin olduğunu televizyondan öğrenince, komutanı olduğu birliği arayıp, isminin de yer aldığı sıkıyönetim talimatları ile ilgili olarak şu emri vermiştir: *“Sıkıyönetim emri bir korsan emirdir. Bu emre kesinlikle uymayınız. Tugay'ın kapılarını kapatınız. Hiçbir asker, hiçbir tank, silah, mühimmat dışarı çıkarılmayacak. ... Ben ilk fırsatta birliğe*

⁴² <http://www.hsyk.gov.tr/Eklentiler/Dosyalar/ca59fbb0-8c31-4687-8073-3bcbdb6788370.pdfueileri>

⁴³ <http://www.ulusalkanal.com.tr/m/?id=153112>

⁴⁴ <http://www.brusselschr.org/opinion-turkeys-politicized-judiciary/>

⁴⁵ <http://www.brusselschr.org/opinion-turkeys-politicized-judiciary/>

⁴⁶ <http://www.hurriyet.com.tr/cezaevinde-vekil-secilen-hdpli-leyla-guvene-t-40881757>

⁴⁷ http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/siyaset/1182740/Tahliye_veren_baskan_degisti.html

döneceğim.” 16 Temmuz 2016 tarihinde Çanakkale’ye dönen General Gürgen, 18 Temmuz 2016 tarihinde gözaltına alınıp, birkaç saat sonra da serbest bırakılmıştır. Bunun üzerine medyada “ilk serbest bırakılan general” şeklinde haberler yapılmıştır. General Gürgen 19 Temmuz 2016 tarihinde, yeni hiçbir delil gösterilmeden, CMK m. 91 § 6 açıkça yasaklamasına rağmen, yeniden gözaltına alınıp aynı sulh ceza hakimliğince tutuklanmıştır. 14 Nisan 2017 tarihli ikinci duruşmada, Çanakkale 2. Ağır ceza mahkemesi, tek sanık olarak yargılanan General Gürgen’in tahliyesine oy çokluğu ile karar vermiştir. General Gürgen, aradan saatler geçmesine rağmen serbest bırakılmamış ve gece saat 11:00’de, CMK m. 104 § 2’ye açıkça aykırı olarak, yeniden tutuklanmıştır. Tahliye yönünde karar veren iki üye hâkim, HSK tarafından hemen 2. Ağır ceza mahkemesi üyeliğinden alınmış ve başka mahkemelere atanmışlardır. Bu mahkemeye de iki yeni üye atanmış ve iki yeni üye eşliğinde yapılan yargılama sonunda, General Gürgen müebbet hapis cezası ile cezalandırılmıştır. İstinaf talebi reddedilmiş olan General Gürgen, 1 Ocak 2019 tarihi itibarıyla cezaevinde olup, hakkındaki yargılama da Yargıtay önünde derdesttir.⁴⁸

91- İzmir Adliyesinde görevli İ.K. isimli bir zabıt kâtibi terör örgütü üyeliği şüphesiyle 25 Ağustos 2016 tarihinde gözaltına alınmış ve **1 Eylül 2016** tarihinde İzmir 7. Sulh ceza hâkimliğince tutuklanmıştır. 7. Sulh ceza hâkimi Alev Özcan, tutuklama talebine ilişkin duruşmada, “*Bize seminer düzenlendi. Verilen talimatlar uyarınca bu şekilde gelen bir şüpheliyi tutuklamam gerekiyor; kardeşim dahi olsa devlet için iki üç ay yatacaksınız*” demiştir. Bu olaya, aynı dosyada sanık olarak yargılanan Y.B. İsimli şüpheli ve aynı salonda bulunan zabıt kâtibi Ş.P. şahit olmuştur. Baro tarafından tayin edilen avukat ise, “*Hâkime hanım, dosya boş, şüphelilerin serbest bırakılması gerekir*” demiştir.

92- 15 Temmuz 2016 sonrası bazı hâkim ve savcılar tutuklayan hâkimler de 2017 yılının ilk aylarında tutuklanmış olup, bu hâkimler cezaevinde diğer hâkimleri nasıl tutukladıklarını şu şekilde açıklamışlardır: “*Bassavcı talimat verdi. ‘Hepsini tutuklayın; delile, dosyaya bakmayın’ dedi. Biz de yargıda bir FETÖ oluşumuna inanıyorduk; bu yüzden denileni yaptık*” (@jhhturkey, 21.04.2017, 17.09).⁴⁹

93- Kırıkkale 2. Ağır Ceza Mahkemesinin 13 Aralık 2018 tarihli duruşma tutanağında (Oturma No: 6; 2017/287 Esas) şu ifadeler yazılıdır: “*Üye hâkim Ayşe Sönmezler’in Mahkeme Başkanı (Vahdet Yeltepe) tarafından şahsına baskı uygulandığını ve tarafsız kalabileceği hususunda endişe duyduğundan CMK 30. Maddesi gereğince davadan çekildiğine dair dilekçe sunduğu görüldü*”.⁵⁰ Daha önce aynı mahkemede yapılan ve avukatların da hazır bulunduğu bir duruşmada da şu olay yaşanmıştır: Üye hakim Ayşe Sönmezler bazı tutuklu sanıkların tahliyesi yönünde muhalefet şerhi yazarken, Mahkeme Başkanı Vahdet Yeltepe, ‘*Ne oldu? Burada da mı muhalefet şerhi yazacaksınız? Ne yapmak istiyorsunuz?*’ demiştir.⁵¹ Mahkeme Başkanı hakkında suç duyurusunda bulunulmasına rağmen, HSK, 20 Aralık 2018 tarihinde üye hâkim Ayşe Sönmezler’i 2. Ağır Ceza Mahkemesi üyeliğinden başka

⁴⁸ <https://twitter.com/sngurgen/status/1060094185519353856>; <https://medium.com/@sngurgen87/840-gün-d0fb49e18460>

⁴⁹ 21 Nisan 2017, <http://justiceheldhostage.blogspot.de/2017/04/feto-iddiasyla-tutuklama-yapan-yargclar.html?spref=tw>,

⁵⁰ <https://odatv.com/yazar/muyesser-yildiz/turkiye-bunu-da-gordu-bir-hakim-mahkeme-baskani-bana-baski-yapiyor-dedi-ve...-23121812.html>

⁵¹ <https://odatv.com/yazar/muyesser-yildiz/bakin-o-hakimin-basina-neler-geldi-24121843.html>

bir mahkemeye atamıştır. Mahkeme Başkanı Vahdet Yeltepe görevine devam etmiştir. Bu ve yukarıdaki örneklerden anlaşılacağı gibi, Türkiye’de hakimlerin bağımsızlığı, sadece HSK ve Yürütme erkine karşı değil, aynı zamanda mahkeme başkanlarına ve Başsavcı gibi diğer yargı mensuplarına karşı da sorunludur.

94- 20 Temmuz 2016 tarihinde İstanbul Anadolu sulh ceza hâkimi Hasan Akdemir 60 hâkim ve savcuyu tutuklamıştır. Tutuklanan hâkimlerden biri de Osman Kandemir olup, tutuklama kararından önce hâkim Hasan Akdemir kendisine aynen şöyle demiştir: “**Savunmanı almadan seni tutuklayacağım, Ankara’dan haber bekliyorum**”. (@jhhturkey, 26/04/2017, 04:45) Sulh ceza hâkimi Hasan Akdemir, 20 Nisan 2017 tarihinde, bir iş adamından tahliye karşılığı 50 000 Dolar rüşvet alırken suçüstü yakalanmış ve tutuklanmıştır.

95- Adalet Bakanlığı 2017 yılının Mart ayında, “günlü-ivedi” notlu resmi bir yazıyla Cumhuriyet Başsavcılıklarına talimat vererek, siyasi davalarla ilgili soruşturma ve kovuşturma dosyalarının tüm detayları ile duruşma zabıtlarının ayrıntılı ve güncel olarak Bakanlığa gönderilmesini istemiştir (@shaber_com, 21/04/2017, 15:19). Bu talimatla, söz konusu yargılamaları yapan hâkimlere, verdikleri kararların yakından takip edildiği mesajı verildiği anlaşılmaktadır.

96- Benzer bir talimat da Kilis Valiliği, İl Emniyet Müdürlüğü tarafından 1 Nisan 2017 tarihinde Kilis Ağır Ceza Mahkemesi Başkanlığı’na gönderilmiştir (Sayı: 23828302-67876-22105/2017/2547744). Gizli ibareli bu yazıda, “**FETÖ soruşturmaları kapsamında mahkemenizde yargılamaları TUTUKLU olarak devam eden şüphelilerin 2017 Mart ayı içerisinde mahkemenizde görülen duruşmalarda verilen ara kararlar ile veya tutukluluğa yapılan itirazlar sonucu salıverilenlerin gerekçe gösterilen karar içeriklerinin onaylı birer suretinin Emniyet Genel Müdürlüğüne gönderilmek üzere, KOM şube müdürlüğümüze gönderilmesi hususunu arz ederim.**” (@yagizefe, 16/04/2017, 01:14) ifadelerine yer verilmiştir. Bu ifadelerden, bu yazının esasında Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından talep edildiği ve muhtemelen ülke genelinde tüm Ağır ceza mahkemelerinden aynı talepte bulunduğu anlaşılmaktadır.

97- Sabah Gazetesinde, 06.06.2017 tarihinde, “**Başka delil yoksa adli kontrolle serbestlik**” başlıklı bir haber yayınlanmıştır. Bu haberde, “**FETÖ davalarına yönelik Bylock tutuklamalarına yeni kriter getirildi. Sulh ceza hâkimlikleri, dosyasında Bylock dışında delil bulunmayan çiftçi, işçi, esnaf ve ev hanımlarını “adli kontrol şartıyla” serbest bırakabilecek. Aynı delille hakimliğe sevk edilen ancak devlet kurumlarında çalışan şüpheliler ise, “etkin pişmanlık” kapsamında yeni ve somut itiraflarda bulunurlarsa bu uygulamadan yararlanabilecek. Ayrıca tutanaklardan PDY ibaresi kaldırılarak, yalnızca FETÖ tanımlamasına yer verilecek. Böylece terör örgütü vurgusu ön planda tutulmuş olacak. Ankara Cumhuriyet Başsavcılığının attığı bu adımla hem mağduriyetlerin önüne geçilecek. Adli kontrol serbestliği, itiraflarında örgütün çözülmesine yönelik somut bilgilerde tutarlılık şartına bağlanıyor.**” Bu haberde yazılanlardan anlaşıldığına göre, haberin kaynağı Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı olup, tutuklamada hangi delillerin ne şekilde kabul edilip kullanılacağına da yine başsavcılık karar vermektedir. Bu bilginin, yukarıda belirtilen ve 15 Temmuz 2016 sonrası bazı hâkimlerin, başsavcılıkların verdikleri talimatlara göre tutuklama kararı verdikleri bilgisiyle örtüştüğü dikkate alındığında, hakimlerin kendilerine verilen talimatları uyguladıkları anlaşılmaktadır. Delillerin nasıl değerlendirileceği olgusu başsavcılığa bırakılmışsa ve başsavcının talimatına göre

tutuklama kararı verilmekteyse, ortada bağımsız bir hâkimin varlığından söz edilemez.

98- 8 Temmuz 2017 tarihinde Büyüka'da workshop için toplanan ve aralarında *Peter Frank Steudtner*⁵² gibi Alman insan hakları savunucuları ile *Amnesty International* yetkililerinin de bulunduğu 11 insan hakları savunucusu, “15 Temmuz darbe girişiminin devamını organize etmek,⁵³ casus, ajan ve terörist olmakla” suçlanarak tutuklanmışlardır. Haklarında açılan ceza davasının ilk duruşmasında, üç hâkimden oluşan Ağır ceza mahkemesi tarafından 25 Ekim 2017 tarihinde serbest bırakılmışlardır. Bu karardan bir gün sonra, Alman medyasında, “Büyüka'da davasındaki tutukluların, Almanya eski Başbakanı Gerhard Schröder'in yaptığı gizli görüşme sonucu serbest kaldıkları” yazılmış⁵⁴ ve bu haber Alman Hükümeti tarafından da doğrulanmıştır.⁵⁵

99- ABD'nin Türkiye'deki diplomatik misyonlarında çalışan bazı görevlilerin tutuklanması ve ABD'nin *visa* hizmetlerini durdurması sonrası iki ülke arasında çıkan krizi gidermek için yapılan ikili görüşmeler sonrası, ABD Ankara Büyükelçiliği 6 Kasım 2017 tarihinde şu açıklamayı yapmıştır: “Türkiye'deki misyonumuzda yerel çalışanlara yönelik başka bir soruşturma bulunmadığına ilişkin Türk hükümetinden ilk etapta üst düzeyde güvence almış bulunuyoruz. Ayrıca Türk hükümetinden, yerel çalışanlarımızın kendi resmi görevlerini yerine getirirken gözaltına alınmayacakları veya tutuklanmayacaklarına ilişkin güvence de alınmıştır. Bundan sonra Türk hükümeti bizim yerel bir çalışanımızı gözaltına alma ya da tutuklama niyetine ilişkin önceden Amerikan hükümetine bilgi vermeyi taahhüt etmiştir. ...”⁵⁶

100- Türk ve Alman vatandaşı olan Die Welt Gazetesi Türkiye Temsilcisi Deniz Yücel 14 Şubat 2017 tarihinde gittiği İstanbul Emniyet Müdürlüğünde gözaltına alınmış, 27 Şubat 2017 tarihinde de tutuklanmıştır. Terörist ve ajan olduğu konusunda görüntüler (deliller) olduğu belirtilmesine rağmen Deniz Yücel hakkında, tam bir yıl geçmesine rağmen iddianame hazırlanamamış, tutukluluğu her defasında basmakalıp gerekçelerle uzatılmıştır. 15 Şubat 2018 tarihinde Başbakan Binali

⁵² Peter Frank Steudtner, sorguda, 15 Temmuz 2016 sonrası rutin haline gelen yöntemlerin kendisine de uygulandığını şu şekilde ifade etmiştir: “I was detained and not informed of my rights all day. I was subjected to an informal, threatening 1.5-hour interrogation” (@andrewgardner, 24 Ekim 2017). Steudtner, hakkındaki delilleri ise, “Some of the evidences against me is fabricated, the rest is unrelated to the charges: none of it links me to terrorism” şeklinde değerlendirmiştir (@DALhuisenJJ, 25 Ekim 2017). Bu değerlendirme, aslında 15 Temmuz 2016 sonrası yapılan tutuklama ve yargılamaların büyük çoğunluğunda kullanılan delillerin niteliğini de özetlemektedir.

⁵³ <http://www.gazetevatan.com/erdogan-o-toplanti-15-temmuz-un-devami-icindi-1083037-siyaset/?f=mobil>

⁵⁴ Özellikle bkz. “Fall Peter Steudtner: Altkanzler Schröder vermittelte bei Erdogan“ (@spiegel.de – Oct 26, 2017) - “Peter Steudtner'in tahliye edilmesinde Almanya eski başbakanlarından Schröder'in arabuluculuk yaptığı ortaya çıktı” (p.dw.com/p/2mXRL @dw_turkce) - “Steudtner's Haftentlassung: Schröder soll vermittelteit haben“ (tagesschau.de/ausland/steudt...#Steudtner #Turkey - @tagesschau – Oct 26, 2017).

⁵⁵ “#Turkey – German gov't confirms that ex chancellor Gerhard Schröder made a deal with Erdogan to free Peter Steudtner – what was the price?” (@NordhausenFrank – Oct 26, 2017 – 11:51 AM).

⁵⁶ Bkz. @USEmbassyTurkey, 5:00 PM – Nov 6, 2017. (Statement from the U.S. Mission to Turkey on Re-opening of Limited #Visa Services in #Turkey.). Bu deklarasyon sonrası, “US Embassy acknowledges that #judiciary in #Turkey is no more independent or impartial, but under control of GOV (@GokturkYilmaz) yorumu yapılmıştır.

Yıldırım Almanya'ya resmi bir ziyarette bulunmuştur. Başbakan, bu ziyaretten bir gün önce, bir Alman Televizyonuna verdiği demeçte, Deniz Yücel'in tutukluluğu konusunda, “*Kısa sürede gelişme olacağı görüşümdedir*” demiştir. Alman Başbakanı Merkel ile yaptıkları görüşme sonrası, 15 Temmuz 2018 tarihinde yapılan ortak basın açıklamasında ise, Sayın Yıldırım aynı konuda, “*Hukuk devleti kuralları içinde gereği yapılacaktır; bize düşen mahkemenin önünü açmaktır. ... Umut ederim kısa sürede duruşması yapılır ve bir sonuç elde edilir*” demiştir (@sputnik_TR – 5:39 PM – Feb 15, 2018). Bu demeçten **bir gün sonra**, 16 Şubat 2018 tarihinde öğle saatlerinde, Anadolu Ajansı, Deniz Yücel hakkında iddianame hazırlandığını ve 18 yıla kadar hapis cezası istendiğini açıklamıştır (@AACanli – 16/02/2018 – **14:07**). Anadolu Ajansı, bu tweetten **bir dakika sonra ise**, İstanbul Ağır Ceza Mahkemesinin söz konusu iddianameyi kabul ettiğini ve Deniz Yücel hakkında tahliye kararı verdiğini açıklamıştır (@AACanli – 16/02/2018 – **14:08**). Deniz Yücel aynı gün akşam saatlerinde özel bir uçakla Almanya'ya gitmiştir (@cumhuriyetgzt – 7:24 PM – Feb 16, 2018).

101- Deniz Yücel serbest bırakıldıktan hemen sonra, 16 Şubat 2018 tarihinde yaptığı açıklamada, hakkında verilen tutuklama ve tahliye kararlarını şu şekilde değerlendirmiştir: “*Bugün cezaevinden çıkarken bana şöyle bir karar verildi: (İstanbul) 3. Sulh ceza hâkimliği kararı. 13 Şubat (2018) tarihli karar. Tutukluluk halime devam... Bugün aldım, (cezaevinden) çıkarken. Ama yine de çıktım. Bu arada, niye çıktım? Bir sene önce niye tutuklandım? Hâlâ bilmiyorum. Çok ilginç değil mi? Neyse, önemli değil. Sonuçta şunu biliyorum: Ne geçen sene benim tutuklanmam, daha doğrusu rehin alınmam, ne de bu sene, bugün serbest bırakılmamın hukukla, hukuk devleti ile hiçbir alakası yok. Bunu gayet net biliyorum.*” (@TurkeyPurge, 6:45 AM – Feb 17, 2018).

102- 21 Şubat 2018 tarihinde medyaya yansıyan haberlere göre, Alman Hükümetinin, Deniz Yücel'in 16 Şubat 2018 tarihinde tahliye edilmesinden iki gün önce özel bir uçak kiraladığı ve tahliye konusunda önceden hazırlık yaptığı ifade edilmiştir. Oysa 13 Şubat 2018 tarihinde İstanbul 3. Sulh ceza hâkimliği Deniz Yücel hakkında tutukluluğun devamına karar vermiştir. Kesin şekilde tahliye sözü alınmış olmalı ki, tutukluluğun devamı kararından bir gün sonra, Alman Hükümeti 14 Şubat 2018 tarihinde Deniz Yücel'i İstanbul'dan Almanya'ya götürmek üzere uçak kiralamıştır. Bu durumdan, Alman Hükümetinin Deniz Yücel'in tahliye olacağını, henüz iddianame yazılmadan ve iddianame Ağır ceza mahkemesine sunulmadan, tahliye kararı veren İstanbul Ağır Ceza Mahkemesinden tam iki gün önce bildiği anlaşılmaktadır.⁵⁷

103- Cumhurbaşkanı, Almanya'ya yaptığı ziyarette, 27 Eylül 2018 tarihinde şu açıklamaları yapmıştır: “*Kendileri (Alman Hükümeti) bizden 3 tane, 5 tane, 6 tane gazeteciyi istediler; biz gerekeni yaptık. Yargımız elinden geleni yaparak, iki tanesi tutuksuz yargılanmak üzere, bir tanesi de bırakıldı.*”⁵⁸ “*Almanya tarafından bir Alman'ın Türkiye'den iadesi istense ben hiç düşünmeden veririm.*”⁵⁹

⁵⁷ Bkz. @dw_turkce – 11:20 AM - Feb 21, 2018– @BirGun_Gazetesi - 3:43 - 21 Feb 2018.

⁵⁸ <https://t24.com.tr/haber/erdogandan-almanyaya-kendileri-bizden-3-tane-5-tane-6-tane-gazeteciyi-istediler-biz-gerekeni-yaptik,711375>

⁵⁹ https://twitter.com/BirGun_Gazetesi/status/1045636724720881664

104- Edirne Cezaevinde tutuklu bulunan iki Yunan askeri ile ilgili olarak, **13 Ağustos 2018** tarihinde Angela Merkel bir açıklama yapmıştır. Bahse konu Yunan askerleri 15 Ağustos 2018 tarihinde serbest bırakılmış ve ülkelerine iade edilmiştir. Eski Avrupa Birliği Bakanı Egemen Bağış bu konuyla ilgili olarak Yunan medyasına verdiği mülakatta şunları söylemiştir: *“iki Yunan askerinin iade edilmesi, Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın Yunan halkına yaptığı bir jesttir.”*⁶⁰

105- **29 Ağustos 2018** tarihinde, Dışişleri, İçişleri, Adalet ve Hazine ve Maliye Bakanları, üç yıl aradan sonra, Avrupa Birliği üyelik müzakere sürecini yeniden canlandırmak için Ankara’da *“IV. Reform Eylem Grubu Toplantısını”* yapmışlardır. Bu toplantıdan bir gün sonra, iktidarın sözcüsü gibi açıklamalar yapan gazeteci Abdulkadir Selvi, Hürriyet’teki yazısında şunları yazmıştır: *“AB, ‘ifade ve basın özgürlüğü önündeki engelleri kaldırsın. Sembolik isimlerin tutukluluğuna son verin’ diyecektir. Bizim de bunu dikkate alarak Osman Kavala, **CHP Milletvekili Enis Berberoğlu** ve bazı belediye başkanları konusunda adım atmamız gerekiyor. Toplantıdan bir perde arkası bilgi de bu konuda vereyim: Dört bakan sembolik tutuklamaların önemini kayda geçiriyorlar. Türkiye’nin elinin güçlenmesi için adım atılmasının altını çiziyorlar.”*⁶¹ Osman Kavala Türkiye Cumhuriyeti Hükümetini ve anayasal düzeni ortadan kaldırmaya teşebbüs suçlaması ile 1 Kasım 2017 tarihinde tutuklanmıştır. MİT TIR’ları ile Suriye’ye silah taşındığına ilişkin görüntüleri Gazeteci Can Dündar’a vermekle suçlanan Berberoğlu ise, milletvekili olmasına rağmen 14 Haziran 2017 tarihinde tutuklanmıştı. *“IV. Reform Eylem Grubu Toplantısı”*ndan 22 gün sonra, CHP Milletvekili Enis Berberoğlu Yargıtay kararı ile 20 Eylül 2018 tarihinde serbest bırakılmıştır.⁶²

106- ABD Vatandaşı olan ve İzmir’de görev yapan Rahip Andrew Craig Brunson, darbe girişimi sonrası, 7 Ekim 2016 tarihinde tutuklanmıştır. Tutukluluğunun ilk döneminde FETÖ üyeliği ile suçlanmış, ancak bir yıl sonra PKK üyeliği, Kürtleri Hıristiyanlaştırmak ve casuslukla da suçlanmıştır. ABD yetkilileri Türk yetkililerden Brunson’un serbest bırakılıp ABD’ye iade edilmesini istemişlerdir. 28 Eylül 2017 tarihinde Cumhurbaşkanı bu konuyla ilgili şu açıklamayı yapmıştır: *“... Diyorlar ki, filanca papazı (Rahip Brunson) bize verin. Bir papaz da sizde var (Fethullah Gülen’i kast etmektedir.), siz onu bize verin; **biz de yapalım yargıda şeyini**, onu size verelim”* demiştir.⁶³ 16 Temmuz 2018 tarihinde İzmir 2. Ağır Ceza mahkemesi Brunson’un tutukluluk halinin devamına karar vermiştir. 18 Temmuz 2018 tarihinde ABD Başkanı Donald Trump, Twitter hesabı üzerinden şu mesajı yayınlamıştır: *“Türkiye’de cezaevindeki saygın pastör Andrew Brunson’ı serbest bırakmaması tam bir rezalet. Çok uzun zamandır rehin tutuluyor. @RT_Erdogan bu mükemmel Hıristiyan eş & babanın serbest kalması için bir şey*

⁶⁰ <https://www.milligazete.com.tr/haber/1673708/eski-ab-bakani-egemen-bagis-2-yunan-askerinin-iadesi-erdoganin-jestidir>

⁶¹ <http://www.diken.com.tr/selviden-ab-toplantisinin-perde-arkasi-sembolik-tutuklamalarda-adim-atilabilir/>

⁶² <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/son-dakika-enis-berberoğlu-tahliye-edildi-40962840>. Anayasanın 83. Maddesine göre, *“tekrar seçilen milletvekili hakkındaki soruşturma ve kovuşturma, dokunulmazlığın Parlamento tarafından yeniden kaldırılmasına bağlıdır.”* Enis Berberoğlu 24 Haziran 2018 tarihinde yeniden milletvekili seçildikten sonra, avukatları Anayasanın 83. Maddesi uyarınca tahliye talebinde bulunmuş, ancak Yargıtay bu talebi reddetmiştir. Dolayısıyla 20 Eylül 2018 tarihli tahliye kararının Anayasanın 83. maddesi uyarınca alındığı söylenemez.

⁶³ <https://tr.euronews.com/2017/09/29/erdogann-takas-talebine-abdden-ret> - <https://twitter.com/kacsaatoldu1881/status/913441090879049729?lang=en>

yapmalı.”⁶⁴ (*A total disgrace that Turkey will not release a respected U.S. Pastor, Andrew Brunson, from prison. He has been held hostage far too long. @RT Erdogan should do something to free this wonderful Christian husband & father. ...*). Bu mesajdan altı gün sonra, herhangi bir tahliye talebi veya itiraz olmadan, 24 Temmuz 2018 tarihinde yurt dışı çıkış yasağı konarak Brunson’un tutukluluğu ev hapsine çevrilmiştir. ABD Dış İşleri Bakanı Mike Pompeo, 25 Temmuz 2018 tarihinde yaptığı açıklamada bu kararı yeterli bulmadıklarını açıklamıştır.⁶⁵ Pompeo, 24 Eylül 2018 tarihinde de New York’ta şu açıklamayı yapmıştır: “*Pastör Brunson bu ay serbest bırakılabilir. Derhal serbest bırakılmalı.*”⁶⁶ 12 Ekim 2018 tarihinde İzmir 2. Ağır ceza mahkemesinde yapılan duruşmada, tanıklar daha önce verdikleri suçlayıcı ifadeleri yalanlamışlar ve **35 yıl** ağır hapis cezası ile yargılanan Pastör Brunson 3 yıl 1 ay 15 gün hapis cezasına mahkûm edilmiştir. Aynı kararla Brunson hakkındaki ev hapsi ve yurt dışına çıkış yasağı kaldırılmıştır. Brunson, uçuş izinleri önceden alınan ve duruşmadan bir gün önce İzmir’de hazır bekletilen askeri bir uçakla aynı gece Almanya’ya uçmuştur.⁶⁷ Bu olgu, Brunson’un ev hapsinin ve yurt dışı çıkış yasağının kaldırılacağını (mahkeme kararından) önce kararlaştırıldığını ve ABD’li yetkililere bu hususta söz verildiğine karine oluşturmaktadır. 13 Ekim 2018 tarihinde saat 04:00 civarında Almanya’nın Ramstein kentine ulaşan Brunson, oradan da Washington’a uçmuştur. Bu olay üzerine 12 Ekim 2018 tarihinde bir açıklama yapan CHP Milletvekili Aykut Erdoğan, “*Merkel veya Trump yargıdan şak diye karar çıkarıyor*” açıklamasını yapmıştır.⁶⁸ ABD Başkanı Donald Trump, bu hususla ilgili olarak 13 Ekim 2018 tarihinde şu tweetleri paylaşmıştır: 1) “*There was NO DEAL made with Turkey for the release and return of Pastor Andrew Brunson. I don’t make deals for **hostages**. ...*”⁶⁹. 2) “*Pastor Andrew Brunson, released by Turkey, will be with me in the Oval Office at 2:30 P.M. (this afternoon). It will be wonderful to see and meet him. He is a great Christian who has been through such a tough experience. I would like to thank President @RT_Erdogan for his help*”⁷⁰. Bu açıklamadan sonra, özellikle New York mahkemelerinde adliye gazeteciliği yapan ve *United States v. Hakan Atilla* duruşmalarında yaşananları Twitter hesabından (@KlasfeldReports) an be an yayınlayan raportör ve yazar Adam Klasfeld 13 Ekim 2018 tarihinde şu tweeti paylaşmıştır: “*Erdogan didn’t pardon Brunson. The witnesses mysteriously recanted their allegations when it became politically expedient for Ankara. Trump is thanking*

⁶⁴ <https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-44881413>

⁶⁵ <https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-44951866>

⁶⁶ <https://www.bbc.com/turkce/live/haberler-turkiye-45624072>

⁶⁷ Duke University de ekonomi ve siyaset bilimi bölümünde çalışan bir akademisyen olan Prof. Dr. Timur Kuran 13 October 2018 tarihinde şu tweeti paylaşmıştır: “*A Turkish court released Brunson after suddenly “discovering that key witnesses had lied.” But the plan to fly him out and its flight permits were ready the day before. In truth, the court was ordered to declare the pastor innocent by the same person who decided to lock him up*” (@timurkuran, <https://twitter.com/timurkuran/status/1050989782803845120>], see also, <https://twitter.com/ebabahan/status/1050772204676403201>).

⁶⁸ <https://www.birgun.net/haber-detay/chp-li-erdogdu-merkel-veya-trump-yargidan-sak-diye-karar-cikariyor-233386.html>

⁶⁹ <https://twitter.com/realDonaldTrump/status/1051114825391239169>

⁷⁰ <https://twitter.com/realDonaldTrump/status/1051111923788513281>

him for rigging the judiciary to release their hostage, a fact he acknowledges in the second tweet.”⁷¹

107- Ana muhalefet partisi CHP Parlamento Grup Başkanvekili, milletvekili Özgür Özel, 21 Aralık 2018 tarihinde TBMM Genel Kurulunda yaptığı konuşmada şunları ifade etmiştir: “... Montesquieu’nün söylediklerini göz ardı ederek, ..., kuvvetler ayrılığını değil kuvvetler birliğini esas alan bir rejime geçtik. ... İçeride ve dışarıda hersek şunu biliyor: Türkiye’de hukuk yok, Türkiye’de kuvvetler ayrılığı yok. Türkiye’de yargı doğrudan yürütmeden talimatlar alıyor. Türkiye’de kimin tutuklanacağına dünya liderimiz, kimin serbest bırakılacağına dünyanın diğer liderleri karar veriyor. Merkel telefon edince Deniz Yücel, Macron telefon edince Fransız gazeteciler, Trump telefon edince Brunson, Schröder telefon edince Büyükkada tutukluluları serbest kalıyor.”

108- Türkiye’deki Avrasyacı (NATO karşıtı Rusya yanlısı) grubun sözcüsü olarak bilinen Doğu Perinçek, 27 Ekim 2017 tarihinde, yukarıdaki örnekleri doğrular şeklinde, “Yargı siyasetin köpeğidir” demiştir.⁷² Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası ile yargılanan gazeteci yazar Ahmet Altan’ın avukatı Ergin Cinmen, 30 Eylül 2018 tarihinde, “Yargıyı Avrasyacılar ele geçirdi” açıklamasını yapmıştır.⁷³ Ulusalcı ve sosyalist olarak kendisini tanımlayan ve 2014 sonrası iktidarı desteklediği bilinen Doğu Perinçek, 21 Haziran 2017 tarihinde ise, 2014 sonrası yargı uygulamalarını kast ederek, “Türk Yargısı son elli yılın altın çağını yaşıyor” demiştir.⁷⁴ Genel seçimlerde 0,01 civarında oy alan ve çok sayıda emekli general ve subayın üyesi olduğu Vatan Partisi Genel Başkanı da olan Perinçek, 10 Ocak 2016 tarihinde de, “Biz sadece MİT’te değil, devletin her kurumunda etkiliyiz” açıklamasını yapmıştır.⁷⁵

109- 14 Eylül 2018 tarihinde, İstanbul 37. Ağır Ceza Mahkemesi, tutuklu yargılanan Halkın Hukuk Bürosu (HHB) ve KHK ile kapatılan Çağdaş Hukukçular Derneği (ÇHD) üyesi 17 avukatın serbest bırakılmasına karar vermiştir. Bu karardan hemen sonra, 37. Ağır ceza mahkemesi başkanı Kadir Alpay ve üye hâkim Serkan Baş, bu mahkemeden alınarak 20 Eylül 2018 tarihinde başka mahkemelere atanmışlardır. Tahliye edilen avukatlar ise savcının itirazı üzerine yeniden tutuklanmışlardır.⁷⁶

2- Terör ve siyasi suçları yargılamakla özel görevli ağır ceza mahkemelerinin “kanunla önceden kurulmuş, bağımsız ve tarafsız” mahkeme önünde yargılanma hakkının gereklerine aykırılığı

110- AİHS’nin 6. maddesi açıkça kanunla kurulmuş bir mahkeme önünde yargılanma hakkını tanımlar. Anayasanın 37. maddesine göre de, “Hiç kimse kanunen tabi olduğu mahkemeden başka bir merci önüne çıkarılamaz. Bir kimseyi kanunen tabi olduğu mahkemeden başka bir merci önüne çıkarma sonucunu doğuran

⁷¹ <https://twitter.com/KlasfeldReports/status/1051136912650641409> Adam Klasfeld interpreted two tweets of President Trump as follow: “Read the tweets closely. Trump explicitly calls Brunson’s imprisonment a “hostage” situation, (and) thanks Erdogan for releasing said “hostage”.” (<https://twitter.com/KlasfeldReports/status/1051145751244476416>).

⁷² <https://www.youtube.com/watch?v=RTSUoPSEACM>

⁷³ <http://www.diken.com.tr/avukat-cinmen-avrasyacilar-yargiyi-ele-geciriyor-bunlar-hukumeti-de-yargilar/>

⁷⁴ <http://t24.com.tr/haber/dogu-perincek-turk-yargisi-son-50-yilin-altin-cagini-yasiyor.410285>

⁷⁵ <https://www.habervaktim.com/haber/467034/maocu-perincekten-flas-cikis.html>

⁷⁶ <https://odatv.com/turkiyenin-konustugu-karari-veren-hakimler-suruldu-mu-20091802.html>

yargı yetkisine sahip olağanüstü merciler kurulamaz.” Anayasanın 142. Maddesine göre de, “Mahkemelerin kuruluşu, görev ve yetkileri, işleyişi ve yargılama usulleri **kanunla** düzenlenir.”

111- AİHM’ye göre, “Sözleşmeye mündemiç olan hukuk devleti ilkesinin bir gereği olarak, **“mahkeme” her zaman kanunla öngörülmüş olmalıdır**; aksi halde mahkemeler, demokratik toplumda kişilerin davalarını karara bağlamak için gerekli olan meşruiyetten yoksun olurlar” (Lavents v. Latvia, § 81). Kanunla kurulmuş mahkeme ilkesi, mahkemelerin atılı suçun işlendiği tarihten önce kurulmuş olmasını, sadece kanunla kurulabileceğini ve belirli bir olaya özgü mahkeme kurma yasağını öngören çok temel bir adil yargılanma güvencesidir.

112- Kanunla kurulmuş mahkeme ilkesi, yargılanan kişinin hangi mahkeme ve hâkim önüne çıkarılacağını, uyuşmazlık doğmadan önce bildiği ve öngörebildiği, mahkeme anlamına gelir. Hâkim değişikliklerinin (sık sık) olmadığı ve bu hususlarda tesadüflerin bulunmadığı bir yargı organizasyonunu öngörür. AİHM’ye göre, mahkemelerde bulunması gereken en önemli özelliklerden biri de halka güven vermeleridir. Kanunla önceden kurulmuş mahkeme ilkesi, bağımsızlık ve tarafsızlık açılarından olduğu kadar, halka güven verme, kişilere hukuki güvenlik sunma, öngörülebilirlik ve dolayısıyla hukuk devleti ilkesini güvence altına alma açısından da son derece önemlidir. Kanunla kurulmuş mahkeme ilkesinin en önemli gerekleri, (1) mahkemelerin sadece Parlamentonun kabul ettiği kanunla kurulmuş olması zorunluluğunu (usul kuralları dâhil mahkemeler ancak kanunla kurulur – *Coeme and others v. Belgium*), (2) atılı suçun işlendiği tarihten sonra kurulan mahkemede yargılanma yasağını ve (3) olaya özgü mahkeme kurma yasağını içerir.

113- Türkiye, yakın geçmişinde, terör ve siyasi suçları yargılamakla münhasıran yetkili “Devlet Güvenlik Mahkemeleri”, CMK’nın mülga 250. maddesiyle öngörülmüş “özel yetkili ağır ceza mahkemeleri” ve daha sonra 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun mülga 10. maddesi ile “özel olarak görevlendirilen ağır ceza mahkemeleri” tecrübesini yaşamıştır. Bu mahkemeler, adil yargılanma hakkının gereklerine uygun yargılama yapmadıkları gerekçesiyle sırasıyla (02/07/2012 tarih ve 6352 sayılı Kanun – 21/02/2014 tarih ve 6526 sayılı Kanun) yürürlükten kaldırılmıştır. Özel yetkili ağır ceza mahkemelerinin kaldırıldığı yasa tasarısının Parlamentodaki görüşmelerinde, dönemin Adalet Bakanı, yapılan yasal değişiklikle, **“bundan sonra bu türden özel yetkili mahkemeler kurulmayacağını, ağır cezalı suç işlediği iddiasıyla suçlanan herkesin, doğal hâkim güvencesine uygun olarak, herhangi bir Ağır Ceza Mahkemesinde yargılanacağını”** açıkça beyan etmiştir.

114- Tüm bu yaşananlara rağmen, **17/02/2015 tarihli** HSYK kararı ile, ihtisaslaşma iddiasıyla, ülke genelinde bazı ağır ceza mahkemeleri ve özellikle 2. Ağır ceza mahkemeleri, yine terör ve siyasi suçları yargılamakla görevlendirilmiştir. Öncelikle bu görevlendirmenin kanunla olmayıp, idari bir kararla olduğunun altını çizmekte yarar vardır. Ancak bu görevlendirmelerden 12 gün önce, ülke genelindeki Ağır ceza mahkemelerinin başkan ve üyelerinin büyük çoğunluğu değiştirilmiş, önceki başkan ve üyeler görev süreleri dolmadan bu mahkemelerden alınmıştır. Bir gazetede yer alan ve **“yeni özel yetkili mahkemeler geldi”** başlıklı bir haberde aynen şu ifadeler yer verilmiştir: “HSYK, 5 Şubat’ta (2015) yayınladığı müstemir yetki kararname ile **ihhtisas mahkemesi olarak yetkilendirdiği mahkemelerin neredeyse tamamında (Ağır Ceza Mahkemelerinin) başkan ve üyelerini değiştirmişti**. Kurulun bu değişikliği, özellikle Cemaate yönelik olarak davalara bakacak olan mahkemeleri

garantiye almak amacıyla yaptığı konuşuluyor”.⁷⁷ Bu haberden de anlaşılacağı gibi, özel olarak belirlenmiş terör ve siyasi suçları yargılamakla görevlendirilen Ağır Ceza Mahkemelerinin başkan ve üyeleri değiştirilmiş ve **12 gün sonra da bu mahkemeler terör ve siyasi suçları yargılamakla görevlendirilmiştir**. Böylece sulh ceza hâkimliklerinde olduğu gibi⁷⁸, başkan ve üyeleri özel seçilmiş yeni **özel görevli ağır ceza mahkemeleri** hem de **idari bir kararlar** oluşturulmuştur. Bu yetkilendirmenin HSYK kararıyla yapılamayacağını bilen kanun koyucu, hem DGM’leri hem de DGM’lerin yerine kurulan daha sonraki özel yetkili ağır ceza mahkemelerini **KANUNLA** düzenlemiştir.

115- Önceki başkan ve üyelerinin görev süreleri dolmadan görevden alınıp yerlerine yeni başkan ve üyelerin atandığı bu mahkemeler bir taraftan bağımsızlık ilkesini ihlal ettiği gibi, diğer taraftan da özel bir amaçla görevlendirildikleri için kanunla önceden kurulmuş mahkeme ilkesine aykırıdır. Üstelik 2015 yılından önce işlendiği iddia olunan eylemleri (örneğin, 2011 yılında *Kimse Yok Mu?* isimli derneğe yapılan bir bağışın terör örgütü üyeliği suçlamasına dayanak yapıldığı gibi) yargılandığı da dikkate alındığında, 17 Şubat 2015 tarihli ve daha sonraki HSYK kararları ile görevlendirilen ve hatta yeni kurulan **özel görevli ağır ceza mahkemeleri**, bu nedenle de kanunla önceden kurulmuş mahkeme güvencesinden yoksundur. Zira bu ilke, suçun işlendiği tarihte hangi mahkeme yetkilisi ise, o mahkeme önünde yargılanma hakkını güvence altına alır; suçun işlendiği tarihten sonra kurulmuş mahkeme önünde yargılanmayı yasaklar.

116- Bahse konu mahkemeler HSYK kararıyla görevlendirildiği için, bu mahkemeler bir yasal düzenleme ile kurulmamış, işlevsel olarak yürütme erki içinde bulunan HSYK kararıyla (idari kararlar) yetkilendirilmişlerdir. Oysa “*Mahkemelerin kuruluşu, görev ve yetkileri, işleyişi ve yargılama usulleri kanunla düzenlenir.*” (AY m. 142). AIHM’ye göre, bir suçun yargılmasında, hangi mahkemenin yetkili olacağı hususunda yargı organlarına dahi takdir yetkisi bırakılması, doğal hâkim ilkesini ihlal eder (*Coeme and others v. Belgium*). Mahkemelerin kanunla kurulmasının ve yetkilendirilmesinin amacı AIHM tarafından şu şekilde belirtilmiştir: *Yargı organlarının bağımsızlığını güvence altına alabilmek için, “demokratik bir toplumda yargının organizasyonu (judicial organisation) yürütmenin keyfine ve takdirine bırakılmamalı, yasama organından kaynaklı, Parlamentonun kabul ettiği yasayla düzenlenmelidir.”* (*Zand v. Austria*, No. 7360/76).⁷⁹

117- Sonuç olarak, olaya özgü, başkan ve üyeleri özel seçilmiş ve özel görevli yeni mahkemeler **idari bir kararlar** ihdas edilmiştir. HSYK’nın işlevsel olarak yürütme erki içerisinde oluşu ve yukarıda açıklanan yapısı ve tüm belirtilenler dikkate alındığında, 17 Şubat 2015 sonrası yetkilendirilen ve kurulan **özel görevli ağır ceza mahkemeleri** “kanunla önceden kurulmuş bağımsız mahkeme” ilkesine aykırıdır.

118- HSYK tarafından 17 Şubat 2015 tarihli bazı mahkemeleri özel olarak yetkilendirmesinin amacı, ilk olarak Bakırköy 2. Ağır ceza mahkemesinin

⁷⁷ Bkz. <http://www.sozcu.com.tr/2015/gundem/yeni-ozel-yetkili-mahkemeler-geldi-746185>.

⁷⁸ Bu konuda bkz. Venedik Komisyonununun 13 Mart 2017 tarih ve 852/2016 sayılı “*Turkey - Opinion on the Duties, Competences and Functioning of the Criminal Peace Judgeships*”.

⁷⁹ Ayrıca bkz. D.J. HARRIS, M. O’BOYLE, E.P. BATES & C.M. BUCKLEY, **Law of the European Convention on Human Rights**, 2014, s. 458.

uygulamaları ile ortaya çıkmıştır. Bu mahkeme, 30 Nisan ve 1 Mayıs 2015 tarihlerinde, 2802 sayılı yasanın 88. maddesine açıkça aykırı olarak, terör örgütü suçlamasıyla, en küçük cebir ve şiddet içeren suç delili olmadan iki hâkimi (Metin Özçelik ve Mustafa Başer) tutuklamıştır. Kural olarak ihtisas mahkemelerinin soruşturma aşamasında hiçbir yetkisi olmayıp bu sıfatla tutuklama kararı vermeleri imkânsızdır; Türkiye’de bu durumun aksini gösteren hiçbir uygulama yoktur. Suç işlediği iddia olunan hâkimler sadece nöbetçi ağır ceza mahkemesince tutuklanabilir. Buna rağmen, HSYK müfettişi bu iki hâkimin tutuklanmasını, nöbetçi mahkeme olmamasına rağmen, özellikle Bakırköy 2. Ağır Ceza Mahkemesinden istemiştir. Bu mahkeme 17 Şubat 2015 tarihli HSYK kararı ile özel görevli ağır ceza mahkemesi olarak seçilen mahkemelerden biri olup, iki hâkimi tutuklamıştır. Tutuklama kararına karşı bir sonraki ağır ceza mahkemesine itiraz edilebilecekken, HSYK’nın müdahalesi ile, itiraz da Anadolu 2. Ağır ceza mahkemesine (özel görevli bir diğer mahkemeye) yaptırılmış ve iki hâkimin tutukluluğunun devamı tesadüfe bırakılmamıştır. Bu uygulama, özel görevli 2. Ağır ceza mahkemelerinin üyelerinin özel olarak seçildiğinin kanıtlarından sadece biridir. Öyle olmasa, iki hâkimin özellikle bahse konu özel görevli ağır ceza mahkemelerince tutuklanması ve HSYK’nın bu husustaki müdahale ve ısrarının nedeni anlaşılabilir.

119- Kısaca belirtilenlerden anlaşılacağı gibi, 17 Şubat 2015 tarihli HSYK kararı ile güdülen amaç, dönemin Adalet Bakanının belirttiği özel yetkili mahkemeleri kaldıran yasanın amacının tam tersi olup, yeni özel görevli ve üyeleri özel seçilmiş ağır ceza mahkemeleri oluşturmaktır. 12 gün önce başkan ve üyeleri HSYK tarafından değiştirilmiş ve yerlerine yeni üyeler atanmış, daha sonra da kuruldukları tarihten önce işlenmiş suçları kovuşturmakla yetkilendirilmiş bu mahkemelerin doğal hâkim ile bağımsızlık ve tarafsızlık güvencelerinden yoksun olduğu açıktır. Tüm bu nedenlerle, siyasi ve terör suçlarını yargılayan **özel görevli ağır ceza mahkemeleri**, kanunla önceden kurulmuş, bağımsız ve tarafsız mahkeme güvencesine sahip olmayıp, yaptığı yargılama Anayasanın 10, 37 ile 142, BM MSHS’nin 14 ve AİHS’nin 6 § 1 ve 14 ile bu konudaki AİHM kararlarını ihlal eder.

120- Belirtilmelidir ki, Haziran 2018 itibariyle Türkiye genelinde 200 civarında Ağır ceza mahkemesi siyasi ve terör suçlarını yargılamakla yetkili olarak görev yapmaktadır. Ancak bu mahkemelerin azımsanamayacak sayıdaki bir kısmı 15 Temmuz 2016 sonrası tamamen yeni mahkeme olarak kurulmuştur. Örneğin Ankara Adliyesinde 15 Temmuz 2016 öncesi toplam 14 Ağır ceza mahkemesi varken, bugün itibariyle 28 Ağır ceza mahkemesi bulunmakta olup, son kurulan 14 Ağır ceza mahkemesi, 15 Temmuz 2016 öncesi işlenmiş suçları yargılamakla görevlendirilmiştir. Yeni kurulan mahkemelerin, daha önce işlendiği iddia olunan suçları yargılamakla görevlendirilmesi, kanunla önceden kurulmuş mahkeme önünde yargılanma ilkesine tamamen aykırıdır.

3- İkinci derece mahkemeleri (Bölge adliye ve idare mahkemeleri)

121- Türkiye’de istinaf mahkemeleri (Bölge adliye ve idare mahkemeleri ceza daireleri), 20 Temmuz 2016 tarihinde uygulamaya konmuştur. Kural olarak, kanunla önceden kurulmuş mahkeme ilkesinin bir gereği olarak, bu mahkemeler sadece kuruldukları tarihten sonra işlenmiş suçlara dair ilk derece mahkemesi kararlarını denetleyebilirler.

122- AİHS'ye taraf devletler, yargı organizasyonuna dair yasaları değiştirme konusunda, egemenliklerinin gereği olarak takdir yetkisine sahiptir. Ancak yargının organizasyonu konusunda yapılan yasa değişikliklerinde, kanunla önceden kurulmuş mahkeme ilkesi gibi en temel adil yargılama güvencelerine uygun yasal düzenlemeler öngörülmalıdır. Somut olayda, ikinci derece mahkeme sistemini öngören yasa değişiklikleri yapmak ve bu yasaları uygulamaya geçirmek egemenliğin bir yansımasıdır. Ancak AİHS'nin 6. maddesinin bir gereği olarak, oluşturulan yeni mahkemelerin sadece kuruldukları tarihten sonraki suçları yargılamakla yetkilendirildiği öngörülmalıdır. Bu yapılmayarak, ikinci derece yargı organları da kanunla önceden kurulmuş mahkeme ilkesine aykırı olarak oluşturulmuş ve ilk derece mahkemelerinin bu husustaki eksikliğini giderilememiştir. Kısaca, bölge adliye mahkemelerinin ceza daireleri, 20 Temmuz 2016 tarihinden sonra işlenen suçları yargılama yetkisine sahip olup, bu tarihten önce işlenmiş suçlar açısından kanunla önceden kurulmuş mahkeme ilkesinin gereklerine aykırıdır.

123- Ayrıca, özel görevli ağır ceza mahkemelerinin verdiği kararların denetim mercii Bölge Adliye Mahkemesi ceza daireleri olup, bu mahkemelerin başkan ve üyeleri de HSK'nın (önceden HSYK) otoritesi altında görev yapmaktadırlar. Dolayısıyla, ilk derece mahkemelerine ilişkin yukarıda belirtilen örnekler, ikinci derece hâkimleri açısından da geçerlidir. Kısa süre önce işlev yapmaya başlamış olmalarına rağmen, bu mahkemelerin de bağımsızlığını kaybettiğini gösteren önemli örnek olaylar yaşanmıştır.

124- Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 2. Ceza Dairesi, Denizli Ağır Ceza Mahkemesi tarafından verilen 6 yıl 3 aylık hapis cezasına ilişkin bir kararı, *Bylock* isimli uygulamaya dair incelemenin yetersiz olduğu gerekçesiyle, **04 Nisan 2017** tarihinde bozmuştur. Bu karardan hemen sonra, Yeni Asır Gazetesi, **26 Nisan 2017** tarihinde, Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 2. Ceza Dairesi Başkanı Şenol Demir'i bu karar nedeniyle linç eden bir haber yayınlamıştır.⁸⁰ **8 Mayıs 2017** tarihinde, hâkim Şenol Demir, 3. Ceza Dairesi Başkanı olarak fiilen 9 ay 18 gün görev yaptıktan sonra, HSYK tarafından Konya iline ilk derece mahkemesi hâkimi olarak atanmıştır.⁸¹ Oysa ikinci derece mahkemelerine atanan hâkimlerin bu mahkemelerdeki minimum görev süresi dört yıldır.

125- Aynı durum Gaziantep Bölge Adliye Mahkemesi'nde de yaşanmıştır. Adana 11. Ağır Ceza Mahkemesi, **20 Ocak 2017** tarihinde, bir komiser yardımcısını, "*Bylock isimli akıllı telefon uygulamasını kullanması, oğlunu 2013-2015 yıllarında Işık Dershanesine göndermesi ve Bank Asya isimli bankada hesabının bulunması*" gerekçeleriyle, silahlı terör örgütüne üyelik suçundan mahkûmiyetine karar vermiştir. Gaziantep Bölge Adliye Mahkemesi 3. Ceza Dairesi **20 Nisan 2017** tarihinde, bu mahkûmiyet kararını "*Mesaj içerikleri belli olmayan Bylock kaydına dayanılarak terör örgütü üyeliğinden hüküm kurulamayacağı*" gerekçesiyle oy çokluğu ile bozmuştur (2017/286E – 2017/573K). Bu bozma kararından sonra, 3. Ceza Dairesinin başkanı Zafer Yarar, **26 Mayıs 2017** tarihinde Kayseri Adliyesine ilk derece hâkimi olarak atamıştır. Başkan ile aynı yönde oy kullanan 3. Ceza Dairesi üyesi Mustafa Tosun da, aynı tarihte İstanbul Anadolu Adliyesine ilk derece hâkimi

⁸⁰ <http://www.yeniasir.com.tr/sürmanşet/2017/04/26/hakimden-skandal-bylock-karari>

⁸¹ <https://twitter.com/aliaktas7/status/862022086059077635>; <http://www.adaletbiz.com/m/ceza-hukuku/bylock-kararina-bozma-h148726.html>

olarak atanmıştır. Söz konusu *Bylock* kararına muhalif kalan üye Bayram Korkmaz ise 3. Ceza Dairesi'nin başkanlığına atanmıştır. Böylece "FETÖ/PDY" ismi verilen örgüte üye olduğu gerekçesiyle sanık lehine bozma kararı veren iki istinaf mahkemesi hâkimi (ikinci derece), fiilen 10 ay 6 gün çalıştıktan sonra, dört yıllık görev süreleri dolmadan ve talepleri olmadan, Bölge Adliye Mahkemesi üyeliğinden alınıp ilk derece mahkemesi hâkimi olarak atanmışlardır.

126- Bölge adliye mahkemeleri, ilk olarak **20 Temmuz 2016** tarihinde fiilen faaliyet göstermeye başlamış olmalarına rağmen, **3 Temmuz 2017** tarihli HSK kararnamesi ile birçok ikinci derece hâkimi görevinden alınıp başka görevlere atanmışlardır. 3 Temmuz 2017 tarihli HSK kararnamesi ile fiilen bir yıl dahi görev yapmadan görevden alınıp ilk derece hâkimliklerine atanan Bölge adliye mahkemesi daire başkan ve üyeleri şunlardır: İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi Daire Başkanı Hikmet Şahin bu görevden alınarak İstanbul Adliyesine ilk derece hâkimi olarak atanmıştır. Ankara Bölge Adliye Mahkemesi üyesi Mustafa Yıldız Ankara Adliyesine ilk derece savcısı olarak atanmıştır. Ankara Bölge Adliye Mahkemesi üyesi Mustafa Şafak, İstanbul Adliyesine ilk derece hâkimi olarak atanmıştır. İzmir Bölge Adliye Mahkemesi Daire Başkanı Suzan Bayraktaroğlu Evgin, İzmir Adliyesine ilk derece hâkimi olarak atanmıştır. Antalya Bölge Adliye Mahkemesi üyesi Elif Aydoğdu, Kocaeli Adliyesine ilk derece hakimi olarak atanmıştır. İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi üyesi Bahar Tanrıverdi ilk derece hakimi olarak Gaziosmanpaşa Adliyesine atanmıştır. İzmir Bölge Adliye Mahkemesi üyesi Hülya Gözel, ilk derece hakimi olarak İzmir Adliyesine atanmıştır. İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi Daire Başkanı Selçuk Kaya, ilk derece hakimi olarak Bakırköy Adliyesine atanmıştır. İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi üyesi Beyhan Aytekin ilk derece yargıcı olarak Balıkesir iline atanmıştır. Gaziantep Bölge Adliye Mahkemesi üyesi Sıdıka Aydın Günöç ilk derece hakimi olarak Ceyhan Adliyesine atanmıştır. İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi üyesi Muharrem Ballı ilk derece hakimi olarak İstanbul Anadolu Adliyesine atanmıştır. Erzurum Bölge Adliye Mahkemesi Daire Başkanı Oktay Kahyaoğlu, ilk derece hakimi olarak Trabzon iline atanmıştır.

127- Ayrıca 3 Temmuz 2017 tarihli HSK kararnamesi ile fiilen bir yıl dahi görev yapmadan başka bir ikinci derece mahkemesine atanan Bölge Adliye Mahkemesi başkan ve üyeleri de vardır. İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi üyesi Erdal Şensoy, Bursa Bölge Adliye Mahkemesi üyeliğine atanmıştır. Erzurum Bölge Adliye Mahkemesi Daire Başkanı Uğur Güçlü Altıntaş, Bursa Bölge Adliye Mahkemesi Daire Başkanlığına atanmıştır. İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi üyesi Melek Korukluoğlu Bursa Bölge Adliye Mahkemesi üyeliğine atanmıştır.

128- 13 Temmuz 2017 tarihli HSK İdari Yargı Kararnamesi ile de fiilen bir yıl dahi çalışmadan Bölge idare mahkemelerinde görevli başkan ve üyelere ilişkin şu değişiklikler yapılmıştır: İstanbul Bölge İdare Mahkemesi Daire Başkanı Ahmet Erkal Kocadağ İzmir Bölge İdare Mahkemesi üyeliğine atanmıştır. İstanbul Bölge İdare Mahkemesi üyesi Yaşar Küçükergüler İstanbul İdare Mahkemesi başkanlığına, İstanbul Bölge İdare Mahkemesi üyesi Muhammet Ali Öztürkler Konya Bölge İdare Mahkemesi üyeliğine atanmıştır. İstanbul Bölge İdare Mahkemesi üyesi Kürşat Ural Samsun Bölge İdare Mahkemesi üyeliğine atanmıştır. İzmir Bölge İdare Mahkemesi üyesi Adnan Dikenli Sivas İdare Mahkemesi üyeliğine atanmıştır. Gaziantep Bölge İdare Mahkemesi Daire Başkanı Mustafa Arık İstanbul Bölge İdare Mahkemesi üyeliğine atanmıştır. Konya Bölge İdare Mahkemesi üyesi Bülent Yetkin Kırıkkale

Vergi Mahkemesi üyeliğine atanmıştır. İstanbul Bölge İdare Mahkemesi üyesi Engin Kazak Erzurum Bölge İdare Mahkemesi üyeliğine atanmıştır. İzmir Bölge İdare Mahkemesi üyesi Nurcan Sancak İzmir Vergi Mahkemesi başkanlığına atanmıştır. İstanbul Bölge İdare Mahkemesi üyesi Kaplan Ülgü İstanbul İdare Mahkemesi başkanlığına atanmıştır. Konya Bölge İdare Mahkemesi üyesi Seyfettin Kara Muğla İdare Mahkemesi başkanlığına atanmıştır. Samsun Bölge İdare Mahkemesi üyesi Osman Akcan Afyonkarahisar İdare Mahkemesi Başkanlığına atanmıştır. Gaziantep Bölge İdare Mahkemesi üyesi Mehmet Gök Gaziantep İdare Mahkemesi başkanlığına atanmıştır. Erzurum Bölge İdare Mahkemesi üyesi Kadir Korkmaz Ordu İdare Mahkemesi başkanlığına atanmıştır. İstanbul Bölge İdare Mahkemesi üyesi Hakan Yumuşak Kastamonu İdare Mahkemesi başkanlığına atanmıştır. İstanbul Bölge İdare Mahkemesi üyesi Emre Ergül İzmir Bölge İdare Mahkemesi üyeliğine atanmıştır. Gaziantep Bölge İdare Mahkemesi üyesi Sabri Burçin Arseven Van İdare Mahkemesi başkanlığına atanmıştır.

129- CHP milletvekili Enis Berberoğlu, 19 Ocak 2014 tarihinde MİT TIR'larıyla Suriye'ye silah taşıdığı iddiasına dair bilgi ve belgeleri gazeteci Can Dündar'a verdiği iddiasıyla, 14 Haziran 2017 tarihinde İstanbul 14. Ağır ceza mahkemesince 25 yıl ağır hapis cezasına muhkûm edilmiştir. Dosya, Berberoğlu'nun talebi üzerine İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 2. Ceza Dairesinin önüne gitmiştir. 14 Haziran 2017 tarihinde 2. Ceza Dairesi Başkanı Şerafettin Saka iken, dosya bu daireye geldikten sonra 2. Ceza Dairesi Başkanı değiştirilmiş ve 13. Ceza Dairesi Başkanı Sadık Özkan, 2. Ceza Dairesine başkan yapılmıştır. Şerafettin Saka da 13. Ceza Dairesine başkan yapılmıştır. HSK, 27 Aralık 2017 tarihinde ise, Sadık Özkan'ı da 2. Daire Başkanlığı görevinden almış ve bu kez 16. Ceza Dairesi Başkanlığına atanmıştır. 2. Ceza Dairesi başkanlığına ise 21. Ceza Dairesi üyesi Kemal Aydın atanmıştır. Böylece, 14 Haziran 2017 ile 27 Aralık 2017 tarihleri arasında, altı ay içinde, Enis Berberoğlu'nu yargılayan ikinci derece mahkemesi başkanı iki kez değiştirilmiştir. 27 Aralık 2017 tarihinde, ayrıca üye hakim Hülya Köşüm de 2. Ceza Dairesi üyeliğinden alınmış ve 21. Ceza Dairesine üye yapılmıştır. 2. Ceza Dairesi üyeliğine ise, 13. Ceza Dairesi üyesi Cafer Ay atanmıştır.⁸²

130- Bu somut örnekler de açıkça gösterdiği gibi, HSK otoritesi altında görev yapan ikinci derece mahkeme hakimlerinin de bu mahkemelerde belirli bir süre görev yapma güvencesi yoktur. İkinci derece hakimleri de, HSK tarafından her an bu mahkemelerin başkanlığı ya da üyeliğinden alınıp başka mahkemelere atanabilirler.

131- Yukarıda belirtilen olaylar ve olgular HSYK/HSK otoritesi altında işlev yapan birinci ve ikinci derece mahkemelerinin “*kanunla önceden kurulmuş, bağımsız ve tarafsız mahkeme*” niteliklerinden yoksun olduklarını göstermektedir.

⁸² <http://www.hurriyet.com.tr/enis-berberoglu-davasina-da-bakan-istinaf-mahke-40694269>

II- YARGITAY’IN “KANUNLA ÖNCEDEDEN KURULMUŞ, BAĞIMSIZ VE TARAFSIZ BİR MAHKEME” NİTELİKLERİNE SAHİP OLMADIĞINA DAİR SOMUT OLGULAR

132- Bilindiği gibi, ikinci derece mahkemeleri tarafından verilen kararların temyiz mercii Yargıtay’dır. Her ne kadar 20 Temmuz 2016 tarihinde yürürlüğe giren üç dereceli yargı sistemi sonrası, Yargıtay sadece hukuki denetim (sınırlı denetim) yapma yetkisine sahip olsa da (tam yetkili mahkeme olmasa da), aşağıdaki somut olgular dikkate alındığında, siyasi suçlar ve terör suçlarına ilişkin kararların temyiz mercii olan Yargıtay 16. Ceza Dairesi ve Ceza Genel Kurulu da *kanunla önceden kurulmuş, bağımsız ve tarafsız mahkeme* niteliklerine sahip değildir. Yargıtay bir an için bu nitelikleri tam olarak karşılasa dahi, (olay ve olgu denetimi ile hukuki denetim yapan) tam yetkili mahkeme (*tribunal competent to determine all the aspects of the matter*) olmadığı için, ilk ve ikinci derece yargı organlarının bu husustaki eksikliğini zaten gideremez (*Le Compte, Van Leuven and De Meyere v. Belgium*, 23 June 1981, Nos. 6878/75, 7238/75, § 60-61).

A- Yargıtay’ın tüm üyelerinin 23 Temmuz 2016 tarihinde Resmî Gazetede yayımlanan kanun uyarınca, üyeliğinin sonlandırılması ve Yargıtay’a yeni üye seçimi yapılması kanunla önceden kurulmuş mahkeme ilkesini ihlal eder

133- 2016 yılının Haziran ayında Meclise sunulan ve Yargıtay ve Danıştay’ın tüm üyelerinin üyeliğine son veren yasa tasarısı 2 Temmuz 2016 tarihinde TBMM tarafından kabul edilmiştir. Bu yasa 23 Temmuz 2016 tarihli Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiş ve iki gün sonra da HSYK tarafından Yargıtay’a 267 üye seçimi yapılmıştır. İç hukuka göre, Yargıtay ve Danıştay üyeleri zorunlu emeklilik yaşına (65) kadar bu yüksek mahkemelerde üye olarak görev yapma hakkına sahiptir. Zorunlu emeklilik yaşı gelmeden veya kendi istekleri olmadan bir yüksek mahkeme üyesinin üyeliğine son verilemez. Kısaca, 23 Temmuz 2016 tarihli Kanunla, görev süreleri dolmadan, tüm Yargıtay üyelerinin üyeliğine son verip bu Mahkemeye yeni üye seçimi yapılması, bir bütün olarak Yargıtay’ın bağımsızlığını ortadan kaldırmasına ek olarak, 23 Temmuz 2016 tarihinden sonra, yeni üye seçimi ile yeniden bir Yargıtay oluşturulmuş ve bu tarihten önce ortaya çıkmış uyuşmazlıklar açısından “*kanunla önceden kurulmuş mahkeme önünde yargılanma hakkı*” ihlal edilmiştir.

134- Yargıtay üyeliğine son veren yasa yürürlüğe girdiğinde, tüm Yargıtay üyelerinin üyeliği sona erip yeniden üye seçimi yapılmıştır. 16. Ceza Dairesine aynı üyeler seçilmiş olsa ve 16. Ceza Dairesi yerinde dursa dahi, üyeliklerin sonlandırılıp yeni üye atanması ile yeni bir mahkeme oluşturulmuştur. 15 Temmuz 2016 tarihinden önce işlenmiş ve suç olarak değerlendirilen faaliyetlerin işlendiği tarihten sonra, 23 Temmuz 2016 tarihli yasa ile 16. Ceza Dairesi’nin tüm üyelerinin üyeliğini sonlandırıp, Yargıtay’a üye seçiminin yapıldığı 25 Temmuz 2016 tarihinden birkaç ay sonra (Eylül 2016’da) yeniden bu dairenin üyelerinin belirlenmesi (yeni bir 16. Ceza Dairesi oluşturulması), kanunla önceden kurulmuş mahkeme ilkesini ihlal eder.

B- 16. Ceza Dairesi, başkan dâhil 18 üyeden oluşmaktadır. Daire başkanının 17 üye arasından her davada 5 kişilik dairenin dört üyesini istediği gibi belirleme yetkisi, kanunla önceden kurulmuş mahkeme ilkesini ihlal eder

135- Bilindiği gibi, Yargıtay'da karar organı olarak her Daire, kural olarak 5 üyeden oluşur. 2797 sayılı Yargıtay Kanununun 9.2.2011 tarihli değişik 40. maddesine göre, "Daireler heyet hâlinde çalışır. Heyet bir başkan ve dört üyenin katılımıyla toplanır. Üye sayısının yeterli olması halinde birden fazla heyet oluşturulabilir." Kanunun bu hükmü uyarınca, kararlar 5 üyenin imzasıyla alınmaktadır. İş yoğunluğu ve üyelerin izin ihtiyaçları da dikkate alınarak, geçmişten bu yana her dairede bir ya da iki fazla üye de bulundurulmaktaydı. Ancak 09.02.2011 gün ve 6110 sayılı kanunla, artan iş yoğunluğu gerekçe gösterilerek Yargıtay'a dört ceza ile iki hukuk dairesi kurulmuş ve Yargıtay Üye sayısı 250'den 387'ye çıkartılmıştır. Hukuk ve ceza dairelerinin toplam sayısı 38'e çıkartılmıştır. 02.12.2014 tarihli yasa ile yeniden daire ve üye sayısı artırılıp, toplam daire sayısı 38'den 46'ya, üye sayısı 387'den 516'ya ulaşan Yargıtay'da 23 Temmuz 2016 tarihli yasanın Resmî Gazetede yayınlandığı tarihe kadar, her dairede ortalama 10, 11 veya 12 üye görev yapmıştır. Bu tarihe kadar, dairelerin standart üye sayısı 11 olup, bazı dairelere 12 üye verilirken bazı dairelere daha az sayıda üye verilmiştir. 02.12.2014 tarihli yasa ile kurulan Yargıtay 16. Ceza Dairesi de toplam 11 üye ve bir başkandan oluşmakta idi. Ancak 23 Temmuz 2016 tarihinde yayınlanan ve Yargıtay'ın tüm üyelerinin üyeliğine son veren yasa ile, Yargıtay'ın üye sayısı azaltılmış ve bu çerçevede Eylül 2016 tarihinde üyeleri yeniden belirlenen 16. Ceza Dairesi de bir başkan ve sekiz üyeden oluşmuştur. Ancak 24 Aralık 2017 tarih ve 696 sayılı KHK uyarınca Yargıtay'a 100 yeni üye ataması yapılmış ve bu atamalar sonrası Yargıtay 16. Ceza Dairesinin üye sayısı 1 Ağustos 2019 tarihi itibarı ile başkan dahil 18 olarak belirlenmiştir.

136- Aynı dairede birden çok daire oluşturma mümkün iken, hangi üyenin hangi heyette çalışacağını belirleme yetkisi tamamen Daire Başkanının takdirindedir. Yargıtay'da Daire başkanları önceden 6 ya da 7 üye arasından 5 kişilik heyeti belirleyebilirken, 2011, 2014 ve 2017 değişiklikleri sonrası, her dairenin artan üye sayısı nedeniyle, heyetlerin oluşumunda ve duruşma dosyalarında, duruşmaya çıkacak üyelerin belirlenmesinde Daire Başkanının takdir yetkisi genişlemiştir. Önceden en fazla 7 kişi arasından 5 kişilik heyet belirlenebilirken, 2014 sonrası, Daire Başkanı, 10, 11, hatta 12 üye arasından heyeti istediği gibi belirleyebilmiştir. Başkan, 11 üyeden 4'ünü istediği gibi seçerek, kendisinin başkanlığında istediği mahkeme oluşumunu oluşturabilmiştir. Kanunla kurulması gereken bir Yargıtay dairesi, bir Daire Başkanı tarafından istendiği gibi oluşturulabilmiştir.

137- Yargıtay Kanunu'na göre, dairelerdeki müzakereler, başkan veya başkan vekili konumundaki kıdemli üyenin başkanlığında yapılmaktadır. Müzakere heyetinin kimlerden oluşacağına Daire Başkanı karar verir. Daire Başkanının istediği üyeyi istediği heyete seçme yetkisi mutlak niteliklidir. Özel dosyalarda Başkan, müzakere heyetini değiştirip kendi istediği üyelerden oluşan bir heyet belirleyebilir; duruşmalı incelenecek dosyalarda ya da ilk derece mahkemesi sıfatıyla yapılan yargılamalara istediği üyelerle duruşmaya çıkabilir; bu hususlarda Daire Başkanının tam bir takdir yetkisi vardır. Başkan, istediği dosyada istediği üyelerden heyet oluşturabilmektedir. Daire başkanları, gerektiğinde, herhangi bir üyenin herhangi bir dosyaya ilişkin heyette bulunmamasını sağlayabilme imkânına sahip olduğu gibi, bir dosyanın oluşturulmuş iki heyetten herhangi birine düşmesini sağlayabilme yetkisine de sahiptir.

138- Uygulamada, Daire Başkanı, her dosyada olabileceği gibi, her heyette ya da her duruşmada, üyeleri istediği gibi belirleyebilir ve zamanla isterse değiştirebilir. Eş ifade ile, hiçbir üyenin herhangi bir dosyanın incelemesinde karar anına kadar görev yapma güvencesi yoktur. Daire Başkanı, istemediği bir daire üyesini duruşmalara görevlendirmeyip, beğenmediği bir üyeyi de kendi heyetinde bulundurmaz. Bu mutlak takdir yetkisi, aynı zamanda denetimi mümkün olmadığı için, keyfiliğe açıktır. Daire Başkanının, istediği dosyayı istediği heyete verme ve söz konusu heyetleri istediği gibi belirleme yetkisi dikkate alındığında, daire başkanı, kanunla kurulmuş olması gereken mahkemeyi (Yargıtay ilgili dairesini), fiilen kendisi oluşturma yetkisine sahiptir. Örneğin 16. CD Başkanı, adeta her dosyada, önündeki 17 üyeden 4'ünü seçerek, yeniden mahkeme kurma yetkisine sahiptir.

139- Ayrıca, toplam 18 üyeden oluşan Yargıtay 16. Ceza Dairesinin 5 üyesinin her bir dosya açısından aynı olmasının, kanunla önceden kurulmuş mahkeme ilkesi açısından herhangi bir önemi yoktur. Bu durumun denetimi de zaten mümkün değildir. Bireyler, suç işlemeyen önce hangi mahkeme önünde yargılanacaklarını ve bu mahkemenin hangi üyelerden oluştuğunu önceden bilme hakkına sahiptirler. Her bir sanık, işlendiği iddia edilen suçun işlendiği tarihte yasa ile kurulmuş bir mahkeme önünde yargılanma hakkına sahiptir; tutuklamaya ilişkin kararlara da ancak bu türden, kanunla önceden kurulmuş bir mahkeme karar verebilir (*Levents v. Latvia*). Bu nedenle, kanunla kurulmuş mahkeme ilkesi, yargılama ve tutuklamanın devamına karar verecek beş üyeli mahkemenin, bir kişinin 17 kişi arasından seçemediği, üyelerin sabit olmasını ve bu durumun kanunla öngörülmüş olmasını gerektirir. Birçok sanığa atfedilen ve terör örgütü üyeliği suçlamasına dayanak gösterilen faaliyetlerin tarihi Yargıtay 16. Ceza Dairesinin kurulmasından çok öncedir. Ayrıca 18 üyeli dairede, hangi üyelerin 5 kişilik yargı organında (mahkemede) yer alacağı, temyiz incelemesi öncesi (başkan hariç) tam bir muamma olup, bu durum açıkça kanunla önceden kurulmuş mahkeme ilkesini ihlal eder.

140- AİHM'ye göre, “Sözleşmeye mündemiç olan hukuk devleti ilkesinin bir gereği olarak, **“mahkeme” her zaman kanunla öngörülmüş olmalıdır**; aksi halde mahkemeler, demokratik toplumda kişilerin davalarını karara bağlamak için gerekli olan meşruiyetten yoksun olurlar” (*Lavents v. Latvia*, § 81).

141- 23 Temmuz 2016 tarihinde yürürlüğe giren yasa sonrası yeniden oluşturulan Yargıtay 16. Ceza Dairesinin üye sayısı Başkan dahil 18 olup, karar organı (mahkeme) olarak üye sayısı Başkan dahil beştir. AİHM'ye göre, mahkemelerin oluşumu yargısal organlara ya da yargı mercilerinin takdirine dahi bırakılmayacak kadar önemli bir husus olup, bu durumun aksi, kanunla önceden kurulmuş mahkeme ilkesini ihlal eder (*Coëme and others v. Belgium*). Yukarıda açıklandığı gibi, Yargıtay'da Daire Başkanları, üyeler arasından herhangi dördünü seçerek her bir dosya için ayrı bir karar mercii (mahkeme) oluşturmaktadır. 16. Ceza Dairesi'nde başkan hariç 17 üyenin varlığı dikkate alındığında, Başkan bu 17 üye arasından her dosyada istediği 4 kişiyi seçerek karar mercii (mahkeme) oluşturma gibi muazzam bir yetkiye sahiptir. Daire Başkanı 17 üye arasından dörtlü oluşum olarak toplam 2380 farklı yargı organı (karar mercii) oluşturabilme yetkisine sahiptir. Başkanın bir yargılamada sürekli aynı üyeleri tercih etmesinin bu açıdan hiçbir önemi yoktur; bu durumdan, Başkanın söz konusu üyeleri ilk andan itibaren özel olarak belirlediği anlamı da çıkarılabilir. Önemli olan yargılanan kişilere, yargılama başlamadan ve hatta suçun işlendiği tarihten önce, kanunla önceden kurulmuş yargı organı

güvencesi sunmaktır; hangi mahkemede ve hangi hâkimler önünde yargılanacağı teminatı vermektir. Mahkemenin oluşumunu bir yargıcın keyfine ya da takdirine bırakmadan, önceden kanunla belirlenmiş bir mahkeme önünde yargılanma hakkı sunmaktır.

142- Daire Başkanı dahil 18 üyeli Yargıtay 16. Ceza Dairesi'nde, Başkan sabit kalmak kaydıyla, 5 kişiden oluşan karar mercii olarak, kalan 17 üyeden ayrı ayrı oluşturulabilecek karar mercii (Başkan hariç 17 üyeden oluşturulacak 4 üyeli farklı karar mercii oluşumu (farklı kombinasyon) hesabı on yedinin (17) dörtlü (4) kombinasyonudur:

$$\binom{17}{4} = \frac{17!}{(17-4)!4!} = \frac{17 \cdot 16 \cdot 15 \cdot 14 \cdot 13!}{13! \cdot 4 \cdot 3 \cdot 2 \cdot 1} = 2380$$

143- Kısaca, 16. Ceza Dairesi Başkanı, 17 üye arasından her defasında farklı 4 kişi seçip toplam 2380 farklı karar mercii (yargı organı) oluşturulabilme yetkisine sahiptir. Eş ifade ile 16. Ceza Dairesi başkanı, önündeki 17 üyeden her defasında istediği 4 üyeyi seçerek farklı 2380 ayrı daire (yargısal karar organı) kurabilir. Bu durum keyfiliğe son derece açık bir olguya işaret etmekte olup, bir daire başkanına bu şekilde 2380 farklı mahkeme kurma yetkisi veren pratik, kanunla kurulmuş mahkeme ilkesine açık aykırılık oluşturur; Anayasanın 142. Maddesini de açıkça ihlal eder. Bir mahkemenin nasıl ve kimlerden oluşacağı başkanın (bir yargıcın veya yargı organının) takdirine bırakılmaz (*Coëme and others v. Belgium*). Aksi durum AİHS'nin 6. maddesi, BM MSHS'nin 14. maddesi ve Anayasanın 37. maddesini açıkça ihlal eder.

144- Tüm bu nedenlerle, 15 Temmuz 2016 öncesi suçlarla ilgili olarak, kişilerin atılı suçun işlediği tarihte, hangi yargı organı önünde yargılanacağı hususu **KANUN** ile değil de 16. Ceza Dairesi başkanının (**bir yargıcın**) takdirine göre belirlendiği için, kanunla önceden kurulmuş mahkeme önünde yargılanma hakkı, bahse konu yargılamaların tamamında ihlal edilmiştir. Kanunla kurulmuş mahkeme ilkesi, bir mahkemenin olmazsa olmaz niteliklerinden olup (AİHS m. 6 § 1), yukarıdaki pratik Anayasaya da açıkça aykırıdır. “*Mahkemelerin kuruluşu, görev ve yetkileri, işleyişi ve yargılama usulleri kanunla düzenlenir.*” (AY m. 142).

C- Yargıtay'ın bağımsız ve tarafsız mahkeme niteliklerini kaybettiğine dair somut olaylar ve olgular

a) 15 Temmuz 2016 sonrası yaşananlar ve 667 sayılı KHK'nın 3. maddesi hâkimlik teminatını ve yargı bağımsızlığını ortadan kaldırmıştır

145- 15 Temmuz 2016 tarihli menfur darbe girişiminin başlangıcından birkaç saat sonra, 16 Temmuz 2016 tarihinde saat 04.15 civarında, darbe girişiminin üzerinden altı saat geçmeden NTV canlı yayına bağlanan Ankara Cumhuriyet Başsavcı Vekili Necip Cem İşçimen, aralarında 140 Yargıtay üyesinin de bulunduğu yüksek yargı mensubu hakkında gözaltı kararı olduğunu açıklamıştır. Bu çerçevede 140 Yargıtay üyesi kısa sürede gözaltına alınıp tutuklanmıştır. Aynı durum, 48 Danıştay üyesi ile 2 Anayasa Mahkemesi üyesi açısından da yaşanmıştır. Yargıtay, Danıştay ve AYM üyelerinin suç işlemeleri durumunda soruşturmanın nasıl

yapılacağı Anayasa ve yasalarda açıkça öngörülmüştür. Ağır cezalı suçüstü hali hariç bir Yargıtay üyesi hakkında basit bir savcılığın soruşturma açıp gözaltı kararı verme ve bir sulh ceza hâkiminin de tutuklama kararı verme yetkisi yoktur. Suçüstü hali, “1. İşlenmekte olan suç, 2. Henüz işlenmiş olan fiil ile fiilin işlenmesinden hemen sonra kolluk, suçtan zarar gören veya başkaları tarafından takip edilerek yakalanan kişinin işlediği suç, 3. Fiilin pek az önce işlendiğini gösteren eşya veya delille yakalanan kimsenin işlediği suç” (TCK m. 2) ifade eder. Terör örgütü üyeliği suçlamasının meşhut suç kapsamında olduğunu öngören hiçbir yasa hükmü olmadığı gibi, eğer bu suç meşhut suç kapsamındaysa, terör örgütü üyesi olmakla suçlanan 140 Yargıtay üyesinden en azından biri hakkında 14 Temmuz 2016 tarihinde veya daha önce de aynı suçlama yapılmış olmalı, aynı üye gözaltına alınıp tutuklanmış olmalıydı. TCK m. 2’de “meşhut suç” tanımına açıkça yer verilmiş olup, bu tanıma genişletir şekilde keyfi olarak yorumlayıp uygulamak hukuki güvenlik ilkesini yok eder. BM Keyfi Tutuklamalar Çalışma Grubu⁸³ ve AIHM’nin belirttiği gibi, Türk Yargısının bu husustaki uygulaması tamamen keyfi olup, yargı mensuplarını tüm güvencelerden yoksun bırakıp, darbe bahanesi ile tutuklamak için uydurulmuştur (özellikle bkz. AIHM, *Alparslan Altan v. Turkey*, 16 Nisan 2019). Darbe girişimiyle ilgisi olmayan 140 Yargıtay üyesi ile 48 Danıştay ve 2 AYM üyesinin yasal güvencelere uyulmadan, keyfi olarak yetkisiz kişilerce gözaltına alınıp tutuklanmaları, yüksek yargı üyeleri dâhil tüm yargıçların bağımsızlığı açısından ağır olumsuz sonuçlara yol açar. Bu hâkimler kısa bir süre sonra da minimum güvencelere saygı gösterilmeden, 667 sayılı KHK’nın 3. maddesi uyarınca hâkimlik mesleğinden çıkarılmışlardır. Toplam 190 yüksek yargı üyesinin yasalardaki tüm güvenceler yok sayılarak, yetkisiz bir savcı tarafından gözaltına alınıp, yetkisiz bir hâkimlik tarafından tutuklanması ve daha sonra minimum güvencelere uyulmadan 667 sayılı KHK’nın 3. maddesi uyarınca meslekten ihraç edilmesi, yüksek mahkemeler dâhil yargı organlarının bağımsızlığını ortadan kaldırır.

146- 667 sayılı KHK’nın 3. maddesi uyarınca, iki AYM üyesi ve askeri yargıçlar dahil 5000’e yakın hâkim ve savcı herhangi bir yargısal güvence olmadan mesleğinden ihraç edilmiştir. OHAL süresince, herhangi bir Yargıtay ya da Anayasa Mahkemesi üyesinin aynı şekilde suçlanıp 667 sayılı KHK’nın 3. Maddesi uyarınca üyelikten çıkarılmasının önünde herhangi bir engel yoktur. Anayasanın 139. Maddesinde öngörülen hâkimlik teminatı, 667 s. KHK’nın 3. Maddesi ile askıya alınmıştır. Her an meslekten ihraç edilme kaygısıyla çalışan Yargıtay üyelerinin bağımsız olma açısından en temel güvenceleri olan hâkimlik teminatı OHAL süresince bulunmadığı gibi, 19 Temmuz 2018’de OHAL’e son verilmesine rağmen, 667 sayılı KHK m. 3’ün yürürlük süresi, 25 Temmuz 2018 tarihli kanunla 3 yıl daha uzatılmıştır. Hâkimlik teminatı olmadan bağımsızlıktan bahsedilmesi mümkün değildir. Bu nedenle de Yargıtay bağımsızlığını kaybetmiş olup, esasında 667 sayılı KHK’nın 3. maddesi yürürlükte kaldığı sürece (24 Temmuz 2021’e kadar) Yargıtay, Danıştay ve Anayasa Mahkemesi üyeleri dâhil hâkimlerin hâkimlik teminatı bulunmamaktadır. Hâkimlik teminatı olmayan yargıçların bağımsızlık güvenceleri de olmayacaktır.

147- HSK, OHAL sona ermiş olmasına rağmen, yürürlük süresi kanunla 3 yıl daha uzatılan 667 sayılı KHK’nın 3. Maddesine dayanarak 10 Ocak 2019 tarihinde 17 hâkim ve savcını daha meslekten ihraç etmiştir.

⁸³ Bkz. UN WGAD, Opinion No. 78/2018 concerning Hamza Yaman (Turkey), 24 November 2018

b) 23 Temmuz 2016 tarihinde Resmî Gazetede yayınlanan kanunla tüm Yargıtay üyelerinin üyeliklerinin sona erdirilmesi nedeniyle bağımsız mahkeme niteliğinin kaybı

148- AİHM'ye göre, "genel olarak, hâkimlerin atandığı süre içerisinde yetkileri devam ederken, görev süreleri dolmadan görevlerine son verilememesi ilkesi, hâkimlerin bağımsızlığının olmazsa olmazlarından ve AİHS'nin 6. maddesinin gereklerinden biridir. Ancak, iç hukukta hâkimlerin görev süreleri dolmadan görevlerine son verilememesinin açıkça öngörülmemiş olması, doğrudan bağımsızlık ilkesinin ihlaline yol açmaz. Önemli olan uygulamada hâkimlerin atandıkları süre dolmadan görevlerine son verilememesi ve bağımsızlık açısından diğer şartların karşılanmış olmasıdır." (Campbell and Fell v. the United Kingdom, § 80 – Ayrıca bkz. Lauko v. Slovakia, § 63).

149- Yukarıda belirtildiği gibi, Yargıda Birlik Platformu (YBP) üyelerinin 2014 HSYK seçim sürecindeki vaatlerinden biri de **yasa değişikliği ile** Yargıtay ve Danıştay'ın üye sayısını artırmaktı. YBP'li üyelerin bu vaadi de Ak Partili milletvekillerinin oylarıyla kısa süre sonra yasalaşmıştır. Yargıtay ve Danıştay'ın üye sayısını arttıran 2 Aralık 2014 tarih ve 6572 sayılı Kanun 12 Aralık 2014 tarihinde yürürlüğe girmiştir. 15 Aralık 2014 tarihinde ise, "Yürütme ile uyum içinde çalışma sözü veren" üyelerin ağırlıkta olduğu HSYK Genel Kurulu, 144 yargıcı Yargıtay üyeliğine, 38 idari yargı hâkimini ise Danıştay üyeliğine seçmiştir.

150- Yaşanan bu süreçten sonra Anayasa Hukuku Profesörü ve Venedik Komisyonu eski üyesi Ergün Özbudun, İstanbul Taksim Elit World Hotel'de Özgürlük Araştırma Derneği'nin 15.10.2015 tarihinde organize ettiği **Hukuk Devleti Konferansı**'nda şu açıklamaları yapmıştır: "Son yıllarda demokrasimizin en büyük yara aldığı alan yargı, yargı bağımsızlığı ve hukuk devletidir. ... Yargı alanındaki gerilemeyi, bozulmayı esas tetikleyen olay da 17-25 Aralık soruşturması olmuştur. Bunu örtbas etmek amacıyla çıkarılan bir dizi kanun, netice itibarıyla yargı bağımsızlığını sıfırlamıştır. İlk hamle olarak da adli kolluk kanunlarının değiştirilmesidir. Sonra malum HSYK kanunu ve yaraların en büyüğünü açtığına kani olduğum sulh ceza hâkimlerini kuran kanun. ... Nihayet iki yüksek mahkemenin yapılarını iktidar lehine değiştirme amacını güden kanun ve düzenleme tamamen bu mahkemeleri kendi yandaşlarıyla doldurma amacını gütmüştür. Öyle görünüyor ki bunu da başarmıştır. Bunlarla birlikte, yargı organının zaptı ya da **bağımlı bir yargı organı yaratılması teşebbüsünün büyük bir ölçüde başarıya ulaştığı söylenebilir.** HSYK seçimlerinde bu görülmüştür. Hükümetin lojistik destek verdiği grup, (13 Ekim 2013 tarihli HSYK) seçim sürecinde amacını yasama ve yürütme ile uyumlu çalışma olarak açıkça itiraf etmiştir. Benim bildiğim yargının görevi yasama ve yürütme ile uyumlu çalışmak değil, onları denetlemektir. Böylece, kısmi bir Anayasa Mahkemesi dışında yargıyı zapt etme süreci tamamlanmış gibi görülüyor".

151- 2016 yılı Mayıs ayında, bu kez Yargıtay ve Danıştay'ın tüm üyelerinin üyeliklerine son verip, bu iki yüksek mahkemeye yeniden üye seçimini öngören bir yasa teklifi daha Meclise sunulmuştur. Bu teklif yasalaşmadan önce, Prof. Dr. Ergün Özbudun, 14 Mayıs 2016 tarihinde Meydan Gazetesi'nde yayınlanan röportajında, Yargıtay ve Danıştay'daki değişiklik teklifinin yasalaşması halinde olacakları şu şekilde açıklamıştır: Bu "tam anlamıyla bir tasfiye kanunu. **Anayasanın hukuk devleti, yargı bağımsızlığı ve hâkim teminatına ilişkin hükümlerine açıkça aykırı.**

*Anayasamıza göre hâkimler azlolunamaz ve emeklilik yaşı olan 65'i doldurana kadar da emekliye ayrılamaz. ... Kanun çıkarsa Anayasa Mahkemesinin iptal edeceğine kaniyim. Hatta sadece iptal değil yok sayma dahi gündeme gelebilir. **Çünkü bu kanunun tamamıyla uyumlu bir yargı yaratmak gibi siyasi bir amacı olduğu aşikâr.** AYM yokluk kararı vermeyi de tartışacaktır. **O kadroların bir bölümüne kendi koltuğunuzdaki HSYK aracılığıyla atama yapıyorsunuz. Bu elbette yargı bağımsızlığını çok ciddi zedeleyecek bir kanundur.**"⁸⁴*

152- Yargıtay ve Danıştay'ın tüm üyelerinin üyeliğine son veren yasa 2 Temmuz 2016 tarihinde Parlamento tarafından kabul edilmiştir. Bu yasa 23 Temmuz 2016 tarihli Resmî Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiş ve iki gün sonra da oluşumu yukarıda açıklandığı gibi olan HSYK tarafından Yargıtay'a 267 üye seçimi yapılmıştır. Bu seçimden önce medyada "AKP yanlıları, ultra nasyonalist ve nasyonal sosyalist görüşü benimsediği" belirtilen gruplara kontenjan verildiği ve yeni seçilen Yargıtay üyelerinin bu görüşlere sahip hakimler arasından belirlendiği ifade edilmiştir.

153- Bir hâkim, bir mahkemeye atandığı ya da seçildiği süre dolmadan çalıştığı mahkemeden alınır, o mahkeme bağımsızlığını kaybeder. Bilindiği gibi, Yargıtay ve Danıştay üyeleri, yasa gereği emeklilik yaşları gelinceye kadar bu mahkemelerde görev yapma hakkına sahiptirler. Görevden alma yönteminin yasal ya da anayasal düzenleme olması veya tayin gibi başka bir yöntemle göreve son verilmesinin önemi yoktur. Yargıtay 16. Ceza Dairesi ve Ceza Genel Kurulu üyeleri dâhil, görev süreleri dolmadan, 23 Temmuz 2016 tarihinde Resmî Gazetede yayınlanan yasa ile tüm Yargıtay üyelerinin üyeliklerine son verilmesi ve daha sonra yeni üye seçimi yapılması Yargıtay'ın bağımsızlığını ve dolayısıyla tarafsızlığını ortadan kaldırmıştır (*Campbell and Fell v. the United Kingdom*, § 80; *Lauko v. Slovakia*, § 63). Oysa bir mahkemenin olmazsa olmaz özellikleri arasında bağımsızlık ve tarafsızlık vardır. Bağımsız ve tarafsız olmayan organa "mahkeme" dahi denemez (*Beaumartin v. France*).

c) 696 Sayılı KHK ile Yargıtay'ın üye sayısının yeniden artırılması ve Ceza Genel Kurulunun yapısının KHK ile değiştirilmesi

154- Yargıtay ve Danıştay'ın üye sayısını değiştirme süreci yukarıda belirtilenlerle sınırlı kalmamıştır. Son olarak, 24 Aralık 2017 tarih ve 696 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile bu iki mahkemenin üye sayısı yeniden artırılmıştır. KHK'nın yayını tarihinden itibaren 6 ay içinde Danıştay'a 16, Yargıtay'a ise 100 yeni üye seçileceği kararlaştırılmıştır. Bu son üye artırımının nedeninin, 15 Temmuz 2016 sonrası haklarında terör suçlaması ile dava açılanları yargılayan ağır ceza mahkemelerinin üyelerine, "Bu yargılamaları hızlı şekilde bitirirseniz sizleri Yargıtay'a üye yaparız" sözü olduğu belirtilmiştir. CHP Milletvekili Ömer Süha Aldan, bu değişiklikten kısa bir süre önce, "Şu anda Yargıtay'da, Danıştay'da düşünce itibarıyla ülkücüler ile sosyal demokratlar çoğunluktadır. ... Tamamıyla yüksek yargıyı ele geçirmek adına bir Kanun

⁸⁴ <http://www.haberdar.com/gundem/ergun-ozbudun-yargidaki-degisiklik-teklifi-tam-anlamiyla-tasfiye-kanunu-h29393.html>

Hükümünde Kararname ile Yargıtay ve Danıştay'ın üye sayıları artırılmak istenmektedir" açıklamasını yapmıştır.⁸⁵

155- Gerçekten de 13 üyenin 6'sını doğrudan Cumhurbaşkanının atadığı, 7 üyenin ise Cumhurbaşkanının başkanı olduğu siyasi partinin mutlak çoğunlukta olduğu Parlamento tarafından seçilen Hakimler Savcılar Kurulu (HSK), 16 Temmuz 2018 tarihinde Yargıtay'a 100, Danıştay'a da 12 yeni üye atamıştır. 24 Aralık 2017 tarihinin üzerinden 6 aylık süre geçtikten sonra yeni üyeler atanmış ve bu atamaların yasal dayanağı ortadan kalkmış ve kanunla önceden kurulmuş mahkeme ilkesine aykırı olarak Yargıtay'a 100 yeni üye atanmıştır. Üstelik 696 sayılı KHK yayımlandığı 24 Aralık 2017 tarihinden itibaren 30 gün içerisinde TBMM tarafından onaylanmadığı (3 Mart 2018 tarih ve 7079 sayılı Kanunla onaylandığı) için, Anayasa m. 121 ve TBMM İçtüzük m. 128 uyarınca, söz konusu değişikliğe yasal dayanak oluşturamaz. Ayrıca, Hükümetin mutlak kontrolünde olan Anadolu Ajansı tarafından servis edilen haberlere göre yeni atanan hakimlerin "FETÖ/PDY" ile mücadele eden (tarafsız olması gereken) hakimlerden oluştuğu şu şekilde ilan edilmiştir: *"Atananların büyük çoğunluğunun FETÖ ile mücadelede öne çıkan isimler olması dikkat çekti."*⁸⁶ *"FETÖ ile mücadele edenler yüksek yargıçlığa atandı. HSK tarafından Yargıtay ve Danıştay'a seçilen yeni üyeler çoğunlukla, FETÖ'ye ve darbe girişimine yönelik soruşturma ve kovuşturmalarda yoğun görev alan isimlerden oluştu."*⁸⁷. Böylece, tarafsız olması gereken hâkimlerin, yargıladıkları insanlarla "mücadele ettiği" devletin resmi haber ajansı tarafından kamuoyuna duyurulmuştur. Bu ve benzeri haberlerin, Adalet Bakanlığı bünyesinde görev yapan basın müşavirliği tarafından hazırlanarak Anadolu Ajansı ve medyaya servis edildiği, Ankara'da gazetecilik yapan tüm gazeteciler ve Adalet Bakanlığında görev yapmış ve yapan onlarca bürokrat tarafından çok iyi bilinmektedir. Yoksa, belirtilen hususları Anadolu Ajansında veya herhangi bir gazetede çalışan bir görevlinin bilmesi imkânsızdır.

156- 703 sayılı KHK ile HSK'nın doğal üyesi olan Adalet Bakanlığı müsteşarı HSK üyeliğinden çıkarılarak, yerine Adalet Bakanlığı Bakan Yardımcısı üye yapılmıştır. Söz konusu 112 yeni üye, Bakan yardımcısının da katıldığı HSK tarafından seçilmiştir. Anayasanın 159. Maddesine göre *"HSK mahkemelerin bağımsızlığı ve hakimlik teminatı esaslarına göre kurulur ve görev yapar"*. Anayasanın 142. Maddesine göre de *"Mahkemelerin kuruluşu, görev ve yetkileri, işleyişi ve yargılama usulleri KANUNLA düzenlenir"*, KHK ile düzenlenemez. Anlaşılacağı gibi hem Yargıtay ve Danıştay'ın hem de HSK'nın yapısı (kuruluşu) bir kanunla değil, KHK'lar ile değiştirilmiş ve KHK ile üye yapılan bakan yardımcısının katılımı ile KHK ile yapısı değiştirilen (üye sayısı artırılan) Yargıtay ve Danıştay'a 112 yeni üye seçimi yapılmış ve kanunla kurulmuş mahkeme ilkesi ihlal edilmiştir.

157- Aynı durum Yargıtay Ceza Genel Kurulu için de yaşanmıştır. 696 sayılı KHK'nın 45. Maddesine göre, *"Hukuk Genel Kurulu ve Ceza Genel Kurulunun içtihadı birleştirme toplantılarına ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla, 31/12/2022 tarihine kadar bu kurulların oluşumu ve çalışma usulü"*

⁸⁵ http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/siyaset/887097/MHP_den_hukumete_KHK_itirazi.html#

⁸⁶ <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/yargitay-ve-danistaya-112-yeni-uye-atandi-40899130>

⁸⁷ <http://www.ensonhaber.com/feto-ile-mucadele-edenler-yukse-yargicliga-atandi.html>;
<https://www.sabah.com.tr/gundem/2018/07/19/yeni-yargitay-uyelerinin-gorev-yerleri-belirlendi>.

*hakkında aşağıdaki hükümler uygulanır. a) Hukuk Genel Kurulu ve Ceza Genel Kurulu, her hukuk ve ceza dairesinden en az bir üye olmak kaydıyla **Birinci Başkanlık Kurulu** tarafından görevlendirilen yirmişer üyeden oluşur. Bu kurullara, Birinci Başkan veya ilgili başkanvekili, bunların bulunmaması halinde kurulların en kademli üyesi başkanlık eder.”* Böylece 696 sayılı KHK m. 45 ile Yargıtay Ceza Genel Kurulunun kanunla önceden kurulmuş mahkeme niteliği de tamamen ortadan kaldırılmıştır.

158- 696 sayılı KHK m. 45 uyarınca, Yargıtay’a ihdas edilen 100 yeni üyenin seçiminin tamamlanmasından itibaren 5 gün içinde Yargıtay Birinci Başkanlık Kurulunun yeniden belirlenmesi de öngörülmüştü. Bu kapsamda Yargıtay Genel Kurulunda, 12 asıl ve 8 yedek üyeden oluşacak Birinci Başkanlık Kurulu için 19 Temmuz 2018 tarihinde seçim yapılmış ve Birinci Başkanlık Kurulu üyeleri yeniden belirlenmiştir. Yeniden belirlenen Yargıtay Birinci Başkanlık Kurulu da aynı gün 100 yeni üyenin görev yerlerini belirlemiştir. 15 Temmuz 2016 tarihli darbe girişimi sonrası meslekten ihraç edilen ve tutuklanan Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay ile Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu (HSYK) üyelerinin yargılanmasını ilk derece mahkemesi sıfatıyla yapan Yargıtay 9. Ceza Dairesine “*FETÖ/PDY ile mücadele ettiği için Yargıtay üyesi seçilenler arasından*” 6 yeni üye atanmıştır.⁸⁸ 1 Ağustos 2019 tarihi itibarı ile Yargıtay 9. Ceza Dairesi toplam 13 üyeden oluşmakta olup, yukarıda belirtilen aynı kombinasyon hesabı uyarınca, **9. Ceza Dairesi Başkanı diğer 12 üye arasından toplam 495 farklı daire oluşturabilme yetkisine sahiptir.** 13 üyeli 9. Ceza Dairesinde, Başkan sabit kalmak kaydı ile diğer 12 üye arasından her defasında farklı dört üye seçip beş kişilik kaç karar organı (daire) oluşturulabileceği 12’nin 4’lü kombinasyonu hesabı ile hesaplanır:

$$\binom{12}{4} = \frac{12!}{(12-4)!4!} = \frac{12 \cdot 11 \cdot 10 \cdot 9 \cdot 8!}{8! \cdot 4 \cdot 3 \cdot 2 \cdot 1} = 495$$

Ayrıca, terör örgütleri ve devletin güvenliğine karşı işlenen suçlarla ilgili (siyasi) davalara bakan Yargıtay 16. Ceza Dairesine de “*FETÖ/PDY ile mücadele eden hakimler*” arasından 7 yeni üye görevlendirilmiş⁸⁹ ve bu dairenin üye sayısı 18’e ulaşmıştır. 16. Ceza Dairesinin tüm terör suçlarında temyiz mercii olduğu dikkatlerden kaçmamalıdır. Böylece Yargıtay 9. ve 16. Ceza Dairelerinin oluşumu KHK hükümleri uyarınca, 19 Temmuz 2018 tarihinde yeniden değiştirilerek, kanunla önceden kurulmuş mahkeme ilkesi bu nedenle de ihlal edilmiştir. **Yargıtay 8. Ceza**

⁸⁸ Buna göre, Ankara Batı Cumhuriyet Başsavcılığından Yargıtay üyeliğine seçilen Ergün Şahin, Türkiye Adalet Akademisi Başkanı iken seçilen Rifat İnanç, Küçükçekmece Cumhuriyet Başsavcılığında Yargıtay’a üye seçilen Ali Doğan, İstanbul hakimiyken üye olan Abdurrahman Orkun Dağ ile İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi başkanları Ali Öztürk ile Fikret Demir Yargıtay 9. Ceza Dairesinin yeni üyeleri olmuştur. “**FETÖ/PDY ile etkin mücadele ettiği için Yargıtay üyesi seçildiği iktidar medyası tarafından belirtilen Abdurrahman Orkun Dağ**, 9. Ceza Dairesinde ilk derece mahkemesi sıfatıyla yapılan yargılamalarda başkan olarak duruşmalara çıkmaktadır.

⁸⁹ <https://www.sabah.com.tr/gundem/2018/07/19/yeni-yargitay-uyelerinin-gorev-yerleri-belirlendi>. Yargıtay Savcılığında üyeliğe seçilen Celal Albay ile Kenan Zeybek, İzmir Cumhuriyet Başsavcısı iken üye seçilen Mustafa Doğru, İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi Daire Başkanlığından üyeliğe seçilen Nazım Durmaz ile Şerafettin Saka, Ankara Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı iken üye olan Muhammed Yavuz, Adalet Bakanlığı Kanunlar Genel Müdürü iken üye seçilen Ekrem Çetintürk Yargıtay 16. Ceza Dairesinin yeni üyeleri olmuştur.

Dairesi ise toplam 8 üyeden oluşmakta olup, Daire başkanı diğer 7 üye arasından **35 farklı daire** kurabilir. 8 üyeli 8. Ceza Dairesinde, Başkan sabit kalmak kaydı ile diğer 7 üye arasından her defasında farklı dört üye seçip beş kişilik kaç karar organı (daire) oluşturulabileceği 7'nin 4'lü kombinasyonu hesabı ile hesaplanır:

$$\binom{7}{4} = \frac{7!}{(7-4)! \cdot 4!} = \frac{7 \cdot 6 \cdot 5 \cdot 4 \cdot 3!}{3! \cdot 4 \cdot 3 \cdot 2 \cdot 1} = 35$$

159- 24 Aralık 2017 tarih ve 696 sayılı kanun hükmünde kararname (KHK) ile Yargıtay ve Danıştay'ın üye sayısı yeniden artırılmış⁹⁰ ve 696 sayılı KHK'nın yayını tarihinden itibaren 6 ay içinde Danıştay'a 16, Yargıtay'a ise 100 yeni üye seçileceği kararlaştırılmıştır. Kanunla kurulmuş mahkeme ilkesinin gereği olarak, 6 ay içerisinde bahse konu üyelerin atanması zorunludur. Oysa söz konusu atamalar, 696 sayılı KHK'nın yayınlandığı 24 Aralık 2017 tarihinin üzerinden 6 ay geçtikten sonra, 16 Temmuz 2018 tarihinde yapılmıştır. Böylece KHK'daki düzenlemeye tamamen aykırı olarak söz konusu üyeler Yargıtay ve Danıştay'a atanmıştır. AİHM, *Oleksandr Volkov v. Ukraine* kararında, Ukrayna Danıştay'ı ile ilgili olarak şu kararı vermiştir: “Ukrayna Hukukuna göre, başvurucunun davasını karara bağlayan Danıştay Dairesinin oluşumu (üyeler), olay tarihinde Danıştay Başkanı tarafından belirlenmekteydi. Danıştay Başkanı olan hâkim 5 yıl için bu göreve seçilmekteydi ve olay tarihinde söz konusu başkanın 5 yıllık görev süresi dolmuştu. Buna rağmen, bahse konu hâkim (Danıştay Başkanı) bu görevi icra etmeye devam etmekteydi.” AİHM, kanundaki görev süresi dolmuş bir Danıştay Başkanı tarafından başvurucunun davasını karara bağlayan Daire hakimlerinin belirlenmesini, kanunla kurulmuş mahkeme ilkesinin ihlali olarak görmüştür. Somut olayda da 30 günlük süre içerisinde TBMM tarafından onaylanmamış bir KHK ile de olsa, yüksek mahkemelere yeni üye atanmasını öngören hükümdeki 6 aylık süreye uyulmadan (yasal hiçbir dayanağı kalmadan), Yargıtay ve Danıştay'a üye atandığı için ve yeni 100 üye atanmasından sonra Yargıtay Birinci Başkanlık Kurulu üyeleri yeniden belirlendiği ve bu üyelerden bir kısmı 9. ve 16. Ceza Dairelerine atandığı için, Yargıtay kanunla kurulmuş mahkeme ilkesine aykırı olarak oluşmuştur.

d) Yargıtay Birinci Başkanlık Kurulu - Bağımsızlık ve tarafsızlık

160- Yargıtay Birinci Başkanlık Kurulu, Yargıtay dairelerinde başkan ve üyelerin hangi dairede çalışacağına karar veren, (yargılama yapan dairelerin oluşumunu (mahkemeleri) belirleyen) ana karar organıdır. HSK'nın tüm ilk ve ikinci derece mahkemelere yaptığı atamalar hangi anlama geliyorsa, Yargıtay Birinci Başkanlık Kurulunun Yargıtay dairelerine yaptığı atamalar da aynı anlama gelmektedir. HSK bağımsız ve tarafsız değilse, birinci ve ikinci derece mahkemelerin bağımsızlık ve tarafsızlığı güvence altına alınamayacağı gibi, Yargıtay Birinci Başkanlık Kurulu bağımsız ve tarafsız değil ise, Yargıtay üyelerinin bağımsızlık ve tarafsızlığını güvence altına almak da mümkün olmaz. HSK birinci ve ikinci derece mahkemeleri için hangi anlama geliyorsa, Yargıtay Birinci Başkanlık Kurulu da Yargıtay daireleri

⁹⁰ Yargıtay ve Danıştay'ın üye sayısı ancak “kanun” ile değiştirilebilir (AY m. 142); bir KHK ile bu iki mahkemenin üye yapısının değiştirilmesi başlı başına “kanunla kurulmuş mahkeme önünde yargılanma hakkına” aykırılık oluşturur.

ve üyeleri için aynı anlama gelmektedir. Zira Yargıtay üyelerinin dairelere atamaları Birinci Başkanlık Kurulu tarafından yapılmakta olup, bu Kurul istediği her an, herhangi bir dairede çalışan üyenin bu dairedeki görevine son verip başka bir daireye atama yetkisine sahiptir. Birinci Başkanlık Kurulu bağımsız ve tarafsız değil ise, Yargıtay dairelerinde çalışan üyelerin bağımsızlık ve tarafsızlığını güvence altına almak da mümkün olmaz. Bağımsızlığın en önemli göstergesi, Birinci Başkanlık Kurulu üyeliğine seçilen Yargıtay üyelerinin, bu kuruldaki görev süreleri dolmadan, Birinci Başkanlık Kurulu üyeliklerine son verilememesidir.

161- 12 Eylül 2010 tarihli Anayasa değişikliği sonrası Yargıtay Birinci Başkanlık Kurulu üyelerinin bu kuruldaki görev süreleri dolmadan, Birinci Başkanlık Kurulu üyelerinin üyelikleri birkaç kez yasa ile sonlandırılmıştır. 2011 yılında ilk kez değiştirilen bu Kurul (1), Haziran 2014 tarihinde kabul edilen bir Kanunla Kurul üyelerinin üyeliğine son verilip, bu Kurul için yeni üye seçimi yapılmıştır (2). Ancak yeni seçilen üyeler iktidarın hoşuna gitmediği için Aralık 2014'te bu Kurulun üyelerinin üyeliği 2 Aralık 2014 tarihli Kanunla yeniden sonlandırılmış, Yargıtay'a 144 yeni üye atanmış ve daha sonra yapılan seçimler sonrası Yargıtay Birinci Başkanlık Kurulu üyeleri yeniden belirlenmiştir (3). 23 Temmuz 2016 tarihli Kanunla tüm Yargıtay üyelerinin ve dolayısıyla Birinci Başkanlık Kurulu üyelerinin üyeliğine son verilip 25 Temmuz 2016 tarihinde Yargıtay'a 267 yeni üye seçimi yapılmış ve daha sonra Birinci Başkanlık Kurulu üyeleri yeniden belirlenmiştir (4). 24 Aralık 2017 tarih ve 696 sayılı KHK ile altı ay içerisinde Yargıtay'a 100 yeni üye atanacağı belirlenmiş, Birinci Başkanlık Kurulu üyelerinin üyeliği aynı KHK ile sonlandırılmış ve 19 Temmuz 2018 tarihinde Birinci Başkanlık Kurulu üyeleri yeniden belirlenmiştir (5). Kısaca, 2011-2018 yılları arasında Yargıtay üyelerinin hangi dairede çalışacağını belirleyen karar organı olan Yargıtay Birinci Başkanlık Kurulu üyelerinin üyelikleri, yedi yılda toplam beş kez Kanun ile sonlandırılmış ve bu organın bağımsızlığına son verilmiştir.

162- Belirtilen şekilde oluşturulan Yargıtay Birinci Başkanlık Kurulu, arzu edilen şekilde kararlar vermeyen üyeleri çalıştıkları daireden alıp başka dairelere atamış ve atamaya devam etmektedir. Birinci Başkanlık Kurulunun uygulamaları dikkate alındığında, hiçbir Yargıtay üyesinin atandığı herhangi bir dairede (örneğin 4 yıl gibi) belirli bir süre çalışma güvencesi yoktur. Örneğin, Aralık 2014 sonrası yeniden oluşturulan Birinci Başkanlık Kurulu, kısa bir süre içinde 80'den fazla Yargıtay üyesini çalıştıkları dairelerden alıp başka dairelere atamıştır. Hiçbir Yargıtay üyesinin atandığı bir dairede belirli bir süre çalışma güvencesi bulunmadığı için Yargıtay (tüm daireler) bu nedenle de bağımsız mahkeme niteliklerinden yoksundur.

e) Yargıtay Başkanı ve Yargıtay Başkanlığının açıklamaları nedeniyle bağımsız ve tarafsız mahkeme önünde yargılanma hakkı ihlal edilmiştir

163- Yargıtay Başkanı, Yargıtay'da çok önemli kararlar alan kurulların da başkanı olup, Yargıtay'ı ayrıca kurumsal olarak temsil etmektedir. Özellikle Yargıtay'da hangi üyenin hangi dairede çalışacağına karar veren kurulun başkanlığını Yargıtay Başkanı yapmaktadır. Bu nedenle yaptığı açıklamaların

Yargıtay'ın tarafsızlığını şüpheye düşürür nitelikte olmaması gerekir. Her ne kadar Yargıtay Başkanı doğrudan karar veren yargısal organda yer almasa dahi, kurumsal olarak Yargıtay'ı temsil etmesi, 9 ve 16. Ceza Dairesi ile Yargıtay Ceza Genel Kurulu üyelerinin doğrudan ya da dolaylı olarak kimlerden oluşacağını belirleyen kurulda önemli ve etkili görev icra etmesi ve 9 ve 16. Ceza Dairesi ve Ceza Genel Kurulu üyelerinin 23 Temmuz 2016 tarihi sonrası yeniden belirlenmesinde doğrudan ya da dolaylı olarak önemli rolü olması olguları birlikte değerlendirildiğinde, Yargıtay Başkanı ve Başkanlığının yaptığı veya yapacağı açıklamalar Yargıtay'ın tarafsız olmadığından şüphelenme için meşru gerekçe oluşturur.

164- Yargıtay Başkanlığı tarafından 21 Kasım 2016 tarihinde yapılan bir basın açıklamasında şu ifadeler yer verilmiştir: “*AB Türkiye İlerleme Raporu 09/11/2016 tarihinde yayımlanmış olup, ... İlerleme Raporunda, **FETÖ/PDY Terör Örgütü** hakkında yapılan yorum ve tespitler ile 15 Temmuz 2016 tarihinde yaşanan kanlı darbe kalkışması yok farz edilerek hayal kırıklığı yaratılmıştır. Şöyle ki; 15 Temmuz 2016 tarihinde, **FETÖ/PDY Terör Örgütü** üyesi teröristler tarafından demokrasimize ve hukuk devletine karşı yapılan darbe girişimi sırasında 246 vatandaşımız şehit olmuş, binlerce vatandaşımız yaralanmış, demokrasimizin simgesi Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı Külliyesi başta olmak üzere pek çok önemli kurum savaş uçakları, savaş helikopterleri, tanklar ve diğer ağır silahlarla saldırıya uğramıştır. Bu darbe girişimi, demokrasiye ve hukuk devletine yürekte inanan asil halkımızın, gerektiğinde tankların altına yatarak gösterdikleri üstün cesaret ve kahramanlık sayesinde başarısızlığa uğramıştır. Söz konusu darbe girişiminin faili olan **FETÖ/PDY Terör Örgütü**'nün başta ordu, emniyet ve yargı olmak üzere devletin stratejik bakımdan önemli pek çok kurumuna sızdığı, mensuplarının önemli mevkilere geldiği öteden beri bilinmekte ve soruşturmaları da yapılmaktaydı. **FETÖ/PDY terör örgütü tarafından sahte belge ve dijital delil üretilmesi, gizli tanıklık, yasa dışı dinleme ve teknik takip gibi koruma tedbirleri aracılığıyla bir kısım hâkimlerin ve Cumhuriyet savcılarının hukuku bir silah gibi kullandıkları, diğer güçlü delillerin yanı sıra bu örgüte mensup hâkim ve Cumhuriyet savcılarının yazılı, görsel ve sosyal medyada da kolaylıkla ulaşılabilecek itiraflarından açıkça anlaşılmaktadır. Mesele bu kadar açık ve net iken, Raporda bu konudaki tespitlere yer verilmemesi ve **bu yapının bir terör örgütü olduğunun kabul edilmemesi üzüntüyle karşılanmıştır.*****”

165- Bu açıklama kurumsal olarak Yargıtay'ı temsil eden Yargıtay Başkanlığı tarafından yapılmıştır. Dolayısıyla bu açıklama, bir bütün olarak Yargıtay'ı ilgilendirmektedir. Söz konusu açıklamanın yapıldığı tarihe kadar bahse konu yapının terör örgütü olduğu yönünde verilmiş ve kesinleşmiş herhangi bir mahkeme kararı yoktur. Bu konudaki ilk karar 24 Nisan 2017 tarihli Yargıtay 16. CD kararı olup, bu karar **26 Mayıs 2017** tarihinde Yargıtay CGK tarafından onanarak kesinleşmiştir. Bu durum, Yargıtay'ın yönetim kademesinde bulunanlar tarafından da bilinmektedir. Bu husustaki derdest davaların bir gün Yargıtay huzuruna geleceğinin de açıklamayı yapanlarca bildiğinde kuşku yoktur. Yargıtay Başkanlığı'nın bu açıklaması ve özellikle “**bu yapının bir terör örgütü olduğunun kabul edilmemesi üzüntüyle karşılanmıştır.**” ifadesi açık olarak ihsas-ı reyde bulunma anlamına gelir. Yargıtay Başkanlığı bu açıklamayı kurumsal olarak Yargıtay adına yapmaktadır. Bu açıklama ile Yargıtay, henüz yargılaması yapılmamış olan bir hususta açıkça ihsas-ı reyde bulunmuştur. Tarafsızlık hâkimde ön yargının bulunmamasıdır. Anlaşılacağı

gibi, bahse konu örgüt hakkında verilen ilk karar tarihinden **yaklaşık bir yıl önce** yapılan bu açıklama ile ihsas-ı reyde bulunulmuş ve Yargıtay tarafsızlığını kaybetmiştir. Üstelik “*bir kısım hâkim ve savcılara*” atfedilen suçlamalar konusunda da açıklama tarihi itibarı ile, verilmiş ve kesinleşmiş herhangi bir yargı kararı yoktur; bir yüksek mahkemenin söz konusu suçlamalar kesinlikle işlenmiş (sabitmiş) gibi açıklama yapması, bu türden büyük bir hukuk ihlaline yol açması anlaşılır gibi değildir. Bahse konu hâkim ve savcılar hakkındaki yargılamaların Yargıtay’da yapılacağına bilinerek bu açıklamanın yapılmış olması Yargıtay’ın tarafsızlığını kaybettiğinin açık bir kanıtıdır.

166- Yukarıda belirtildiği gibi, Yargıtay 16. Ceza Dairesinin üyelerinin kimler olacağı (yargılama yapan mahkemenin üyeleri) Yargıtay’ı yöneten kurullardan biri olan Yargıtay Birinci Başkanlık Kurulu tarafından belirlenmektedir. Yargıtay’ın yönetiminde en önemli karar organı olan **Birinci Başkanlık Kurulu**, daire başkan ve üyelerin çalıştıkları daireleri istediği an değiştirebilme yetkisine sahiptir. Daire başkan ve üyelerinin, belirli bir dairede belirli bir süre çalışmaları ve bu daireden alınamamaları hususunda hiçbir güvenceleri yoktur. Bugüne kadar defalarca Yargıtay üyelerinin çalıştıkları dairelerde değiştirmeler yapılmıştır. Herhangi bir talep, şikâyet veya soruşturma olmaksızın, kanunla önceden kurulmuş mahkeme ilkesini ihlal eder şekilde, 2015 yılının ilk aylarından bu yana, onlarca Yargıtay üyesinin görev yaptığı dairelerde değişiklik yapılmıştır. Yargıtay Başkanı aynı zamanda Ceza Genel Kurulunun da başkanı olup, arzu ederse fiilen de bu kurula başkanlık edebilir. Gündemi belirleme yetkisini de haiz olan Yargıtay Başkanı, görüşülmesini istediği adli yargı dosyasını öne alabileceği veya erteleyebileceği gibi, bu görüşmelere hangi daire başkanlarının katılacağına da karar verebilir. Dairelerin iş bölümünün belirlenmesinde de Yargıtay Başkanı etkilidir. Tüm bu ve benzeri nedenlerle, yukarıdaki açıklamalar Yargıtay’ın tarafsızlığı açısından meşru kuşku oluşturmuştur.

167- Yargıtay Başkanlığının yaptığı yukarıdaki açıklama, bahse konu örgüte üye oldukları gerekçesiyle yargılanan tüm sanıkları ilgilendirmektedir.

f) Yargıtay’ın yürütme erkine karşı bağımsız olmadığının somut kanıtı: NASA çalışanı Serkan Gölge’nin talebi dahi olmadan serbest bırakılması olayı

168- 2000’li yılların başından bu yana ABD’de yaşayan ve NASA’da bilim insanı olarak çalışan Türk ve ABD vatandaşı Serkan Gölge, 15 Temmuz 2016 tarihli darbe girişimi sonrasında, ailesini ziyaret amacıyla geldiği Hatay’dan 23 Temmuz 2016 tarihinde ABD’ye dönmek üzere yola çıkmıştır. Ancak havaalanına gitmek için ailesinin yaşadığı evden çıkarken, sabah saatlerinde gözaltına alınmış ve tutuklanmıştır. Kendisine atfedilen suçlama evinde “1 dolar bulunması”, “NASA’nın verdiği kimlik kartının ‘CIA kimlik kartı’ olarak değerlendirilmesi” ve “2001 yılında Gülenist bağı olan bir üniversiteden mezun olmuş olması” gösterilmiştir. Serkan Gölge tutuklu olarak yargılandığı davada ilk derece mahkemesince, 8 Şubat 2018 tarihinde terör örgütü üyeliği suçlaması ile 7 yıl 6 ay ağır hapis cezasına mahkûm edilmiştir. İkinci derece mahkemesi bu cezayı, suçun vasfını terör örgütüne yardıma dönüştürerek 5 yıla indirmiştir. Dosya Yargıtay 16. Ceza Dairesi önünde derdest ve Serkan Gölge hükmen tutuklu olarak yargılanmakta iken **29 Mayıs 2019** tarihinde Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile ABD Başkanı Donald Trump arasında bir

telefon görüşmesi gerçekleşmiştir. Serkan Gölge veya avukatının herhangi bir tahliye talebi yokken, bu telefon görüşmesinden hemen sonra Serkan Gölge serbest bırakılmıştır.⁹¹ 30 Mayıs 2019 tarihinde ABD Başkanı bu hususta şu açıklamayı yapmıştır: “Türkiye’den geri istediğimiz bir tutuklunun az önce cezaevinden çıkarılıp ev hapsine gönderildiğini öğrendim. Oradan da yakın bir zamanda Amerika’ya gönderilecek. **Cumhurbaşkanı Erdoğan’a yardımı için teşekkür etmek istiyorum. Bu hususu görüşmüştük; bu harika oldu. İster mahkûm ister rehine deyin, bırakılan bu kişi şu anda ev hapsinde. Yakın bir zamanda Amerika’ya gönderilecek olması iyi bir haber. Tahmin ediyorum siz de bunu biliyorsunuz.**”⁹² (“Good morning, everybody. We just had news that Turkey released a prisoner that we were trying to get, and they released him a little while ago into home custody and will be released from home custody to the United States pretty soon. And **I just want to thank President Erdoğan. We dealt with that, and he was — it was great. They released this prisoner, hostage — whatever you want to call him. He’s at home custody, in Turkey. He’ll be released fairly soon, so that’s good news. I guess, probably, you know about that.**”⁹³) Bu olay, Yargıtay 16. Ceza Dairesinin ve genel olarak da tüm Yargıtay daireleri ve mahkemelerin yürütme erkinden bağımsız olmadığının ve yürütme erkinin talimatlarını harfiyen yerine getirdiklerinin en açık kanıtlarından biridir.⁹⁴ Yargıtay gibi üst bir mahkeme dahi belirtilen şekilde karar veriyorsa, ilk ve ikinci derece mahkemelerin yürütme erkinden bağımsız şekilde karar vermesi mümkün dahi görünmemektedir. Bu olay özellikle terör ve siyasi suçlarda karar veren Yargıtay 16. Ceza Dairesinin bağımsız olmadığının somut ve açık kanıtını oluşturmaktadır.

169- Sonuç olarak, yukarıda ifade edilen somut bilgi, bulgu ve olgular dikkate alındığında, Yargıtay, kanunla önceden kurulmuş, bağımsız ve tarafsız mahkeme niteliklerine sahip değildir. Bu nedenle, Yargıtay tam yetkili (olay ve hukuk incelemesi yapan) mahkeme olsa dahi, ilk ve ikinci derece mahkemelerin söz konusu niteliklerden yoksunluğu hususundaki eksikliği gideremez.

⁹¹ <https://www.nytimes.com/2019/05/29/world/middleeast/turkey-serkan-golge-release.html>,
https://www.washingtonpost.com/nation/2019/05/31/nasa-scientist-turkey-terrorism-dollar-released/?utm_term=.e1a97e859fce,
https://www.washingtonpost.com/nation/2019/05/31/nasa-scientist-turkey-terrorism-dollar-released/?utm_term=.e5cd271190dc,
https://twitter.com/euronews_tr/status/1133796639121002496

⁹² <https://twitter.com/VOATurkish/status/1134122939291447298>,
<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-marine-one-departure-45/>

⁹³ <https://twitter.com/VOATurkish/status/1134122939291447298>,
<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-marine-one-departure-45/>

⁹⁴ Bu hususta detaylı bilgi için bkz. <https://ahvalnews.com.cdn.ampproject.org/c/s/ahvalnews.com/tr/serkan-golge/cadir-devleti-veya-serkan-golge-nasil-serbest-kaldi?amp;>
[https://twitter.com/ahval_tr/status/1134551807882145792;](https://twitter.com/ahval_tr/status/1134551807882145792)
<https://ahvalnews.com/serkan-golge/what-really-happened-turkeys-release-us-scientist-serkan-golge>

III- YARGININ BAĞIMSIZLIK VE TARAFSIZLIĞINI KAYBETTİĞİNİ GÖSTEREN DİĞER SOMUT BULGULAR

170- Yukarıda belirtilenlerin dışında kalmalarına rağmen, yargının bağımsızlığını bir bütün olarak etkileyen bazı bilgi ve bulgular ve özellikle de yargının bağımsız olmadığını gösteren ya da yargıya talimat anlamına gelen siyasi açıklamalar da vardır. Bunlardan bazıları aşağıda belirtilmiştir.

171- AİHM'ye göre, Yürütme organı mensuplarının yargıya ilişkin beyanları, mahkemelerin bağımsızlığı ve tarafsızlığı açısından meşru şüphe doğmasına yol açabilir. *Sovtransavto Holding v. Ukraine* (No: 48553/99, 25.7.2002) başvurusuna konu olayda, **Ukrayna Cumhurbaşkanı'nın, Yüksek Tahkim Kurulunun dikkatini devletin menfaatlerini koruma gerekliliğine çekmesi**, davanın sonucunu etkileyip etkilemediğine bakılmaksızın, AİHM tarafından, "*Tahkim Kurulu'nun bağımsızlığı ve tarafsızlığı ile ilgili meşru şüphe oluşturur*" şeklinde değerlendirilmiştir.

172- 5 Nisan 2016 tarihinde *A Haber* isimli bir haber kanalında, "*Arka Plan*" isimli bir programa katılan AKP'nin etkili milletvekillerinden Galip Ensarioğlu, Başkanlık Sistemini savunduğu beyanlarında şu düşünceleri ifade etmiştir: "*Parlamentar sistem bizim işimize gelir. **Yasama da bizde, yürütme de bizde, yargı da bizde.** Bizim, yani Meclis'in AK Parti hükümetini denetlemek gibi bir şeyi olabilir mi?*". Aynı programda, üç dönem AKP milletvekilliği ve TBMM Anayasa Komisyonu Başkanlığı yapmış Anayasa Hukuku profesörü Burhan Kuzu da bu beyanları destekler mahiyette, "*Oğlan bizim, kız bizim; niye denetleyelim*" ifadelerini kullanmıştır. Bu beyanların kamuoyunda eleştirilmesi üzerine, 07.04.2016 tarihinde RS FM isimli radyoda, gazeteci Yavuz Oğhan'ın "*Yanlışlıkla mı ağzınızdan kaçırdınız?*" şeklindeki sorusuna, Galip Ensarioğlu, "*Yanlışlıkla ağzımdan kaçırmadım.*" şeklinde cevap vermiştir⁹⁵. Bu iki isim, o tarihte Ak Partinin MKYK'sında yer alan isimler arasındadır.

173- 26 Mayıs 2016 tarihinde yapılan **Milli Güvenlik Kurulu** toplantısı sonrasında, Cumhurbaşkanı Sayın Erdoğan, 27 Mayıs 2016 tarihinde Kırşehir'de yaptığı konuşmada şunları söylemiştir: "*Dün (MGK'da) yeni bir karar daha aldık. Legal görünüm altındaki illegal terör örgütü dedik. **Fetullahçı Terör Örgütü olarak tavsiye kararını aldık** ve Hükümete gönderdik. Şimdi Hükümetten de Bakanlar Kurulu kararı bekliyoruz. Bunların terör örgütü olarak tescilini de gerçekleştireceğiz. PYD ne ise, YPG ne ise, PKK ne ise **bunlar da aynı kategoride yargılanma sürecinin içerisine girecekler.***" demiştir.

174- 30 Mayıs 2016 tarihli **Bakanlar Kurulu Toplantısı** sonrası, Başbakan Yardımcısı ve Hükümet Sözcüsü Numan Kurtulmuş, "*Daha önceki MGK toplantılarında Paralel Devlet Yapılanması ile ilgili olarak, **devlet olarak top yekûn mücadelenin esas alındığı** ifade edilmiştir. MGK'nın tavsiye kararı ile birlikte Paralel Yapı ile mücadelede yeni bir safhaya geçilmiştir. PDY ilk kez MGK toplantısında tavsiye kararı olarak **bir terör örgütü olarak nitelendirilmiş ve bundan sonraki mücadelenin ana çerçevesi de bir terör örgütü ile mücadele şekline getirilmiştir. Dolayısıyla bunun gerektirdiği her şey, hem Hükümet tarafından hem gerekli yargı birimleri tarafından yerine getirilecek, uygulama aksatılmadan***"

⁹⁵ <http://www.hurriyet.com.tr/galip-ensarioğlu-agzımdan-kacırmadım-40083231>

sürdürülecektir.” açıklamasını yapmıştır. Bu açıklamanın yürütme organı adına yapıldığı ve tüm bir yürütmeyi bağladığında kuşku yoktur. Bu ifadelerden, önceden “Gülen Hareketi” olarak isimlendirilen oluşuma karşı, **yargı organları** dâhil devlet olarak top yekûn **mücadele edildiği** ve bunun gerektirdiği her şeyin yargı organlarınca da yerine getirildiği anlaşılmaktadır. MGK ve Bakanlar Kurulu (yürütme erkinin) kararlarını uygulayan yargı organları bağımsız olamayacağı gibi, yargıladığı kişilere karşı “**mücadele eden**” mahkemeler de tarafsız olamaz.

175- 22 Nisan 2017 tarihinde, o tarihteki Adalet Bakanı Bekir Bozdağ, 16 Nisan 2017 tarihli referandumun iptaline ilişkin başvurunun YSK tarafından reddi kararına karşı açılacak davalarla ilgili olarak twitter hesabında şu açıklamayı yapmıştır: “2) YSK’nın verdiği kararlar aleyhine Danıştay ve Anayasa Mahkemesi dâhil hiçbir mahkemeye/mercie başvurulamaz. 3) Buna rağmen başvuru halinde, Anayasa ve yasalarımıza göre **Anayasa Mahkemesi ve Danıştayın “RET” kararı dışında karar verme seçeneği yoktur** (@bybekirbozdag, 22/04/2017, 09:58).

176- Cumhurbaşkanı Sayın Erdoğan, 7 Haziran 2017 tarihinde katıldığı polis ve jandarma mensuplarına yönelik Gölbaşı’nda düzenlenen “İç Güvenlik Birimleri İftar Programı’nda” şu açıklamayı yapmıştır: “Başdanışmanlarımın tamamıyla duruşmaları takip ediyorum. Yarısı Ankara, yarısı İstanbul olmak üzere duruşmaları takip ediyorlar. Günbegün raporlarını alıyorum; ne oluyor, ne bitiyor? Takip ediyorum. Bu eli kanlı katillerin hiçbiri de kendilerini bekleyen acı akıbetten kurtulamayacaklardır. Mahkemelerde yaptıkları ahlaksızlıkların (“savunmalar” kast edilmektedir.), açık net söylüyorum, cezaevlerinde çürürken onlara hiçbir faydası olmayacaktır. Şayet cezalarını tamamlayıp dışarı çıkanlar olursa, zaten milletimiz sokakta her gördüğünde onlara gereken cezayı verecektir. Onların yüzlerine tükürecekler ve milletin tükürüklerinde boğulacaklardır. İhanetlerinin bedelini ödemeyen tek bir FETÖ’cü kalmayana kadar mücadelemiz sürecektir.”⁹⁶

177- 6 Temmuz 2017 tarihinde G20 Zirvesine katılmak üzere Almanya’ya giden Cumhurbaşkanı Erdoğan gazetecilerin darbe yargılamalarına ilişkin bir sorusu üzerine “Yargı süreci devam ediyor. Enis Berberoğlu ile ilgili verilen karar önemli bir adımdır. Bağlantısı nedir? Yurtdışına kaçmış olan kişidir. Servisi yapan bu. Bunun dışında birinci mahkemelerden çıkan kararlar var. Bunların temyizi mümkün olduğu için dikkati çekmiyor. **Yıl sonuna kadar ciddi manada MAHKÛMİYET kararları gelecektir diye düşünüyorum**” demiştir.⁹⁷ Bu açıklamadan bir gün sonra, 7 Temmuz 2017 tarihinde İstanbul 24. Ağır ceza mahkemesi darbe girişimine ilişkin ilk mahkûmiyet kararını vermiştir. Bu ifadelerden, verilecek yargısal kararlarının ne zaman verileceği ve sonucun ne olacağı (**mahkûmiyet**) yürütme organı tarafından (en hafif ifade ile) önceden bilindiği anlaşılmaktadır.

178- 27 Şubat 2018 tarihinde Ana Muhalefet Partisi Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu, Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanıp hâkim ve savcılara dağıtılan “Terör Soruşturmaları Bilgi Kitapçığı” isimli kitapçıkta yazılan talimatları Meclis kürsüsünden şu şekilde açıklamıştır: “Hakim ve savcılara Adalet Bakanlığı tarafından dağıtılan bu kitapçıkta “tahliye konusunda Hâkimler ve

⁹⁶ Bkz. Anadolu Ajansı internet sitesi, 07.06.2017, “Cumhurbaşkanı Erdoğan: FETÖ davalarının günbegün raporlarını alıyorum”.

⁹⁷ Cumhuriyet Gazetesi (www.cumhuriyet.com.tr), “Yıl sonuna kadar ciddi manada mahkûmiyet kararları gelecektir”, DHA, 07 Temmuz 2017.

Savcılar Kuruluyla (HSK) mutlaka istişarede bulunulduktan sonra irade oluşturulacaktır.” (deniyor). Yani hâkim ve savcıya diyor ki, "Sen, ... son kararı vermeden önce benimle bir görüşeceksin."; Adalet Bakanlığı söylüyor bunu.”⁹⁸ Aynı kitapçıkta yer verilen, “FETÖ soruşturmalarında 17-25 Aralık 2013 sonrası esas alınacaktır” ifadesine ilişkin olarak da Sayın Kılıçdaroğlu “Bu, açık ve net yargıya müdahaledir” demiştir.⁹⁹ 5 Mart 2018 tarihinde gazetecilere açıklama yapan Yargıtay Başkanı İsmail Rüştü Cirit, bir gazetecinin “Bu açıklanan kitapçığı siz nasıl değerlendiriyorsunuz?” şeklindeki sorusuna şu cevabı vermiştir: “Bu sorunun muhatabı ben değilim. ... HSK Başkanvekili Mehmet Yılmaz’a sordum. HSK Başkanı “Yargılamaya konu hâkim ve savcıların teminatı için, onların yargılamalarındaki teminat için biz bunu düşünmüştük.” dedi.”¹⁰⁰ Yargıtay Başkanı’nın açıklamasıyla, söz konusu kitapçık ve içeriğindeki talimatların, HSK’nın da katılımıyla Adalet Bakanlığı tarafından hazırlanıp hâkim ve savcılara dağıtıldığı teyit edilmiştir.

179- Yargıtay 16. Ceza Dairesi, **29 Mayıs 2018** tarihinde, aynen Adalet Bakanlığı’nın hakim ve savcılara dağıttığı kitapçıkta belirtildiği gibi bir karar vermiştir. Yargıtay’ın bu kararına göre, FETÖ yargılamalarında “17-25 Aralık 2013 tarihi ve öncesine ait faaliyetler” terör örgütü üyeliği suçlaması açısından dikkate alınamaz. (2018/106E – 2018/1709K). Bu içtihat, FETÖ/PDY mensubu oldukları iddiasıyla haklarında ceza davası açılanlara karşı yapılan yargılamaların terör örgütü suçlaması açısından herhangi bir objektif kritere dayanmadığını ve siyasi olduğunu açıkça göstermektedir. Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri **Nils Muiznieks** de 7 Ekim 2016 tarihinde yayınladığı *Memorandum*’da şu değerlendirmelere yer vermiştir: “... (FETÖ/PDY ismi verilen) ... örgütün, terörizmin tanımının olmazsa olmaz bileşeni olan şiddet kullanma unsuru(...) **darbe girişimi olana kadar Türkiye toplumuna görünür hale gelme(miştir)**. § 22- Komiser, yetkilileri, Fetullah Gülen hareketi ile bağlantılı olsa bile yasal olarak kurulmuş ve faaliyet gösteren kuruluşlara sadece üyelik ya da bu kuruluşlarla irtibatın cezai sorumluluk oluşturmak için yeterli olmadığını ve **terör suçlamasının 15 Temmuz tarihinden önceki eylemlere geriye dönük olarak uygulanmayacağını sarih biçimde ifade ederek bu korkuları bertaraf etmeye davet etmektedir**”.¹⁰¹ Bireyler, **bu tarihten önce bahse konu oluşumun terör örgütü olduğunu bilerek ve isteyerek** hareket etmemişlerdir. Daha önce şiddete başvurmamış bir sivil toplum örgütü¹⁰², sadece ilk şiddet eyleminden sonra terör örgütü olarak nitelendirilebilir. Bu ve benzeri nedenlerle, 17-25 Aralık 2013 tarihinin terör suçlaması açısından milat kabul edilmesi, hukuki temellerden ve objektif kriterlerden yoksundur.

⁹⁸ <https://odatv.com/kilicdaroglundan-gundemi-degistirecek-iddia-27021826.html>.

⁹⁹ <http://twitter.com/KacSaatOldu1/status/968904834459021312?s=19>

¹⁰⁰ <http://www.tr724.com/yargitay-baskani-kitapcik-dogru-ama-muhatabi-ben-degilim/>

¹⁰¹ *Memorandum on the human rights implications of the measures taken under the state of emergency in Turkey* (CommDH(2016)35, 7 October 2016, § 21-22. (<https://www.coe.int/et/web/commissioner/-/the-commissioner-publishes-a-memorandum-on-the-human-rights-implications-of-the-emergency-measures-in-turkey>).

¹⁰² Sayın Ahmet Davutoğlu’nun Dışişleri Bakanı iken kamuoyuna açıkça ifade ettiği gibi, Hükümet bu oluşumu bir sivil toplum örgütü (yasal örgüt) olarak görmekteydi (<https://m.haberler.com/turkce-olimpiyatlar-kadar-turkiye-yi-tanitmada-4723303-haberi/>).

180- 28 Şubat Sürecine¹⁰³ ilişkin Ankara’da yapılan yargılamada, savcılık, aralarında birçok emekli generalin de bulunduğu toplam 60 sanık hakkında ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası istemiştir. Bu davanın karar duruşmalarından hemen önce, 28 Şubat 2018 tarihinde, Başbakan Binali Yıldırım bu davada yargılanan sanıkları kast ederek, “*Hak ettikleri en ağır cezayı alacaklar; kimsenin şüphesi olmasın.*” demiştir.

181- 18 Aralık 2018 tarihinde, CHP Grup Başkanvekili Özgür Özel, TBMM Genel Kurulunda, 15 Temmuz darbe girişiminde Genel Kurmay Başkanı ve 2018 yılında Milli Savunma Bakanı olan Hulusi Akar’ı eleştiren bir konuşma yapmıştır. CHP Milletvekili Özgür Özel, birçok açıdan Akar’ı eleştirmiş ve özellikle şunları ifade etmiştir: “*Hulusi Akar, 15 Temmuz darbe girişimini, saat 16:00’da haber almıştır. Eski Genelkurmay Başkanlarının ifade ettiği gibi, ‘Hiçbir asker kışlaları terk etmeyecek’ talimatını verseydi darbe girişimi engellenirdi’. Tüm Ordu’nun sadece %1,5’u darbe girişimine katılmışken, Hulusi Akar, tek bir talimatıyla engelleyebileceği darbe girişimini engellememiştir.*”¹⁰⁴ Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan 25 Aralık 2018 tarihinde Özgür Özel’in konuşması ile ilgili olarak şu açıklamayı yapmıştır: “*... Milli Savunma Bakanına saldırmak edepsizliği yapılmıştır. Bunlara gerekli dersi tabii ki yargıda vermek durumundayız. Vereceğiz de. Önce tazminat, ardından ceza*”.¹⁰⁵ Bunun üzerine Özgür Özel 26 Aralık 2018 tarihinde şu açıklamaları yapmıştır: “*Yargı elinde, savcı elinde, hâkim elinde... Hodri meydan. Majestelerinin yargısını harekete geçirmeye çalışıyor.*”¹⁰⁶ 26 Aralık 2018 tarihinde Hulusi Akar milletvekili Özgür Özel aleyhine 500 000 TL’lik manevi tazminat davası açmıştır; savcılık ise ceza soruşturması başlatmıştır.¹⁰⁷

182- Türkiye’den yayın yapan Fox TV’nin ana haber anchorman’ı Fatih Portakal, Fransa’daki sarı yelekliler (gilets jaunes) tarafından yapılan gösterilere referans yaparak, 10 Aralık 2018 tarihli ana haber bülteninde, “*Türkiye’de barışçıl protestoların dahi mümkün olmayacağını, barışçıl protesto yapmak için sokağa çıkanların karşısına polis memurlarının çıkacağını ve amirlerinden aldıkları emirleri uygulamak zorunda olduğunu biliyorsunuz. ... Eğer mümkünse hadi bakalım barışçıl bir eylem için protesto edelim; zamları protesto edelim, doğal gaz zamlarını. Hadi bakalım, yapalım. Yapabilecek miyiz? Korkudan, endişeden kaç kişi çıkabilecek sokağa? Dayak yerim ve saire, hakkımı arayacağım ama başım derde girer mi girmez mi? Kaç kişi çıkar sokağa? Allah aşkına söyler misiniz? İşte bu şekilde bireysel ve toplumsal muhalefeti baskı altına almaya, yıldırmaya çalışıyorlar. En doğal hak ama maalesef uygulanamıyor.*” 15 Aralık 2018 tarihinde Denizli ilinde yaptığı bir mitingde Cumhurbaşkanı Erdoğan şu açıklamayı yapmıştır: “*Çıkmışlar, sokağa davet ediyorlar. Bu ne terbiyesizliktir ya. Bir tanesi televizyon ekranından, kendini bilmez, haddini bilmez, edep yoksunu bir tanesi çıkmış sokağa davet ediyor. Ahlaksıza bak. Zaten bunlara yargı gereken cevabı verecektir.*” Fatih Portakal hakkında hemen soruşturma açılmıştır.

¹⁰³ 1996 yılında başlayıp 18 Haziran 1997 tarihinde Hükümetin yıkılması ile sonuçlanan ve “*post modern askeri darbe*” olarak da nitelendirilen sürece “28 Şubat Süreci” ismi verilmiştir. Bu isimlendirmenin nedeni, 28 Şubat 1997 tarihinde yapılan ve Hükümete dikte edilen kararların alındığı MGK Toplantısının tarihidir.

¹⁰⁴ <https://www.youtube.com/watch?v=MIAYYSES084>

¹⁰⁵ https://www.youtube.com/watch?v=Sjj_WgPWTLs

¹⁰⁶ <https://twitter.com/eczozgurozel/status/1077843620445782016>

¹⁰⁷ <https://www.cnnturk.com/turkiye/son-dakika-bakan-akardan-chpli-ozele-tazminat-davasi>

183- Türk Sinemasının son 50 yıllık en ünlü aktörleri arasında olan Metin Akpınar, 22 Aralık 2018 Cumartesi günü Halk TV’de katıldığı bir programda şunları söylemiştir: “... Demokrasiye ulaşamazsak belki lideri ayağından asarlar, belki mahzenlerde zehirlenerek ölür; belki de başka liderlerin yaşadığı kötü sonları yaşayabilirler. Ama sonuçta ülkemize, hepimize kötü olur.”¹⁰⁸ Bir gün sonra, 23 Aralık 2018 tarihinde İstanbul’da bir toplantıda konuşan Cumhurbaşkanı Erdoğan bu konuyla ilgili şunları söylemiştir: “İşte şimdi de yayın organları vasıtasıyla beni ipe götüreceklermiş. Bunu sanatçı görünümü altındaki müsveddeler yapıyorlar. ... Kalkacaksın sen bu ülkenin Cumhurbaşkanı’nı ipe sallandıracaksın. Şimdi git bunun yargıda bedelini öde. ... Bunun bedelini yargıda ödeyeceksin.” demiştir. Aynı gün birkaç saat sonra İstanbul Anadolu Cumhuriyet Başsavcılığı Metin Akpınar ve Müjdat Gezen hakkında soruşturma başlatmış, Pazartesi günü sabahın erken saatlerinde ise polis zoru ile Adliye’ye götürülerek ifadeleri alınmıştır.¹⁰⁹

184- Eski CHP Milletvekili Şahin Mengü’nün kızı da olan gazeteci Nevşin Mengü, 7 Ocak 2019 tarihinde TV5 isimli televizyon kanalında, gazeteci Çağlar Cilara’nın 2018 yılının muhasebesine ilişkin sorusuna şu cevabı vermiştir: 2018’de “Yeni bir rejime geçildi; başkanlık rejimi. Gelinek nokta da aslında Türkiye’de hiçbir kurumun kalmadığını görüyoruz. Hiçbir kurum yok. Hiçbir kurum çalışmıyor. Türkiye’de her konuda bir kişinin iki dudağının arasından çıkan sözlere göre karar veriliyor. Her konuda. Yani kimin tutuklanacağından kimin serbest bırakılacağına kadar... Türkiye’de her şey bir kişiye ayarlı. Türkiye buna dönüştü. ...”¹¹⁰

185- 4 Eylül 2018 tarihinden bu yana Antalya Cezaevinde tutuklu olan H.Ş., 8 Kasım 2018 tarihli ilk duruşmada, “Gülenist bağı olan bir kreşte geçmişte çalıştığı ve ByLock kullandığı” iddiasıyla 6 yıl 10 ay 15 gün hapis cezasına mahkûm edilir. Antalya Ağır ceza mahkemesindeki duruşmada avukat, H.Ş.’nin hamile olduğunu belirtip tutuksuz yargılanması talep eder. Bunun üzerine mahkeme hâkimi aynen şu ifadeleri kullanır: “Üzülme, 6 aylık olunca İstinaf Mahkemesi bırakır... Biz, İçişleri Bakanlığı’na hesap veriyoruz. Bize bir şey anlatmadın. Bırakamayız.”¹¹¹

186- 25 Ağustos 2014 tarihinden 16 Mayıs 2016 tarihine kadar Başbakanlık da yapmış olan Dışişleri eski Bakanı Ahmet Davutoğlu, 31 Mart 2019 tarihli yerel seçimlerden sonra, 22 Nisan 2019 tarihinde üyesi olduğu AKP’ye yönelik bir dizi eleştiri yapmıştır. Bu eleştirilerden birisi aynen şu şekildedir: “17. Hukuk güç biriktirme alanı değil, gücü denetleme ve ahlaki çizgiye getirme alanıdır. Yargının kontrol altına alınması çabası hangi gerekçeyle ve kim tarafından yapılırsa yapılsın en büyük suç olarak görülmelidir.” (@Ahmet_Davutoglu, 8:13 AM – 22 Apr 2019).¹¹²

187- HDP Milletvekili Ahmet Şık, 18 Şubat 2019 tarihinde TBMM’de yaptığı konuşmada son olarak toplam 90 AKP üyesi ve yöneticisi avukatın hâkim ve savcı yapıldığını açıklamıştır.¹¹³ 21 Mart 2018 tarihinde 113 aktif AKP üyesi ve yöneticisi

¹⁰⁸ Bkz. Son Dakika Türk, Metin Akpınar hakkında soruşturma, 23.12.2018, 16.05

¹⁰⁹ @SonDakikaTurk, 2:11 PM, Dec 23, 2018

¹¹⁰ <https://twitter.com/MutercimlerErol/status/1082388616356208640>

¹¹¹ <http://www.tr724.com/her-hakimin-tepesindeki-demoklesin-kilici/>

¹¹² https://twitter.com/Ahmet_Davutoglu/status/1120344949956980736

¹¹³ <https://t24.com.tr/haber/ahmet-sik-hakim-ve-savci-olarak-atanan-akp-lilerin-listesini-acikladi,808801>

hâkim ve savcılığa atanmıştır.¹¹⁴ 1 Mart 2017 tarihinde açıklama yapan CHP Milletvekili Barış Yarkadaş, yeni atanan 1341 hâkim ve savcının AKP üyesi ve yöneticisi olduğunu belirtmiştir.¹¹⁵

Sonuç

188- Yukarıda belirtilen olaylar ve olgulardan anlaşılacağı üzere, ceza davalarında HSYK/HSK otoritesi altında işlev yapan ilk ve ikinci derece yargı organları ile Yargıtay, AİHS'nin 6. maddesinin gerektirdiği asgari “*kanunla önceden kurulmuş, bağımsız ve tarafsızlık*” güvencelerinden yoksundur. Bu durum, Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri, Venedik Komisyonu ve AB Komisyonu gibi kuruluşlar dahil, 2014 yılı başından bu yana yayınlanmış onlarca uluslararası kuruluş raporuna da yansımıştır.¹¹⁶ 20 Haziran 2015 tarihli Venedik Komisyonu Bildirgesinde, “*Türkiye’de yargının bağımsızlığı açısından artık yeterli güvencelerin bulunmadığı*” (*insufficient guarantees for the independence of the judiciary*) şeklinde başlayan açıklamalar,¹¹⁷ daha sonraki raporlarda “*yargının bağımsız olmadığı*” (*lack of judicial independence*) şekline dönüşmüştür.¹¹⁸

¹¹⁴ <https://www.sozcu.com.tr/2018/gundem/113-akpli-hakim-ve-savciliga-atandi-2300765/> Ayrıca bkz. <http://www.diken.com.tr/chpli-yarkadas-hakim-savci-atanan-akplileri-acikladi-113-kisilik-liste/>

¹¹⁵ <https://tr.sputniknews.com/bidebunudinle/201705011028302460-chpli-yarkadas-atanan-hakimlerin-hepsi-akpli-gensoru-verecegiz/>; <https://www.aydinlik.com.tr/turkiye/2017-mayis/atanan-hakimlerin-yuzde-90-i-akp-den>

¹¹⁶ www.yargiicinadalet.biz, Hâkim savcılar için (ihraç) AİHM başvurusu, Ek-6 - Uluslararası Raporlar.

¹¹⁷ “*The facts described above clearly demonstrate that there are insufficient guarantees for the independence of the judiciary in Turkey.*” (<http://venice.coe.int/files/turkish%20declaration%20June%202015.pdf>)

¹¹⁸ European Parliament, “Current human rights situation in Turkey”, 8 February 2018 (<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P8-TA-2018-0040&format=XML&language=EN>) - European Commission, “Turkey 2018 Report” (SWD(2018) 153), 18 April 2018.